

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Katedra elektronické kultury a sémiotiky

Bc. Tomáš Lazecký

**Autonomní sociální centrum Klinika a levicový aktivismus:
Kritická analýza mediálního diskurzu**

Diplomová práce

Vedoucí práce: **PhDr. Václav Hájek, Ph.D.**

Praha 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 28. prosince 2017

Tomáš Lazecký

Poděkování

Děkuji PhDr. Václavu Hájkovi, Ph.D. za vedení práce.

Obsah

Abstrakt.....	5
ÚVOD.....	7
1 CDA a neoliberalismus.....	9
1.1 Neoliberální projekt.....	9
1.2 Diskurz.....	9
1.3 CDA proti neoliberálnímu řádu.....	11
1.4 Ideologie.....	12
1.5 Hegemonie.....	13
2 ASCK a odpor české levicové scény proti neoliberalismu.....	15
2.1 Squatting x neoliberalismus.....	15
2.2 Příběh Kliniky.....	16
2.3 Klinika x imaginace.....	18
2.4 Myšlenkové kořeny české radikální levice.....	20
2.5 Kritika systému x ústupky před systémem.....	27
3 Antipolitika Andreje Babiše.....	30
4 ASCK: Sociální sítě a práce médií.....	32
4.1 Sociální sítě a sociální centrum.....	32
4.2 Práce redaktorů v sousedství ASCK.....	33
5 Charakteristika analyzovaných médií.....	35
5.1 Lidovky.cz.....	35
5.2 iDnes.cz.....	35
5.3 A2larm.....	36
5.4 Deník referendum.....	36
6 Záměr a výběr textů k analýze.....	37
7 Postup CDA.....	39
7.1 Deskriptivní část.....	39
7.2 Interpretační část.....	39
7.3 Explanační část.....	40
8 Analýza textů.....	41
8.1 Lidovky.cz.....	41
8.2 iDnes.cz.....	59

8.3	A2larm.cz	72
8.4	Denikreferendum.cz	76
	Závěr	79
	Analyzované texty	80
	Použitá literatura	82
	Použitá audiovizuální díla.....	90

Abstrakt

Diplomová práce se věnuje žižkovskému sociálnímu centru Klinika a levicovým, převážně anarchistickým skupinám, jež se ke Klinice hlásí. V práci bylo zkoumáno, jaká je současná podoba mediálního diskurzu ve vztahu k české radikálně-levicové scéně. Analýze byly podrobeny texty vydavatelství MAFRA (Lidovky.cz, iDnes.cz) a alternativní levicová média (A2larm.cz, Denikreferendum.cz). K analýze byla použita kritická diskurzivní analýza. V případě pravicových (středo-pravicových) médií bylo zkoumáno, zda se nějak promítlo, že vydavatelství vlastní antipolitik Andrej Babiš. Hlavním zjištěním je, že se zkoumaná pravicová média vyhýbají otázce legitimacy squattingu, ale jejich vztah ke squattingu a levicové aktivistické scéně není nepřátelský. Zkoumaná levicová média otázku legitimacy naopak akcentují. Vliv Andreje Babiše nebyl potvrzen.

Klíčová slova:

Diskurz, média, neoliberalismus, CDA, Fairclough, antipolitika, squatting

Abstract

The diploma thesis deals with the Autonomous social centre Klinika in the Prague district of Žižkov and the left-wing, mostly anarchist, groups that affiliate with the centre. The thesis studies the current shape and form of media discourse related to the far-left political scene in the Czech Republic. Using the critical discourse approach, the thesis analyzes a number of texts from the multimedia company MAFRA (Lidovky.cz, iDnes.cz) and that of alternative left-wing media (A2larm.cz, Denikreferendum.cz). The thesis investigates whether the fact that the publishing house is owned by the anti-politician Andrej Babiš projected in any way in case of the right-wing (centre-right) media. The main finding is, that the scrutinized right-wing media consistently avoid the question of legitimacy of squatting but their approach to squatting and leftist activist scene is not hostile. On the other hand, the scrutinized leftist media emphasize the legitimacy of squatting. The influence of Andrej Babiš was not confirmed.

Key words:

Discourse, media, neoliberalism, CDA, Fairclough, antipolitics, squatting

ÚVOD

Tato práce by neměla být chápána jako pouhá analýza textů o jednom squatu. To je také důvod, proč se v názvu objevují slova „levicový aktivismus.“ Přestože Autonomní sociální centrum Klinika vzniklo na pražském Žižkově teprve na konci roku 2014, domnívám se, že se z něj stalo důležité místo pro českou levici, především tu radikální. Nechceme-li použít slovo „místo“, můžeme ho nahradit slovy „produkt imaginace“. Klinika má hranice, jak si ostatně v textu ukážeme, ale to nic nemění na skutečnosti, že jde o významný symbol, jenž je mnohými vnímán jako ohrožení.

Kritická diskurzivní analýza byla zvolena proto, že díky ní můžeme určit, je-li Klinika, respektive squatting, vnímána jako ohrožení pro stávající neoliberální řád. Klinika je útok na status quo, proto je žádoucí provést analýzu médií, obzvláště těch pravicových. Analýza nám ukáže, jak mediální mainstream, zde představovaný portály *iDnes.cz* a *Lidovky.cz*, přistupuje k otázce soukromého/společného vlastnictví.

Hlavní pozornost bude věnována již zmiňovaným (středo-pravicovým) serverům *iDnes.cz* a *Lidovky.cz*, přičemž nás bude zajímat, zda za existence Kliniky nedošlo k posunu ve způsobu, jak o Klinice tato média referují. To by mohlo být způsobeno změnou názorů Andreje Babiše, který Kliniku nejdříve veřejně podpořil, ale pak se k ní otočil zády a o téma se přestal zajímat. Předpokládám, že sledovaný pravicový tisk nebude ke Klinice projevovat sympatie, neboť zastává jinou ideologickou pozici, ale postoj samotného Andreje Babiše nebude mít na vyznění textů vliv, protože Klinika není pro Babiše a pravicová média důležité téma.

Analyzovány budou i texty z *Deníku referendum* a *A2larmu*, otevřeně levicových webů, ale jejich analýza bude sloužit hlavně jako doplnění k analýze pravicových médií, neboť se domnívám, že podrobná analýza levicového mediálního diskurzu by nám v tomto případě nic zajímavého neřekla.

V první části práce budou vysvětleny základní pojmy, které budeme používat, přičemž pozornost bude věnována především práci Normana Fairclougha, ze které budeme při kritické diskurzivní analýze vycházet. Druhá část je věnována Klinice. Abychom pochopili, co Klinika představuje, musíme pochopit zdejší radikální levicovou scénu, protože právě ona je Klinikou.

Představen bude Andrej Babiš, a to jako antipolitik. Tato část je důležitá, neboť takto pochopíme, že v mnoha politických otázkách nedává smysl, abychom k němu

odkazovali. Nakonec se krátce seznámíme s námi analyzovanými médii a určíme si, na co přesně se budeme při analýze orientovat.

Samotná analýza bude rozdělena do čtyř částí. Každé médium bude mít svou podkapitolu a analýza textů bude probíhat v pořadí, v jakém texty vycházely. U pravicových médií budeme též sledovat, zda šlo o období, kdy měla Klinika Babišovu podporu.

1 CDA a neoliberalismus

1.1 Neoliberální projekt

Autonomní sociální centrum Klinika je postaveno na myšlenkách, které stojí v opozici vůči neoliberálnímu projektu, a proto bylo zvoleno jako předmět zájmu pro tuto práci. Ale co je to neoliberalismus? A jak je možné, že tento pojem slyšel málokdo, když je směřování západního, ne-li celého světa, neoliberalismu podřízeno?

Kienle říká, že neoliberalismus vychází z myšlenky, že všechno má být podřízeno jednomu jedinému základnímu principu – konkurenci, a to vede k podkopávání demokratické procedury a vyprazdňování obsahu. Demokracie nám nabízí možnost vybrat si, jakým směrem bude svět svěřovat – na jakých myšlenkách a principech bude postaven, zatímco neoliberalismus takovou volbu nenabízí. Podřízení konkurenci vnímá jako totalitní pravidlo, které vede k omezování svobod. Také varuje, že vede k omezování zábran proti koncentraci a zneužívání moci. (Kienle, 2010) Andreje Babiše tak můžeme chápat jako produkt neoliberální vlády (2010-2013) Petra Nečase.

Podle Brownové není možné, aby liberální demokracie přežila, je-li neoliberalismu vystavena. (Brown, 2005, s. 46)

Klasické dělení na levice a pravici vlivem neoliberalismu začíná mizet, voliči nemají možnost rozhodovat o důležitých otázkách (výše daní, sociální péče), protože se vláda mění na systém řízení a přestává reprezentovat společnost. (ibid) Státy mezi sebou soupeří, aby v boji o růst zvítězily, přičemž podmínky stanovuje trh. To vede k likvidaci sociálního státu. (Fairclough, 2000, s. 2)

Došlo tedy k naturalizaci neoliberalismu. Stalo se z něj „samozřejmé“. Proto je těžko postřehnutelný. Proto tento pojem není hojně používán mimo akademickou sféru.

1.2 Diskurz

Pojem diskurz, který si musíme definovat na začátku této práce, abychom pochopili, co představuje kritická diskurzivní analýza, je problematický, jelikož bývá používán v mnoha různých významech. Tyto rozdíly nejsou pouze mezi obory nebo autory, ale mnohdy dochází k tomu, že je tento pojem vykládán několika způsoby v rámci jednoho textu. Obecně bychom jej mohli označit za způsob uvažování a vyjadřování o něčem – vědění doby, jenž prochází texty, nebo za výsledek komunikační aktivity člověka. (Kraus, 2004, s. 18)

Kritická koncepce diskurzu částečně vychází z Foucaulta. Ten o diskurzu mluvil jako o praktikách, jež systematicky vytvářejí ty objekty, o kterých mluví. (Foucault, 2002, s. 78-79) Millsová ovšem upozorňuje, že Foucault používal slovo diskurz hned ve třech významech. V prvním případě jím myslel všechny texty a výroky nesoucí význam, které mají reálný dopad. V tomto pojetí je myšlen diskurz v jednotném čísle. V druhém případě je diskurz myšlen už v čísle množném. Můžeme mluvit o mediálním diskurzu, levicovém diskurzu, politickém diskurzu. Jde o skupinu tvrzení, která je k diskurzu vázána. Ve třetím významu jde o regulované praktiky zodpovídající za skupinu tvrzení. To znamená, že nás zajímají pravidla a struktury, ne samotné výroky či texty. (Mills, 1997, s. 7)

Pro nás je klíčové, jak diskurz chápe Fairclough. Ten jej definuje slovy: „*Diskurz je jazyk viděn určitým způsobem, jako součást sociálního procesu, a vztahuje se k jiným částem. Je to dívání se na jazyk jako na vztahy.*“ (Fairclough, 2014, s. 6) Diskurz je jazyk, ale není to jenom jazyk. Fairclough souhlasí i s používáním mnohem inkluzivnějšího termínu „sémiosis“. (ibid) Ten v sobě zahrnuje třeba i řeč těla a jiné mimojazykové znaky.

Diskurz je tím, co konstituuje naši sociální identitu, vztahy mezi lidmi a vede k tvorbě systému vědění a také přesvědčení. (Fairclough, 1992, s. 64)

Harvey přišel s dialektickým pohledem na sociální proces, ve kterém diskurz tvoří jeden ze šesti prvků: diskurz (jazyk), moc, sociální vztahy, materiální praktiky, instituce (rituály), přesvědčení (hodnoty, touhy). (Harvey 1996, in Fairclough, 2014, s. 6)

Schneiderová uvádí, že Fairclough na rozdíl od Foucaulta zdůrazňuje, že diskurzy jsou (také) projektivní a imaginární. CDA pak vychází z toho, že diskurzy jsou různé reprezentace světa a je pro ně společné opakování a stabilita. Jednotlivé diskurzy pak mohou produkovat další reprezentace. (Schneiderová, 2015, s. 29)

Platí, že mluvíme-li o diskurzu ve spojení s CDA, můžeme ho myslet ve třech významech. Můžeme mluvit o diskurzu jako o textu, čímž myslíme lingvistické charakteristiky textu, použitá slova apod., dále jako diskurzivní praxi, kdy je řeč o institucích a situacích, které se k diskurzu vztahují, a nakonec jako o sociální praxi. (Fairclough, 1992, s. 12-36)

Jiří Nekvapil shrnuje pět myšlenek, které Fairclough zformuloval:

- Diskurz je konstitutivní povahy – konstruuje aspekty sociální, předměty vědění, sociální subjekty.
- Elementy diskurzivní praxe (instituce, společnosti) jsou synchronně a diachronně propojeny.

- Moc je diskurzivní povahy.
 - Mocenské souboje probíhají prostřednictvím diskurzu. Boj probíhá i o diskurz sám.
 - Změna diskurzivní praxe je důležitým aspektem sociální změny.
- (Nekvapil, 2006, s. 435-438)

1.3 CDA proti neoliberálnímu řádu

Kritická diskurzivní analýza (CDA) je v pojetí Normana Fairclougha takovou kritikou diskurzu, pro kterou je zásadní ukázat, jak přispívá k existující sociální realitě. Jejím konečným účelem je, aby tuto sociální realitu změnila. To ji odlišuje od jiných analýz – i takových, jež se často označují za CDA. Podle Fairclougha má být cílem lepší společnost, avšak k tomu ji potřebujeme porozumět. Je nutné porozumět diskurzu, abychom věděli, „jestli“ může být změněna – a pokud ano, pak je potřeba vědět „jak“. (Fairclough, 2014, s. 4-5)

Dle van Dijka platí, že se kritická diskurzivní analýza zaměřuje na sociální problémy, především pak na roli diskurzu v produkci a reprodukci dominance a zneužívání moci. CDA vychází z přesvědčení, že některé skupiny mají větší moc než jiné, a mohou tak ovlivňovat jednání a myšlení jiných skupin. Tyto skupiny využívají násilí, peněz, slávy, statusu, vědomostí či informací. Schopnost ovládat jiné skupiny může být omezena jen na určité situace či oblasti. Moc dominantních skupin může být integrována do zákonů, pravidel, norem, zvyků a také do obecného konsensu – v takovém případě mluvíme o hegemonii. (van Dijk, 2001, s. 352-255) Hoffmanová uvádí, že zájmem kritické diskurzivní analýzy je vše, co odráží mocenské struktury a jejich organizační projevy. (Hoffmanová, 1997, s. 56)

Zábrodská pak píše, že: *„Kořeny kritické diskurzivní analýzy nalezneme jednak ve funkcionální lingvistice, zkoumající funkce užití jazyka, jednak v kritické teorii Frankfurtské školy, jež pohlíží na jazyk jako na nástroj ideologie.“* (Zábrodská, 2009, s. 74)

Používání jazyka, diskurz, verbální interakce a komunikace patří na mikro úroveň sociálního řádu, zatímco moc, dominance nebo nerovnost mezi skupinami patří na makro úroveň analýzy, CDA tak musí tuto „mezeru“ mezi úrovněmi překonat, protože v běžné interakci mikro a makro úrovně tvoří jeden celek. Van Dijk jako příklad uvádí rasistický projev v parlamentu, který v dané situaci existuje na mikro úrovni, ale zároveň přispívá k reprodukci rasismu na makro úrovni. (van Dijk, 2001, s. 354)

Výzkumník, který provádí CDA, vždy přiznává, že výsledek analýzy není naprosto objektivní, neboť požadavek na objektivnost nemůže být splněn. Člověk k analýze vždy přichází s již zformovanou sadou hodnot. (ibid, s. 365) Analýza, jež je součástí této práce, tak může být zcela legitimně kritizována.

Jde o metodu kvalitativní, systematickou. To znamená, že v první fázi si musíme určit, jaké texty budeme zkoumat. U naší práce to znamená, že si najdeme texty, ve kterých je Klinika hlavním předmětem zájmu. Využívá-li médium tagy, zjistíme, jaký tag je používán. Pokud nevyužívá, použijeme vyhledávání na stránce příslušného média. Tyto texty následně zpracujeme a provedeme analýzu.

CDA je interdisciplinární, využívá poznatků z mnoha různých disciplín. Z pragmatiky, textové lingvistiky, sociolingvistiky, rétoriky a dalších. (Wodak, 2001, s. 3)

Platí, že metodologii je nutné upravit dle cíle, jež jsme si stanovili. Neexistuje přesný postup, dle kterého bychom se museli řídit. CDA se neomezuje na mediální diskurz, často je využívána při analýze genderu, rasismu a jiných témat, kde je tematizována moc.

Při analýze je nahlíženo na jazyk jako na sociální praxi, utváření diskurzu je závislé na znalostech, normách nebo identitách a důležitý je i vztah mezi nimi. (Fairclough a Wodak, 1996, s. 258–284)

Produkcí a recepcí textů budeme chápat jako akt probíhající v prostředí diskurzivní praxe. Tato praxe je řízena normami a podílí se na výstavbě textů na základě diskurzivních typů (diskurzy, žánry). Každý text je vystaven na základě žánru a diskurzu, při odhalování diskurzivní praxe dochází k intertextové analýze. (Fairclough, 2001, s. 20)

Žánr chápeme jako způsob práce s jazykem, související se sociální praxí. Žánrem tak může být televizní reklama nebo rozhovor. Diskurz je způsob, jakým je konstruována sociální praxe. Styl (identities) je způsob, jakým je sociální identita reflektována v sociální praxi. (ibid)

1.4 Ideologie

Podobně jako diskurz, i ideologii můžeme chápat různě. Například Burton a Jiráček píšou o ideologii jako o „*soudružném souboru názorů, postojů a hodnot, které vytváří pohled na svět a na mocenské vztahy mezi lidmi nebo skupinami lidí.*“ (Burton a Jiráček, 2001, s. 290)

V této práci budeme vycházet z Faircloughova pojetí. Dle něj jsou ideologie konstrukce významu, které přispívají k produkci, reprodukci a transformaci vztahů dominance. (Fairclough, 1992, s. 87) Vznikají ve společnostech, kde vztahy dominance

stojí na sociálních strukturách, například třídě nebo genderu. (Jørgensen a Phillips, 2002, s. 75)

Ideologie existuje materiálně v praxi institucí a konstituuje jednotlivé subjekty. Ideologické státní aparáty jsou prostorem a předmětem v boji o ovládnutí diskurzu. (Fairclough, 1992, s. 70-84) Sociální instituce tvoří různé ideologicko-diskurzivní formace (IDF), přičemž jedna se stává dominantní. Každou IDF můžeme chápat jako „speech community“ s vlastními diskurzivními a ideologickými pravidly. Pro dominantní IDF je charakteristické, že dokáže naturalizovat ideologie. (Fairclough, 1995, s. 27)

Fairclough nepovažuje za ideologický veškerý diskurz. Všechny typy diskurzy mohou být nadány ideologicky, ne však všechny stejně. (Fairclough, 1992, s. 96-100) Dle Jørgensenové a Phillipse je otázkou, zda vůbec existují diskurzy, jež neovlivňují mocenské vztahy ve společnosti. Je těžké rozlišit, co je, a co není ideologie. (Jørgensen a Phillips, 2002, s. 75)

Fairclough ovšem odmítá ideologii chápat jako totalizující entitu. Věří, že člověk se může nacházet uvnitř rozdílných a soupeřících ideologií, což vede k nejistotě, která vytváří vědomí o ideologických vlivech. (Fairclough, 1992 in Jørgensen a Phillips, 2002, s. 76)

Ideologie jsou v diskurzivní praxi nejefektivnější tehdy, stane-li se z nich tzv. „common sense“. (Fairclough, 1992, s. 87)

Na otázku, kde se ideologie může nacházet, odpovídá – v dialektickém vztahu ve strukturách a událostech. Mluvíme-li o strukturách, můžeme myslet „kód“, „strukturu“, „systém“ nebo „formaci“. „The 'structure' option“ nám ukazuje, jak jsou události závislé na sociálních konvencích či normách. Lokalizace ideologií ve strukturách a diskurzivních událostech konstituuje výsledek událostí již proběhlých a podmínky pro události současné. To platí i pro události samotné, neboť dochází k reprodukci a transformaci struktur. Člověk není pouze ideologicky konstituován, ale také se na konstituci ideologie podílí. (Fairclough, 1995, s. 71-72)

1.5 Hegemonie

S konceptem hegemonie přišel italský myslitel Antonio Gramsci (1891–1937), jenž se tak snažil vysvětlit nejen to, proč se dělnická třída nemá k revoluci, ale také to, jak se mohlo stát, že tolik lidí podlehl fašismu.

Gramsci hegemonii charakterizuje jako souhlas majority s určitým typem života, jehož podoba je reprezentována těmi, co vládnou mocí. Hodnoty, morální i politické, které jsou součástí takovéto dohody, jsou z velké většiny hodnoty vládnoucí třídy. Ideologie je

majoritou viděna jako „zdravý rozum“. Začne být samozřejmé myslet určitý způsobem. Proti minoritě, která se staví proti, může být použito násilí, souhlasí-li s tím majorita. Gramsci takto vysvětloval, jak může být stále u moci buržoazie a přetrvávat kapitalismus. Postupem času dochází k proměnám stavu, neboť neustále probíhá vyjednávání mezi ovládající a ovládanou třídou. (Femia, 1981)

Hegemonie není metoda kontroly jen pro vládnoucí třídu, ale mohou jí využít i utlačovaní, pokud se spojí s jinými skupinami. Gramsci se však domníval, že si marxisté a jiné skupiny mají zachovat svou nezávislost. Revoluce je pak možná pouze tehdy, existuje-li alternativní světonázor, který je sdílen dostatečně velkou skupinou utlačovaných. Gramsci byl toho názoru, že v liberálních demokraciích bude cesta k revoluci podstatně delší a bude vyžadovat nejen změnu politiky a ekonomiky, ale bude třeba nových idejí a kultury. (ibid)

Gramsci je jako myslitel důležitý proto, že učinil z běžné kultury, které se nevěnovalo dříve tolik pozornosti, politickou otázku. Měl taktéž významný vliv na Frankfurtskou školu.

2 ASCK a odpor české levicové scény proti neoliberalismu

2.1 Squatting x neoliberalismus

„Výraz pochází z anglického to squat, což znamená usadit se na neobsazené půdě či v neobsazeném domě s nadějí na získání nároku obsazenou půdu či dům využívat. Současné hnutí squatterů začalo vznikat koncem šedesátých let 20. století v USA ve skupinách tzv. hippie, kteří experimentovali s alternativním způsobem života. Tehdy squatting řešil některým sociálně slabým lidem problém bydlení. Později začaly být squaty vytvářeny taky jako prostředí pro alternativní kulturní a politické aktivity. Právní nárok na obsazené území, případně nemovitosti, v současnosti většina západních států neuznává.“
(Matoušek, 2003, s. 211-212)

Podle Růžičky se valná většina squatterů hlásí k radikální levici (anarchistům a anarchoautonomům) a zapojují se do protestů vůči globalizaci a kapitalismu. (Růžička, 2007, s. 36-37)

V případě Kliniky bychom měli mít na paměti, že nebyla obsazena budova v soukromém vlastnictví, ale roky nefunkční klinika, o kterou stát, její vlastník, nejevil sebemenší zájem. Nehodlám odpovídat na to, zdali je squatting v takovém případě legitimní – místo toho se chci soustředit na jinou otázku. Je squatting budovy, jejímž majitelem je stát, ohrožením soukromého vlastnictví? Víme, že obsazením objektu squatterů fakticky nevznikla žádná škoda, ale přesto se setkáváme s názorem, že by Klinikáři měli budovu opustit, protože jim nepatří.

Může se jednat o projev neoliberalismu? Připomeňme si, že ten stojí na principu, že vše má být podřízeno konkurenci. (Kienle, 2010)

Squatterství je naopak akt, jenž razí myšlenku – „bydlení je právo.“ Myšlenku, která je v opozici vůči neoliberálnímu chápání světa. Můžeme z toho usuzovat, že jsou kritici Klinikářů neoliberálové, nebo je důvodem kritiky skutečnost, že těmto lidem vadí, že jsou nuceni platit nájem, tedy existovat v rámci konkurenčního prostředí? Nebo squatterů odsuzují čistě jen na základě mediálního obrazu?

Van Dijk, který v osmdesátých letech prováděl analýzu nizozemských novinových článků o squatterech, zjistil, že ve většině případů je o nich psáno negativně, přičemž média se soustředí především na jimi páchané násilí. I v případě klidných demonstrací články tematizují násilí páchané aktivistickou scénou. Naopak, když se násilí dopustí policie, texty nejsou vůči jejímu chování kritické. Texty mají očividný polarizující efekt a události jsou popisovány jako drama s jasně identifikovatelnými oponenty. Informace o

pozadí, jako například podmínky ubytování, se v textech objevují minimálně. Hlavní pozornost je věnována násilným konfliktům a hlavním aktérům – squatterům a policistům (úřadům). Squatteréři jsou záporné postavy, zatímco policisté jsou obránci zákona a pořádku. Informace ve většině případů vychází z vyjádření policie či politiků, ne z vyjádření squatterů či podporovatelů. Z analýzy taktéž vyplývá, že regionální média píšou o squatterech negativněji než celostátní média. (van Dijk, 1988, s. 285-286)

Van Dijk kritizuje, že média zaměřují svou pozornost na velké a dramatické akce, čímž redukuje sociální problém na úroveň události. Sociální problém, jakým je nedostupnost bydlení, je tak redefinován jako problém násilí způsobený squatterem a demonstranty, což zakrývá skutečný problém společnosti. Stejným způsobem o squatterech píšou média v mnoha zemích západního světa. (ibid, s. 286-287)

V Česku postoj ke squattingu výrazně ovlivnila devadesátá léta, kdy jednoznačně vítězila neoliberální politika a antikomunismus, čili bylo by absurdní předpokládat, že postoj českých médií byl ke squattingu v minulosti jiný. I vlivem předlistopadového listopadu je česká společnost orientovaná více doprava a individualisticky.

Dle šetření Centra pro výzkum veřejného mínění z června 2017 se v Česku k levici hlásí 26,9 % občanů, k pravici 35,4 % občanů a ke středu se hlásí 27,4 % občanů. Z vysokoškoláků se jich jen 22 % hlásí k levici, přitom právě ti se nejčastěji věnují novinářině. (Sebezařazení na levoprávní škále politické orientace – červen 2017, 2017)

2.2 Příběh Kliniky

Omezíme-li se na období od roku 1989 po dnešek (2017), zjistíme, že významné squaty na našem území spočítáme na prstech jedné ruky. Mezi ty nejvýznamnější patří Ladronka a Milada, přičemž ani jeden z nich už jako squat nefunguje. Ladronka skončila v roce 2000, Milada pak v roce 2009. Ladronka tehdy fungovala jako autonomní kulturně sociální centrum a podobně jako v případě Kliniky squatteréři jednali o jeho legalizaci s Magistrátem hl. m. Prahy, avšak neúspěšně – squat byl vyklizen. (*Obsad' a žij!*, [b.r.]

Násilné vyklizení Milady, jež rovněž fungovala jako kulturní centrum, je ztvárněno v komiksově novele *Moje kniha Vinnitou*. (Toy Box, 2015)

Počátek Autonomního centra Klinika je datován k listopadu 2014, kdy skupinka squatterů obsadila budovu v Jeseniově ulici na pražském Žižkově, jež dříve sloužila jako plicní klinika, ale už roky nebyla využívána. Šlo o období, kdy byla česká squatterská scéna neaktivnější od roku 1989, jak ukazuje *Obsad' a žij!* (2013), dokumentární film o

akci Vzpomínky na budoucnost, kdy bylo během jednoho dne obsazeno sedm chátrajících domů.

Budova bývalé kliniky, kterou squatteréi obsadili, byla majetkem Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, došlo tedy k pokusům squatterů vystěhovat. Nakonec však úřad vypsál řízení na bezplatnou výpůjčku budovy, kterou vyhrál už přítomný kolektiv Kliniky. Podmínkou ale bylo, že když o budovu projeví zájem stát, budou ji muset opustit. (Smlouva o výpůjčce, 2015) Zájem vyjádřily ještě dva další subjekty, ale jeden z nich odstoupil a druhý nesplnil podmínky. Vliv na výsledek mohla mít i podpora Klinikářům ze strany Andreje Babiše, (Status Hnutí ANO na Facebooku, 2015), v té době ministra financí, pod kterého ÚZSVM spadal.

Od března 2015, kdy začala platit smlouva, měl kolektiv čas naplňovat význam slov *autonomní, sociální, centrum*.

Slovem *autonomní* je myšleno, že o jejím fungování a provozu rozhodují právě ti, co se podílí na jejím fungování. Není finančně závislá na státních dotacích ani bohatých sponzorech a existuje navzdory úřadům a jiným autoritám. Každý týden se členové kolektivu scházejí a rozhodují o jejím směřování. Tento způsob rozhodování považují za školu přímé demokracie. (Webová stránka ASCK: O nás, [b.r.]

Sociální je proto, že odmítá logiku ziskovosti. Místo toho nabízí program, který se odvíjí od přání a potřeb lidí – těch, kteří ji provozují a využívají. Zároveň myslí na potřeby čtvrti a města. „*Klinika se naopak snaží rozvíjet jiné sociální vztahy, hodnoty a subjektivitu založené na sdílení, dohodě, spolupráci a vzájemné pomoci. Klinika je tak součástí naší každodenní vzpoury proti kapitalistickému diktátu placené práce za mzdu kombinovaného s neoliberalním imperativem, aby se každý stal podnikatelem se svým vlastním životem.*“ (ibid)

Centrem je myšleno, že jde o místo, kde se setkávají lidé z různých sociálních skupin. Nabourává logiku spektaklu – program nepřipravují profesionálové, ale lidé zdola. Centrum nediskriminuje, respektuje rovnost mezi lidmi, etniky, rasami a pohlavími. (ibid)

Relativní klid během běžného provozu narušil incident v únoru 2016, kdy na Kliniky zaútočila skupina asi dvaceti extremistů a kameny rozbila okna. Do budovy pak následně začali házet světlice. Několik lidí na Klinice muselo být ošetřeno. V únoru 2017 byl případ odložen, neboť chyběly důkazy pro obvinění. (Rychlíková, 2017)

Ještě na začátku března 2016 kolektiv očekával, že mu bude smlouva prodloužena, protože o budovu nikdo nejevil zájem, ale ÚZSVM ji odmítl prodloužit s tím, že budova byla zkolaudována jako zdravotnické zařízení, a proto nemůže sloužit k jinému účelu.

Kolektiv ale budovu neopustil, namísto toho se dočkal podpory jak ze strany významných osobností, tak i veřejnosti. Demonstrace na podporu Kliniky se (podle konzervativních odhadů) zúčastnily asi dvě tisícovky lidí. 2. března Kliniku navštívil Andrej Babiš, který se zde dozvěděl, že aktivisté z budovy neodejdou. Po jednání se starostkou Prahy 3 Vladislavou Hujovou (TOP 09) Babiš klinikáře vyzval, aby objekt opustili. (jak, ver, 2016)

17. března byl aktivistům nabídnut náhradní objekt na Praze 4, ti ale odmítli, protože Klinika podle nich patří na Žižkov. Na konci března pak aktivisté naléhali, aby byl objekt předán Praze, ale zastupiteli nebylo přijato žádné stanovisko. (Autonomní sociální centrum klinika, 2016)

V dubnu 2016 získali aktivisté z Kliniky od Nadace 77 cenu Františka Kriegla „*Za odvahu dokazovat v dnešní době, že pomoc bližnímu je správnou cestou pro každého, kdo chce zůstat skutečným člověkem.*“ (Cena Františka Kriegla, 2016)

20. května byla na Klinice anonymem nahlášena bomba, a to vedlo k evakuaci budovy. Po skončení prohledávání místa policie předala klíče ÚZSVM, který nechal vyměnit zámky, ale o pár hodin později aktivisté objekt opět obsadili. (Autonomní sociální centrum klinika, 2016) Nahlášení bomby se opakovalo ještě dvakrát, ale ani to aktivisty z Kliniky na více než pár hodin nedostalo.

Po těchto událostech nastalo kolem Kliniky relativní ticho. Teprve 14. března 2017 se Klinika opět začala častěji objevovat v médiích, když Správa železniční dopravní cesty, nový majitel objektu, nechala v objektu vypnout vodu. Aktivisté tvrdili, že k tomu nebyl důvod, protože za vodu platili a žádné dluhy neměli. (Horák, 2017)

V dubnu 2017 se na Náměstí míru konala demonstrace na podporu centra, které se podle ČTK zúčastnilo v odhadu asi 200 – 300 lidí. (Stovky lidí v Praze demonstrují za zachování komunitního centra Klinika, 2017)

Na začátku září soud pravomocně rozhodl, že aktivisté mají Kliniku opustit, ale ti to odmítli. K prosinci 2017 aktivisté Kliniku stále obývali. (Šafhauser, 2017)

2.3 Klinika x imaginace

Pět měsíců poté, co byla Klinika obsazena, když už fungoval program pro veřejnost, měl na její zahradě přednášku filosof Miroslav Petříček, při které označil Kliniku za fikci. Produkt imaginace, jenž problematizuje verzi jednoho dominantního modelu reality. Podle Petříčka není dáno, čím Klinika je. Kdybychom řekli, k čemu slouží, eliminovali bychom tím spoustu různých účelů, ke kterým by mohla sloužit. (Miroslav Petříček na Klinice, 2015)

Petříček má pravdu v tom, že když začneme říkat, k čemu Klinika slouží, že tím eliminujeme jiné možné účely, ale pro potřeby této práce si na to přeci jen odpověď musíme. Navíc, ač je Klinika produktem imaginace, mluvíme o imaginaci určité skupiny lidí. Aktivisté, kteří se kolem Kliniky pohybují, používají heslo „*Všechnu moc imaginaci*“, ale to neznamená, že jsou vítáni všichni bez rozdílu. Známa výtvarnice Toy Box, jež patří mezi významné postavy české anarchistické scény, komentovala v rozhovoru pro Artikl situaci kolem Kliniky slovy: „*Kauza Kliniky je složitá. Můj pohled na věc je, že iniciativa od začátku vyslovovala názory, s nimiž se až do hloubi duše neztotožňuji, kupříkladu černobíle rozdvojené vnímání „hodných squatterů“, který vyčistěj a ukliděj barák, od těch „zlých feťáků a bezdomovců“. Squaty tak, jak je vnímám já, jsou místem pro každého, ať už bere širokou veřejností přijímané legální drogy jako je alkohol, anebo se ve svém životě ocitne tak v háji, že se musí uchýlit k drogám nelegálním. Přestože podporuji principy, na nichž Klinika plánuje fungovat, distancování se od bezdomovců, sociálně vyloučených a feťáků mi bylo a vždycky bude proti srsti.*“ (V každém z nás je kousek svobody, 2015)

Arnošt Novák, člen kolektivu Klinika, si squat představuje jako místo, kde se lidé budou setkávat a rozvíjet další aktivity, které se je budou snažit vymanit z kapitalistické tržní logiky a vnést do společnosti jiné sociální vztahy a změny. Dodává ovšem, že jde pouze o malý drobek, který by nepřeceňoval. (Arnošt Novák: nebezpečí levicového terorismu je nafouklá bublina, 2015)

Na první pohled se může zdát, že Toy Box i Arnošt Novák si jsou názorově velmi blízko, ale domnívám se, že každý vidí Kliniku jinou optikou. Toy Box nemluví o vymezení se vůči kapitalismu, ale o snaze postavit něco, co dává smysl – na „troskách společnosti“ a zbytcích vědomí o tom, co je to solidarita, vzájemnost a lidskost. Anarchismus vnímá jako neustálé revidování toho, co je a co není správné. Politickými teoriemi se až tak nezabývá. (Odmalička jsem expert na blbé nápady, 2015) Arnošt Novák se naopak vymezuje nejen vůči kapitalismu, ale také státu, neboť obojí vnímá jako dvě strany stejné mince. O státu a kapitalismu mluví jako o opilcích, kteří se zároveň podpírají, aby neupadli. (Arnošt Novák: nebezpečí levicového terorismu je nafouklá bublina, 2015)

Pohled Toy Box tedy odpovídá pohledu Matěje Metelce, který ve své eseji *Levice proti lidu* píše:

„*Bude zapotřebí přestat si hrát na boj proti „systému“. Systém je natolik amorfni pojem, že se pod něj schová skoro všechno, od globálního kapitalismu po revizory, čímž se ovšem jeho smysl poněkud vyprazdňuje. Nepřítelem ale není ani kapitalismus – to je jen mechanismus, který organizuje ekonomickou základnu společnosti. Skandinávské státy po*

druhé světové válce bezpochyby kapitalismus neopustily, dokázaly však vyvinout takovou jeho formu, která přinášela benefity, o nichž se obyvatelům socialistického tábora ani nesnilo. A konečně, současná popularita neoliberalismu jako zosobnění „zla“ je už skoro čirým idealismem. Roli protivníka zde hraje ideová konstrukce několika významných intelektuálů, jež uspěla díky zcela konkrétním okolnostem, kterých její příznivci dokázali včas využít. Možná ale právě představa, že k získání mocenské převahy stačí vytrvalé úsilí několika málo intelektuálů za univerzitními katedrami, je tím, co činí mýtus o neoliberalismu tak přitažlivým. Spíše než na jeho udržování při životě bychom se ale měli zaměřit na ony konkrétní okolnosti, ekonomické, kulturní i politické, namísto vytváření koncepcí o hyperobjektovosti kapitalismu. Nejdřív to s největší pravděpodobností povede ke změně našeho chápání sebe samých a role, již by levice měla hrát. A poté to může vést třeba i ke změně světa. Kdoví...“ (Metelec, 2016)

2.4 Myšlenkové kořeny české radikální levice

Z předešlé podkapitoly bychom mohli nabýt dojmu, že je česká aktivistická scéna roztržštěná, ale navzdory faktu, že není Klinika tak inkluzivní, jak se tváří, funguje jako sjednocující prvek. Vezmeme-li si období od roku 1989 po dnešek, zjistíme, že takto jednotná levice v minulosti nikdy nebyla. Jako ilustrace může sloužit oslava Dne pracujících, kterou zorganizovali nejen aktivisté hlásící se k anarchismu a Socialistické solidaritě, ale byli zde přítomni i zástupci Mladých Zelených. (Svátek pracujících - Za konec špatné práce!, 2017)

Jsem toho názoru, že sblížování na leviči bude pokračovat, a to z několika důvodů. Hlavním hnacím motorem bude „Babišizace“ politiky, čímž nemyslím nutně vládu Andreje Babiše, ale potlačení pravo-levého ideologického dělení, které reálně povede k naturalizaci pravicového vidění světa. Mezi další důvody, proč se domnívám, že bude pokračovat integrace levice, patří to, že na zdejší levicovou scénu mají velký vliv čeští intelektuálové, jejichž názorové pozice si jsou natolik blízké, že na leviči nedochází k výraznějším střetům. Existují výjimky, a budu se jim v jiné části textu věnovat, ale srovnáme-li si devadesátá léta a současnost, uvidíme, že je levice ve zcela jiné situaci.

Boj za Kliniku je boj proti autoritě. Zweig uvádí, že tohoto boje mezi svobodou a autoritou není ušetřen žádný myslící člověk, neboť autorita není možná bez svobody, protože by se jinak obrátila v tyranii, svoboda pak zase není možná bez autority, neboť by se proměnila v chaos. Možnost, že by došlo ke splynutí, ke konci zápasu, považuje za iluzi. Zweig též píše, že čas od času se objeví nositel nové ideologie, který zprvu dá lidem iluzi

jednoty a čistoty, a získá si tak jejich nadšení a obětavost. Lidé se ochotně vzdají toho, co dříve bylo jejich blahem a dobrovolně se vrhají do otroctví. (Zweig, 1970, s. 134-135)

V žádném případě nechci tvrdit, že je Andrej Babiš nositelem nové ideologie, nebo že představuje smrtelné nebezpečí, je spíše jen produktem systému, ale jeho volání po konci ideologie v politice vytváří iluzi, že přichází s něčím novým, a to představuje nebezpečí. Pro nás je podstatné, že česká aktivistická scéna dokázala identifikovat, že Babiš představuje nebezpečnou autoritu, a to výrazně pomohlo k její aktivizaci.

Pro plné pochopení, co je to Klinika, se však musíme podívat do minulosti české radikální levice, jež se k sociálnímu centru hlásí. To nás ovšem staví před velký problém, neboť kvalitní literatury, která se tomuto tématu věnuje, je nedostatek – a konkrétně v případě českého anarchismu je situace přímo katastrofická. Václav Tomek a Ondřej Slačálek jsou téhož názoru. Kritizují, že kniha *Had leze z víry* Richarda Škvařila obsahuje celou řadu chyb - a dokonce řadí anarchismus mezi náboženské sekty, ostatní texty pak většinou o anarchismu píšou z hlediska teorie extremismu, takže se ani tak nezaměřují na anarchistické hnutí, jako spíš na hrozbu, kterou toto hnutí představuje. Kniha Pavla Pečinky *Pod rudou vlajkou proti KSČ* je zase podle Tomka a Slačálka silně poznamenána sympatiemi a antipatiemi autora. Za kvalitní publikaci považují knihu Martina Bastla *Radikální levice v České republice*, (Tomek a Slačálek, 2006, s. 607) avšak ta nám kvůli svému důrazu na jednotlivé organizace nedokáže odpovědět, kde jsou kořeny Kliniky.

Vycházet tedy budu především z Tomkovy a Slačálkovy knihy *Anarchismus: svoboda pro moci*, která nám i přes svou stručnost pomůže zorientovat se.

Jelikož ve dvacátých letech 20. století anarchistické hnutí vplynulo do Komunistické strany, a došlo tak k přerušení kontinuity, měli bychom odpověď na otázku, co je to Klinika, hledat především v devadesátých letech, kdy anarchismus a jiná emancipační hnutí u nás hledala svou podobu.

Z myslitelů, kteří působili před Sametovou revolucí, bychom dle Tomka a Slačálka neměli zapomenout na Roberta Kalivodu, (Tomek a Slačálek, 2006, s. 579-580) který v knize *Moderní duchovní skutečnost a marxismus* zdůrazňoval, že svoboda je skutečným cílem marxistů i anarchistů. Domníval se, že nejplnější možné uskutečnění svobody každého jednotlivce bylo vlastním smyslem komunismu. „*Komunismus je prostředkem totálního rozvinutí člověka. Jeho všestranná emancipace je vlastním cílem a účelem revoluční proměny společnosti a v nejvšeobecnějším filozofickém slova smyslu je samoučelem.*“ (Kalivoda, 1968, s. 117, in Tomek a Slačálek, 2006, s. 579) Kalivodovi bylo anarchistické hnutí sympatické, ale došel k názoru, že anarchismus není schopen

faktického vyjádření svých myšlenek v samostatném historicky významném hnutí. (Tomek a Slačálek, 2006, s. 580)

Zvláštním případem je Zbyněk Fišer, známý jako Egon Bondy, jenž je dnes mezi českou emancipační levicí milován i nenáviděn. Důvody vysvětlují Tomek a Slačálek: „*Sám Egon Bondy sice uznal význam svobody a odporu proti autoritám, což je rovněž patrné v jeho literárním díle, důraz na efektivitu boje nejprve proti stalinismu a posléze kapitalismu spolu s marxistickým východiskem jeho politického myšlení jej však často vedl k politickým řešením, která byla spíše autoritářská. Dohromady to vytvářelo v Bondyho politické osobnosti jisté napětí mezi na jedné straně aspiracemi naprosté svobody a antiautoritářskou kritikou, a na druhé straně autoritářskými prostředky.*“ (Tomek a Slačálek, 2006, s. 578)

Bondy s anarchisty sympatizoval a řada anarchistů jeho dílo oceňovala – a to i navzdory jeho autoritářství, ale málokdo dokázal přijmout, že v roce 1992 podpořil ve volbách Komunistickou stranu Čech a Moravy. Bondyho postoj v posledních letech jeho života shrnuje jedna z postav v románu *Týden v tichém městě*: „*Zbavit se kapitalismu, znemožnit jeho obnovení, je pro záchranu lidstva bezprostřední úkol. Ale zápolení o osvobození člověka a skutečnou svobodu začne teprve potom. To, k čemu dojde po odstranění kapitalismu – jestliže by se nám to vůbec podařilo – bude velmi nepříjemné období. Zejména pro nás, kteří jsme vyrostli v tzv. západní tradici. Bude trvat staletí, než se vůbec opět zmůžou lidi k něčemu jako uvědomělý odpor. Po tato staletí, kdybych měl být celou tu dobu živ, bych nepřestal revoltovat dál.*“ (Bondy, 1998, s. 36, in Tomek a Slačálek, 2006, s. 579)

Klíčovou událostí pro anarchistické hnutí bylo založení *Československého anarchistického sdružení (ČAS)* na podzim 1989. V roce 1990 začalo hnutí vydávat *Informační bulletin* a také se zapojilo do činnosti *Levé alternativy*. (Tomek a Slačálek, 2006, s. 584) Anarchisté se v té době ve velkém rekrutovali z řad fanoušků punku. V prosinci 1989 v časopise *Sračka* vyšel následující text: „*Tak co teda chcete? Legalizaci punku? Ale to už není punk! Kam zmizí perzekuce režimu, která punk u nás dostala tam, kde je? Je to hezká představa. (...) Ale pozor. Tím se dostaneme na platformu západní manipulace. Punk je proti systému. Proti jakýkoliv formě manipulace. Proč se teda teď staví za rekultivaci systému v systém[?] Za přeměnu systému, kterež nás nutil jezdit 100 km na koncerty a perzekuoval nás za vzhled v systém mnohem dokonalejší manipulace, kterež nám sice umožní v podstatě, co budeme chtít, ale tím nás zdegeneruje na úroveň hudby a*

zbaví nás ideologie, než si uvědomíme, že jsme ještě ve větším hovně, než jsme byli.“ (Sračka 6, 1989, in Tomek a Slačálek, 2006, s. 584)

Anarchismu se věnoval také časopis *Vokno*. Anarchističtí autoři později začali psát do zpravodaje *Kontra*, který vycházel společně s tímto časopisem, ale kvůli rozdílným ideologickým pozicím z časopisu nakonec odešli. V březnu 1991 začal vycházet časopis *A-kontra*, jehož úvod zněl: „*Odkud přicházíme? Z krajin, ležících mimo hlavní proud, z míst, kde byla oficiální kultura měšťácké společnosti přijímána vždy s krajním podezřením, z kruhu lidí, hledajících svůj vlastní autentický životní styl. Kdo jsme? Lidé, kteří se podíleli na starém Kontra (Voknovinách) a spolupracovali s Voknem i v minulých dobách. Na rozdíl od některých lidí ze starého undergroundu se ale nedomníváme, že současný režim je natolik dokonalý, abychom se v něm mohli bez zábran etablovat. Kam jdeme? Hledat nové alternativy, protože komerce, idoly konzumní společnosti a život zasvěcený honbě za ziskem je pro nás stejně nepřijatelný, jako byl reálný socialismus‘. Autentickým pokračováním undergroundu a disentu je i Čs. anarchistické sdružení.“* (*A-kontra* 1, 1991, s. 3, in Tomek a Slačálek, 2006, s. 585)

Podle Tomka a Slačálka se právě časopis *A-kontra* stal základnou názorové profilace pro české anarchisty. (Tomek a Slačálek, 2006, s. 586)

Na konci roku 1991 začal vycházet časopis *Autonomie*.

„*Doufáme, že zaujme [Autonomie] hlavně ty z Vás, kterým již nestačí jen ‚bojovat‘ za anarchii na často nesmyslných demonstracích. Chceme Vám dát různé způsoby odpovědi na obyčejné otázky spojené s naším každodenním životem. Hra již snad skončila a je třeba si ujasnit, co chceme, a naučit se to i vysvětlovat lidem. Přestat dělat velká gesta na demonstracích a začít se sebevzdělávat, musíme dát lidem novou alternativu společnosti, nejenom boj na ulicích... (i když jej nezavrhujeme, ale měli bychom si uvědomit, kdy je opravdu nutný, a kdy se z něj stává proti nám se obracející čin). Možná se Vám některým bude zdát, že se zpočátku až příliš zaobíráme historií, ale uvědomme si, že po několik desetiletí zde byla informační bariéra, nevycházely časopisy, knihy, chyběly informace ze světa. A proto bude naší snahou alespoň částečně a rychle to dohnat, abychom mohli na něco navazovat a z něčeho vycházet.“* (*Autonomie* 0, 1991, s. 2, in Tomek a Slačálek, 2006, s. 586)

Přestože měly časopisy *A-kontra* i *Autonomie* stejnou anarchistickou orientaci a věnovaly se stejným tématům, v praxi se anarchisté kolem těchto časopisů názorově rozcházeli. Příkladem může být demonstrace z ledna 1990, kdy někteří anarchisté spoluorganizovali demonstraci proti posunu Občanského fóra na pravou stranu politického

spektra. Anarchisté se tehdy museli rozhodnout, zda budou podporovat levicovou část OF, či podpoří levicovou opozici, která by se však musela opírat o KSČM. Do této debaty vstoupil i Egon Bondy, který podpořil KSČM. (Tomek a Slačálek, 2006, s. 588-589)

Mnohem větší povyk ovšem vyvolal časopis *A-kontra*, který v komentáři „podpořil“ KSČM: „*Skutečným nebezpečím je výrazné vítězství jedné strany, která by získala monopol moci a mohla diktovat*“, - „*KSČM je předurčena být opozicí*“ - „*pokud si bude chtít udržet své místo ve spektru politických sil, musí se čím dál otevřeněji stávat antisystémovou opozicí. Pokud pomíneme fašismus, je jedinou skutečnou alternativou samospráva, participační společnost – ideálně anarchie.*“ (A-kontra 8, s. 15, in Tomek a Slačálek, 2006, s. 589)

Přestože žádná vážnější spolupráce mezi časopisem a komunisty navázána nebyla, mezi anarchisty tento komentář vyvolal velké pozdvižení. V červnu 1992 dokonce došlo k pokusu vystěhovat tehdejší redakci a zbavit odpovědného redaktora jeho funkce. Ke spolupráci s komunisty nejspíše nedošlo i z toho důvodu, že v roce 1992 byl jednomu z redaktorů připisován pokus o atentát na Jiřího Svobodu, avšak pro nedostatek důkazů byl tehdy redaktor propuštěn. (Tomek a Slačálek, 2006, s. 589)

Tento incident znamenal mimo jiné i to, že se anarchisté dostali do zájmu mainstreamových médií. Spojení s pokusem o vraždu anarchistickému hnutí výrazně uškodilo, navíc způsob života, který anarchisté vedli, byl hodnotově proti „českému snu“, který spočíval v touze dohnat Západ, česká média se tak snažila ukázat anarchisty v co nejhorším světle.

Na obranu redaktora tehdy vystoupil Milan Nápravník z *Tvaru*:

„*Neutopická doba bez cíle a ideálů skončí nakonec v kloace bezcílné brutality. Kdo opovrhne apriori každou utopií, je mravně i intelektuálně tak bezcenný, že si nezaslouží, než aby byl spláchnut bez nářků a slz do černé díry dějin. (...) Ano, v globálním historickém rámci agresivních archistických civilizací musí mírumilovná, antimilitantní, regionálně se omezující civilizace obce, o niž sní anarchisté, zajisté podlehnout. Je utopická především proto, že doufá, že se může uskutečnit v rámci paradigmatu hebrejskohelénské civilizace založené na agresii. To je s pravděpodobností, hraničící s jistotou, vyloučeno. Znamená to však, že by měla být jejich v podstatě ryzí a kdo ví, možná i futurologicky přece jen produktivní idea svobody pro demokracii jiného, ‚racionálnějšího‘ názoru opovržením hodná? Znamená to snad, že by proto měli být její zastánci prohlášeni za škodnou, na niž může kdejaký technokratický režim poštvat*

neofašistické psy a kterou lze bez skrupulí pronásledovat, perzekvovat a ničit?“ (Nápravník, 1993, s. 15, in Tomek a Slačálek, 2006, s. 591)

Můžeme říci, že uvedené události – vznik časopisů, iniciativ, protestů či falešných obvinění, představují něco, co je anarchistickému emancipačnímu hnutí vlastní. Nepokládám za nutné uvádět všechny události, jež se do dnešního dne udály, neboť to, co formovalo hnutí a co nám odpovídá na otázku, co je to Klinika, najdeme právě v událostech, ke kterým došlo při transformaci z jednoho režimu do druhého.

Kromě těchto událostí měli na podobu anarchistického hnutí vliv taktéž další významní čeští intelektuálové, kteří se však k anarchismu většinou nehlásí. Ideologicky bychom většinu z nich mohli zařadit mezi levicové liberály nebo sociální demokraty. To výraznou měrou napomáhá k porozumění mezi radikální a mainstreamovou levicí.

Jednou z těchto osobností je sociolog Jan Keller, který je anarchistům a radikální levici blízký především v otázkách zelené politiky, a stejně jako tyto skupiny kritizuje ideologii „*růstu Růstu*“, která staví ekonomický růst nad potřeby člověka a životní prostředí. Jakub Patočka o Kellerovi v *Deníku referendum* napsal:

„Jan Keller není pouze mimořádnou postavou současné české sociologie, což se často připomíná. Je také jednou z nejdůležitějších osobností českého ekologického hnutí. Na počátku 90. let jen málokdo udělal pro to, aby vznikající radikální ekologické iniciativy získaly obecnější společenské přijetí. Pravidelně vystupoval v pořadu Nedej se, a snad nebyla ekologická kampaň, za níž by se nepostavil. Jan Keller měl v prvních deseti letech existence časopisu Sedmá (Poslední) generace článek v každém jeho čísle, jeho kniha Až na dno blahobytu spoluutvářela smýšlení nastupující generace ekologických aktivistů po roce 1989.“ (Patočka, 2014)

Podobně jako Egon Bondy ale Jan Keller skončil u řady levicových aktivistů v nemilosti. Jedním z důvodů, proč tomu tak je, je jeho postoj k uprchlíkům. Keller pochybuje o možnosti jejich integrace do evropské společnosti. Řadě aktivistů také vadí jeho výstup v Institutu Václava Klause či účast na oslavě Klausových narozenin. Problém mají i s jeho chováním jako europoslance. Když se ho reportéři ptali, co čeká od zasedání ministrů vnitra EU, které řešilo uprchlíky, odpověděl: „*Samozřejmě jen to nejhorší. Akorát nevím, v čem to bude spočívat,*“ nebo „*Opravdu nemám chuť půl hodiny vymýšlet vyhýbavé odpovědi.*“ (Vostal, 2016)

Opačným případem je filosof Václav Bělohradský, který na počátku 90. let sympatizoval s neoliberální politikou Václava Klause. Postupně však začal dospívat k názorům, jež byly radikální levici příjemnější. To, že u něj došlo k posunu názorů,

ukazuje i jeho kandidatura do senátu, ve které ho podpořila Strana zelených a ČSSD. Bělohradský, který na sjezdu Strany Zelených v roce 2014 apeloval na její členy, aby byli nepoddajní a nesehnutí, (Bělohradský, 2014) je levicovým aktivistou svou rétorikou sympatický.

„Svým slavným »nejsem komunistou, protože jsem na straně chudých«, Čapek chtěl říci, že každý, i sebedokonalejší systém produkuje své vlastní poražené, své outsidersy. Ať světem třese, jak chceme, vždy bude mít dno a na dně budou někteří z nás. Představuji si, že nějaký příští Čapek, hledící zatím rozhněvaně z okna gymnázia, se už chystá říci »nejsem liberál, protože jsem na straně svobody«. Těmi slovy odmítne fundamentalismus neboli postoj, který nepřipouští existenci chudých »za socialismu« a nesvobodných »za liberalismu« - zakazuje nám je vidět. Řekněme, že demokracie nikdy nesplývá s žádným »ismem«, s žádným systémem, je důsledným antifundamentalismem. Její instituce jsou budovány tak, aby lidé na dně (jakéhokoli) systému měli svobodu jej odmítat až po krajní mez společenské únosnosti, často i za ní. Z jejich kritických, radikálních, rozhněvaných slov a činů »zašklebí se na tebe zoufalost života«, napsal starý dobrý Neruda. Poučení plynoucí z takových slov je největší výhodou demokracie a také jedinou zárukou její vyšší legitimity proti všem jiným politickým přesvědčením, dodávám, protože její definice nikdy nesplývá s daným stavem, se status quo.“ (Bělohradský, 2001)

Podle Tomka a Slačálka na něm anarchistické oceňují především jeho kritiku „NATOidní demokracie“, globalizace, banalizace veřejné diskuse a války proti terorismu. (Tomek a Slačálek, 2006, s. 591)

„Multilateralismus nemůže být pro nás Evropany jen politickou strategií, je jádrem naší morální tradice. A v ní jde především o to, obnovit v každé generaci Evropanů etickou podmínku soudnosti - odvahu vidět se očima jiných! A propůjčit jim vlastní hlas, když byli svého hlasu zbaveni.“ (Bělohradský, 2004)

Vliv na současnou podobu anarchistického myšlení a levici vůbec mají i další žáci Jana Patočky, jmenovitě například Miroslav Petříček nebo Erazim Kohák, jenž je blízký zeleným a sociálně citlivým myšlením. Myslitelů, kteří by si zasloužili zmínit, najdeme celou řadu, ale pro potřeby naší práce jsou dostačující již zmínění. Podstatné je, že jde o osobnosti, které publikují v mainstreamových médiích s vysokým nákladem a jsou politicky aktivní, dopad jejich textů a názorů je tak mnohem výraznější než u jiných osobností.

Pro českou anarchistickou a radikálně levicovou scénu je charakteristické, že ji až na pár výjimek formují české osobnosti, které dostávají prostor v médiích – ale ještě výraznější vliv na její podobu mají právě události typu zabrání Kliniky, kdy je potřeba si ujasnit, na jakých myšlenkách scéna vlastně stojí. Třebaže se na Klinice odehrávají čtení významných textů zahraničních myslitelů, jako je *Občanská neposlušnost*, (Thoreau, 2014) neplatí, že by tuzemskou scénu podstatným způsobem formovaly.

2.5 Kritika systému x ústupky před systémem

Toto shrnutí vývoje z počátku devadesátých let 20. století a představení klíčových myslitelů nám konečně umožňuje odpovědět na otázku, co je to vlastně Klinika? Mluvit o Klinice jako o produktu imaginace je neskutečně přitažlivé, neboť se nám to pak jeví tak, že může být čímkoliv, ale Klinika není jen produktem imaginace, je také produktem událostí minulých a je nutně limitována „možným“.

Nejdůležitější událostí, jež se dotýká Kliniky, je zcela určitě její zabrání, což je akt, se kterým nemá problém žádná z českých levicových anarchistických skupin. Squatting je nerozlučně spojen s anarchismem – a již zmiňovaný časopis *Autonomie* se tématu squattingu už od svého vzniku podrobně věnoval. To, co je pro některé skupiny problém, především anarchokomunisty, jsou události, které následovaly po zabrání Kliniky. Ačkoliv je Klinika dle slov zástupců autonomní, některé skupiny ji nepovažují za squat v pravém slova smyslu, neboť její kolektiv uzavřel smlouvu o výpůjčce budovy – a právní prostředky, kterými bojoval proti Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, jenž se je snažil vystěhovat, považují na nevhodný způsob odporu. Kolektiv Kliniky dokonce dobrovolně platí pokuty za to, že na Klinice pobývá bez platné smlouvy, a to mnozí vnímají tak, že se dotyční nestaví proti systému, ale naopak se mu přizpůsobují.

V mnohém se to podobá konfliktům mezi anarchisty z devadesátých let, kdy se řešila otázka, zda se mají anarchisté snažit prosazovat „možné“, což znamenalo dělat ústupky a „kolaborovat“ se systémem, nebo chtít nemožné, ale neohnout záda.

V podobné situaci se nacházejí i anarcho-kapitalisté. Ti se vzhledem ke své pravicové orientaci ke Klinice nehlásí, ale mají svůj vlastní symbol – podnik Paralelní Polis, který propaguje neregulovanou virtuální měnu Bitcoin a zároveň slouží jako coworkingový openspace. (Paralelní Polis, 2017) Provozovatelé se brání zavedení elektronické evidenci tržeb, neboť se domnívají, že jde o nástroj centralizované kontroly občanů ze strany státu. Tvrdí, že údaje, které jsou sbírány, mohou být zneužity, a souhrnná

data podle nich představují zásah do soukromí občanů. (Vyjádření Paralelní Polis k EET, 2016)

Přestože Klinika a Paralelní Polis představují opačné póly politického spektra, oba stojí před otázkou, jak se zachovat vůči státu? Zatímco zástupci Kliniky dělají ústupky, provozovatelé Paralelní Polis zatím neučinili žádný krok, jenž by byl proti duchu jejich ideologie. To nemusí nutně znamenat, že jsou odvážnější než levicoví anarchisté, ale že je pro ně existence ve stávajícím systému jednodušší.

Paralelní Polis, postavená na myšlenkách anarcho-kapitalismu, má tu výhodu, že se díky svému individualismu může věnovat výhradně svému rozvoji a svým zájmům, a nemusí věnovat pozornost tomu, co se děje kolem ní. Polis paradoxně existuje pouze uvnitř budovy – a vůči tomu, co se odehrává kolem ní, nemá žádný závazek. Oproti tomu Klinika, postavená na kolektivismu, přiznává závazek nejen vůči okolí, ale rovněž vůči světu. Proto je pochopitelné, že její příznivci preferují, mluví-li se o Klinice jako o produktu imaginace.

Stejně jako jiné významné squaty, které existovaly na území Česka, čeká Kliniku nevyhnutelně brzký konec. Debata o legitimitě squattingu ve veřejném prostoru takřka neexistuje, neboť i pouhé nastolení tématu je bráno jako útok na soukromé vlastnictví. To je dáno především politickým vývojem v devadesátých letech, kdy pravice ovládla veřejný prostor. Zajímavostí je, že ač Klinika nebyla a není soukromým majetkem, je to mnohými vnímáno jako krádež soukromého majetku. (Facebooková stránka ASCK: reviews, 2017)

Není-li možné rozpoutat debatu o legitimitě squattingu, není ani možné věřit, že bude moci Klinika dlouhodobě fungovat. V takové situaci je žádoucí, aby se o ní v některých případech mluvilo jako o produktu imaginace, neboť je pravděpodobné, že se někde objeví její pokračovatel.

To, co představuje, je přenositelné. Případ Kliniky se v mnohém podobá filmu Kena Loache *Jimmy's Hall* (Jimmyho tančírna, 2014), inspirovanému skutečnými událostmi, kde hlavní postava, Jimmy, bojuje s církevními hodnostáři, kteří chtějí, aby byla jeho tančírna zavřená, neboť se tam šíří „revoluční myšlenky“. Je to boj obyvatel za místo, které má pro ně velký význam. „*It's not just a building, it's what we are,*“ povídá ve filmu jedna z postav. Na propagačních materiálech k filmu pak najdeme větu „*Provinil se tím, že dal druhým možnost snít.*“

S výtkou Toy Box, že Klinika některé skupiny vylučuje, (V každém z nás je kousek svobody, 2015) nemohu než souhlasit (I když je to vylučování spíše verbální než

faktické.), ale i navzdory tomu patří mezi nejotevřenější místa v zemi, čemuž odpovídá její kulturní program.

V roce 2016, v době konání Prague Pride, Klinika hostila program festivalu Alt*Pride, který ve svém prohlášení píše: „*Alt*Pride chce být alternativou k Prague Pride. Chceme ukázat, že queer identita nemá být zbožím, předmětem marketingu či „společenské odpovědnosti firem“.* Chceme upozorňovat na opomíjená témata jako je třída, etnicita, původ a role sociálních nerovností ve vyčleňování a útlaku uvnitř i vně queer komunity. Chceme reflektovat vliv kapitalismu, ekonomické globalizace a s nimi spojeného konzumerismu na queer komunitu a nabídnout alternativu tradičním akcím v rámci Pride.“ (Alt*Pride: Prohlášení, 2016)

Podobných akcí probíhá na Klinice celá řada, a to pravidelně, přičemž velká část těchto akcí se věnuje tématům, jež jsou opomíjena pro svou komerční neatraktivitu, což platí i v případě promítání nízkorozpočtových filmů, koncertů kapel a výstupů divadelních souborů.

Můžeme o Klinice mluvit jako o myšlence, která bude žít pořád, ale anarchistické myšlenky potřebují své fyzické místo. Místo, které bude lidi přitahovat. Kliniku můžeme vidět jako pokračování myšlenek squatů Milada či Cibulky, ale pro většinu lidí to bude vždy budova, ne myšlenka, protože abyste mohli takovou myšlenku přijmout, musíte být utopista, a to většina lidí není.

3 Antipolitika Andreje Babiše

Andrej Babiš je předsedou politického hnutí ANO 2011, založeného 11. 5. 2012. (Rejstřík politických stran a politických hnutí, 2017) Od 26. 10. 2013 je Andrej Babiš poslancem parlamentu ČR za tuto hnutí. V období 29. 1. 2014 až 24. 5. 2017 byl ministrem financí a zároveň místopředsedou vlády ČR. Od 6. 12. 2017 je premiérem ve vládě bez důvěry. (Profil na webu poslanecké sněmovny, 2017) V červnu 2013 koupil mediální skupinu MAFRA, jež je vydavatelem deníků *Mladá fronta DNES*, *Lidové noviny*, *METRO* a také provozuje internetové portály *iDNES.cz* a *Lidovky.cz*. (Babiš koupil mediální skupinu MAFRA, vlastníka serveru Lidovky.cz, 2013) V únoru 2017 vložil Babiš akcie Agrofertu do svěřeneckého fondu. Pod Agrofert spadá i vydavatelství MAFRA. (Babiš vložil Agrofert do svěřeneckých fondů. Dohlížet na ně bude i partnerka Monika, 2017)

Babišův úspěch v politice vychází především z toho, že byl schopen rozpoznat, kdy přijít na scénu. Ale nenabídl lidem jinou politiku, nabídl jim antipolitiku. Podle Bělohradského se tyto hrdivé antipolitiky začínají objevovat tehdy, je-li politická scéna v takovém stavu, že si podle většiny voličů „nezaslouží komentář“. Nejrozšířenější formou antipolitiky je populismus – ideologie, která se snaží vsugerovat, že politici svými spory narušují jednotu světa. Jednota světa je přitom snadno dosažitelná, je-li moc přenechána „obyčejným a slušným lidem“. Jádrem tohoto populismu, tvrdí Bělohradský, je přesvědčení, že stačí takový „jednotný svět“ převzít z rukou odborníků. (Bělohradský, 2013)

Atraktivita programu, které nabízí ANO, je z velké části dána tím, že využívá antipolitického slovníku. Bělohradský říká, že když někdo s takovýmto novým slovníkem přijde, jednota světa začne být najednou zřejmá. Nová slova se začnou rychle šířit a lidem se začne vracet víra v budoucnost. Tyto slovníky se však časem opotřebují, a proto je nutné, aby byla přidávána nová slova. Nakonec se ale slovník musí vždy nahradit. (ibid) Bělohradský v jiné části textu komentuje billboard s Babišem a Komárkem, na kterém stojí „*Nejsme jako politici. Makáme.*“ A pod tím „*ANO bude líp, politické hnutí.*“

„*Plakát s Andrejem Babišem a Martinem Komárkem má v sobě zakódované antipolitické poselství, že politika se dá nahradit „makáním“, efektivní prací. Jenže problémem není „makání“, ale jaké cíle tím „makáním“ chceme realizovat, a o tom lze rozhodnout jen politicky. Shodnout se na nějakých legitimních cílech je těžké ne proto, že politici jsou zkorumpovaní, ale proto, že globalizace dělá společnost neprůhlednou a žádné*

„makání“ ji průhlednější neudělá. Ostatně většina problémů je způsobena tím, že makáme příliš, že jsme příliš odborníky, bylo by třeba žít s větším smyslem pro celek světa.“ (ibid)

Nutno podotknout, že existují situace, za kterých je antipolitická politika legitimní.

„Vraťme se nyní k výrazu „antipolitická politika“. Tento výraz je legitimní jen tehdy, když označuje úsilí o změnu režimu, protože problémy, které se vynořily, nejsou řešitelné střídáním vlád uvnitř starých pravidel hry, uvnitř starého „vidění světa“. A proto se politika ocitá pod tlakem nadpolitických kategorií: kultura získává rozhodující postavení ve společnosti a angažovaný intelektuál vytlačuje politika ze hry. Taková antipolitická politika, takové vytlačování politiky kulturou je legitimní jen za té podmínky, že její aktéři nechtějí vládnout, ale jen vytvořit režim. Režim definující rámec vládnutí, sám ale je nadpolitickou kategorií: říká totiž, co je dobré a co zlé, co je lidské a co nelidské, co je nám vlastní a co je nám cizí. Kdyby nějaká vláda chtěla být uskutečněním dobra, lidskosti a toho, co je nám nejvlastnější, pak by žádná opozice proti ní nemohla být legitimní, protože by byla bojem za nelidské, zlé a cizí (Bělohradský, 1992, s. 32-33)

Antipolitický slovník, který Babiš využívá, nám komplikuje situaci, neboť se v něm nevyskytují slova jako levice nebo pravice. Také ho nemůžeme jednoduše zařadit na pravou stranu politického spektra na základě poslaneckého hlasování během vlády Bohuslava Sobotky, neboť to vycházelo z koaliční smlouvy, která byla postavena na kompromisech.

Pro nás to znamená, že u analyzovaných textů bychom neměli zjišťovat, jestli ideologicky odpovídají názorům Andreje Babiše, protože jeho slovník nám ztěžuje tyto názory identifikovat. Klíčová pro nás bude jeho podpora Klinice, kterou později odvolal.

4 ASCK: Sociální síť a práce médií

4.1 Sociální síť a sociální centrum

Nesmíme opomenout, jak členové kolektivu kolem autonomního centra Klinika pracují s internetovými sociálními sítěmi a jakou důležitost hrají, neboť nové technologie radikálně mění nejen způsob, jakým spolu komunikují uvnitř hnutí, ale také, jak komunikují navenek.

K červnu 2017 dalo na Facebooku centru „to se mi líbí“ přes 20 500 lidí (Facebooková stránka ASCK, 2017) a na Twitteru má něco málo přes 1 500 sledujících. (Twitterová stránka ASCK, 2017)

To neznamená, že všichni sledující s činností Kliniky souhlasí. Pokud se podíváme do sekce „reviews“ na Facebooku, kde mohou uživatelé přidávat hodnocení a komentáře, uvidíme, že reakce jsou většinou buď maximálně pochvalné (5*) – 348 hlasů, či naopak velmi negativní (1*) – 198 hlasů. Ostatní známky se objevují v jednotkách hlasů. Negativní komentáře většinou kritizují způsob života a nerespektování českých zákonů.

„Nevím, jak by se lidem z Kliniky líbilo, kdyby někdo přišel k nim domů a sebral jim věci, co zrovna nějakou dobu nepoužívají. Nebo třeba manželku či manžela, protože s ním už pár dní neměli sex a tudíž "leží ladem". To je úplně stejné, jako jejich zabavení nepoužívaného domu. Krádež je pořád krádež a můžete tomu říkat jak chcete. V našem sdružení také pořádáme akce pro děti a pracujeme na zkrášení regionu. Nikdy jsme ale kvůli tomu nikomu nic neukradli, i když svou práci považujeme za důležitou a ledacos, i nějaká budova, by se nám pro naši práci šiklo.“ (Facebooková stránka ASCK: reviews, 2017)

Správce či správci Twitterového účtu Kliniky sdílejí nové příspěvky velmi nepravidelně a běžně jich je pouze pár za měsíc. Obvykle jde o fotografie z akcí, či pozvánka na ně. Zajímavostí je, že sdílený obsah na Twitteru se liší od toho Facebookového. Aktivita kolem centra na Twitteru je překvapivě nízká, měsíčně je směrem ke Klinice namířena jen malá část příspěvků, přičemž ty negativní tvoří asi třetinu.

Správci využívají Facebookové stránky především pro sdílení „událostí“, které se mají konat na Klinice. Prakticky každá akce má svou událost, a to i v případě, že je určena jen pro pár jednotlivců.

Takový přístup má řadu výhod. Jednak tak pořadatelé mohou dopředu odhadnout, jaká bude účast, jednak se díky tomu daří zajistit, aby diskuze u události byla relevantní.

Zároveň takto dochází k redukci počtu trollů v diskuzích, neboť diskuze nebývá natolik rozběhlá, aby někoho napadlo cíleně provokovat.

To ale platí pouze za běžného provozu, kdy se nikdo nesnaží anarchisty z budovy vyklidit. Připomeňme si incident z května 2016, kdy anonym nahlásil na Klinice bombu. (Klicnar, 2016) K nahlášení bomby pak došlo ještě dvakrát, ale nám bude stačit, když se budeme věnovat prvnímu případu.

Správci Facebookového i Twitterového účtu tehdy rychle zareagovali a už během vyklízení vyzvali své příznivce, aby přišli Kliniku podpořit, neboť hrozilo, že aktivisté nebudou do budovy následně vpuštěni, (Výzva pro příznivce na Twitteru, 2016), což se nakonec i stalo.

Už několik minut po oznámení se před Klinikou začali sbíhat její příznivci (včetně autora tohoto textu), policie proto uzavřela velkou část ulice. Aktivisté a podporovatelé se nemohli dostat k blízkosti Kliniky, ale z protějších domů nikdo evakuován nebyl, někteří tak pojali podezření, že bombu nahlásil někdo z radnice Prahy 3, nebo z úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, který měl zájem na tom, aby byla budova vyklizena.

To nakonec vedlo k masivní mobilizaci, která pomohla aktivistům budovu znovu obsadit, přestože si klíče od budovy převzal úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových. To se pak opakovalo ještě jednou.

4.2 Práce redaktorů v sousedství ASCK

Pro nás je zásadní, že mezi těmito podporovateli, kteří se objevili na místě, je i řada autorů z alternativních levicových médií jako *A2larm* nebo *Deník referendum*, jejichž texty budou v této práci podrobeny analýze. Tito autoři jsou také aktivní na Facebookových stránkách Kliniky, někteří dokonce na Klinice vedou workshopy, chodí na kulturní akce centra nebo využívají hernu pro děti. Tato provázanost není překvapivá, či popíraná, ale ze samotných textů to nemusí být zcela zřejmé.

Jak o této události referovala média *lidovky.cz* a *iDnes.cz*, zjistíme z analýzy textů, ale chování reportéru při události spojené s Klinikou stojí za zmínku.

Během čekání před Klinikou, když přítomní policisté nechtěli nikoho vpustit dovnitř, se zástupci jednotlivých médií chovali velmi odlišně. Již zmínění autoři z *A2larmu* a *Deníku referendum*, kteří mají mezi aktivisty z Kliniky přátele, se pohybovali mezi lidmi a zjišťovali, jaká je situace. To samé platilo i pro zástupce z *Českého rozhlasu* nebo Filipa

Horkého z *DVTV*, ale zástupci z ostatních médií se celou dobu drželi zpátky a zajímala je jen vyjádření policie, která nebyla informačně bohatá.

To nemusí nutně znamenat, že jsou jejich články zaujaté proti aktivistům – analýza nám může ukázat něco jiného, ale považuji za správné ukázat, jak pracují redaktoři jednotlivých médií.

Roli může hrát i skutečnost, že autoři z alternativních webů nemají autorskou činnost obvykle jako hlavní výdělečnou činnost a psaní textů berou jako poslání, v tomto případě navíc pomáhali svým přátelům. U veřejnoprávního média může roli hrát to, že je kladen důraz na kvalitu, zatímco jiná média musí na první místo klást čtenost a bližší popis událostí není pro jejich čtenáře důležitý.

5 Charakteristika analyzovaných médií

5.1 Lidovky.cz

Lidovky.cz je zpravodajský internetový portál mediální skupiny MAFRA, který funguje od 5. června 2005. Zaměřuje se na domácí i zahraniční zpravodajství, byznys, kulturu a sport. Dle stránek MAFRA se orientuje na kulturu, vědu a názory více než jiné zpravodajské servery. Některé materiály přebírá ze sesterských *Lidových novin* a jiné články z tohoto média doplňuje, obvykle multimediálním obsahem. Návštěvnost z listopadu 2016 představovala 1 274 124 reálných uživatelů měsíčně a zobrazeno je za toto období 37 942 590 stránek. Muži tvoří 60 % čtenářů. Profiluje se jako „*server pro náročnější čtenáře*.“ Zakládá si na tom, že spolupracuje s pravicovým novinářem a spisovatelem Ondřejem Neffem. (Výzkum návštěvnosti internetu: Lidovky.cz – NetMonitor, 2016) Podle wikipedie je portál orientován středo-pravicově, liberálně-konzervativně, dříve pro-ODS, dnes pro-ANO 2011, ale toto tvrzení nemá doložený zdroj. (Lidovky.cz: wikipedie, 2017)

Od prosince 2013 zde jako šéfredaktor působí István Léko, který mezi lety 2010 až 2013 provozoval *Českou pozici* – český informační portál, který financoval Andrej Babiš. (Slížek, 2013)

5.2 iDnes.cz

iDnes.cz, spadající pod vydavatelství MAFRA, přináší internetové zpravodajství už od 12. ledna 1998. Lidé ve věku 20 – 39 let tvoří polovinu jeho čtenářů, přičemž třetina čtenářů žije v domácnosti s čistým měsíčním příjmem 30 tisíc Kč a více. Každý čtvrtý čtenář vlastní vysokoškolský diplom. Za vlajkovou loď provozovatelé považují zpravodajství, které je aktualizováno 24 hodin denně. *iDnes.cz* nabízí také oborové servery. Podle měření z listopadu 2016 činí celková měsíční návštěvnost 5 050 401 reálných uživatelů a zobrazeno je 808 412 128 stránek měsíčně. Muži tvoří 52 % čtenářů. (Výzkum návštěvnosti internetu: iDnes.cz – NetMonitor, 2016) Na stránkách mediální skupiny MAFRA není nikde zmíněno, jaká je politická orientace média či jeho čtenářů. Obsahově spolupracuje s redakcí *MF Dnes*. (Zpravodajský portál iDNES.cz: portfolio, 2017)

Za deset let fungování ankety Křišťálová lupa se *iDnes.cz* desetkrát umístil na prvním místě v kategorii nejlepší zpravodajství. (Křišťálová Lupa, 2017)

Od 31. srpna 2015 je šéfredaktorkou *iDnes.cz* Naděžda Petrová, která v tomto médiu pracuje od roku 2000. (Novou šéfredaktorkou portálu *iDNES.cz* se stala Naděžda Petrová, 2015)

5.3 A2larm

A2larm.cz je mediální platforma, která vydává názorové články. Má být protiváhou konzervativním webům a médiím ovládaných oligarchy. Vznikla v roce 2013 jako sestra časopisu *A2*. Svou existenci odůvodňuje tím, že nezávislost médií je v Česku čím dál iluzornější. Nabízí obsah, který nesleduje zájmy mocných. Obsah je zdarma dostupný, ale jako nezávislé médium musí na svůj provoz vybírat příspěvky od čtenářů. (Podpořte nezávislou žurnalistiku dostupnou pro všechny, 2017) Přesný počet přístupů na stránku k dnešnímu dni není znám, ale v roce 2014 byla dle vyjádření reakce průměrná denní návštěvnost 10 000 čtenářů a neustále rostla, (10 nejčtenějších článků roku, 2014) dle měření Netmonitoru měl k červnu 2017 více než 60 000 čtenářů za měsíc. (*a2larm.cz* - Návštěvnost Netmonitor, 2017)

V roce 2016 získal *A2larm.cz* grant ve výši 500 tisíc Kč od Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky, určený pro práci na celospolečenských a regionálních tématech. (mav, 2016)

A2larm je orientován levicově a používá heslo „*Squatujeme mediální prostor.*“ (*A2larm.cz*, 2017)

Šéfredaktorem je publicista Jaroslav Fiala. (*A2larm – kontakty*, 2017)

5.4 Deník referendum

Denikreferendum.cz je otevřeně levicový internetový deník, založený 30. Listopadu 2009. Vycházejí zde zpravodajské texty ze světa i domova, texty o umění a názorové články. Mezi hlavní témata patří Andrej Babiš, změna klimatu, ČSSD, Evropa nebo perspektivy levice. Deník financují jeho čtenáři. (Nadační fond Nezávislosti Deníku Referendum, 2017) Připívat do diskuzí mohou právě jen jeho předplatitelé. Čtenost k dnešnímu dni je dle webu Česká média 4 400 reálných uživatelů denně. (*Weby a noviny. Jak dlouho ještě?*, 2017)

Díky grantu Ministerstva vnitra pro integraci cizinců získal deník v roce 2015 čtyři zahraniční autory. (Patočka, 2015) Od Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky získal 250 tisíc Kč. (mav, 2016)

Jako šéfredaktor zde působí Jakub Patočka, člen ČSSD a ekologický aktivista. (*Redakce Deníku Referendum*, 2017)

6 Záměr a výběr textů k analýze

Kdybychom hledali odpověď pouze na otázku, zda sledována média píšou o Klinice (respektive squattingu) pozitivně, či negativně, dospěli bychom k banálním výsledkům. *A2larm* a *Deník referendum* píší pozitivně, zatímco *Lidovky.cz* a *iDnes.cz* se vyjadřují spíše negativně, nebo se o ní snaží psát neutrálně. Takový je alespoň můj předpoklad, se zkoumanými texty z webů patřících pod vydavatelství MAFRA jsem se do této chvíle podrobněji neseznámil.

Avšak i kdyby byly výsledky analýzy jiné, než s jakými počítám, neshledával bych takovou práci za dostatečně přínosnou. Proto v této práci nebude řešeno pouze „JAK“, ale zaměřím se také na „KDY“. Klíčové jsou pro tuto práci dvě události, jež se dotýkají tehdejšího vlastníka vydavatelství MAFRA (*Lidovky.cz*, *iDnes.cz*) Andreje Babiše. Tou první je jeho veřejné vyjádření podpory Klinice 22. ledna 2015 (Status Hnutí ANO na Facebooku, 2015), tou druhou je následná Babišova neochota kolektivu Kliniky pomoci. V druhém případě nemůžeme určit přesně na den, kdy se k ní Babiš otočil zády, ale dle médií můžeme jeho nezáměr o Kliniku zaregistrovat především mezi únorem (Smlsal, 2016) a březnem 2016. (Babiš aktivistům z pražské Kliniky nepomůže, musejí se vystěhovat, 2016)

Bude nás tedy zajímat, zda se „před“ a „po“ nějakým způsobem promítlo ve způsobu, jakým se v médiích *Lidovky.cz* a *iDnes.cz* psalo o Klinice, respektive – zda byl squatting považován za legitimní způsob života, nebo legitimní způsob, jak poukázat na politické problémy. Upozorňuji, že v této práci nebudu zkoumat, zda Andrej Babiš přímo ovlivňoval vyznění článků. Dle tajně pořízených nahrávek, na kterých Babiš úkoloval novináře, (Julius Šuman: Twitter, 2017) můžeme pojmout podezření, že je do textů zasahováno zvenčí, ale i kdyby tomu tak bylo, nic nás nevede k tomu, abychom věřili, že je tomu tak u textů o Klinice, neboť nejde o téma, jež by bylo pro českou mainstreamovou politickou scénu natolik významné. A především nemáme nástroje, které by nám přímé ovlivňování potvrdily, skončili bychom o pouhého „*Babiš MOŽNÁ novinářům diktuje, co mají psát*“.

Výchozím předpokladem pro tuto práci je, že ve sledovaném období nedošlo ze strany sledovaných médií k žádnému posunu ohledně přístupu ke Klinice. Domnívám se, že pro mainstreamovou politiku to je tak nezajímavé téma, že není přítomná žádná motivace pro změnu v přístupu ke Klinice. Ta by mohla být přítomna v případě, že by redaktoři později Kliniku identifikovali jako ohrožení stávajícího systému, nebo naopak

jako příležitost ke změně k lepšímu, byl-li jejich postoj na počátku negativní, ale tato možnost je krajně nepravděpodobná.

Sekundárně nás bude zajímat levicový mediální diskurz, tedy vztah ke squattingu a jeho legitimitě.

Analýzu jsem omezil na elektronické texty, tištěné zcela vynecháme, neboť bychom museli brát v potaz tolik faktorů, že by se výsledky analýzy daly snadno zpochybnit a délka výsledného textu by byla mimo doporučený rozsah. Zkoumat tedy budeme pouze texty z webů *Lidovky.cz*, *iDnes.cz*, *A2larm.cz* a *Denikreferendum.cz*.

Analýza bude rozdělena na čtyři části. V té první se zaměřím na *Lidovky.cz*, v té druhé na *iDnes.cz* atd. Kromě přehlednosti je hlavní důvodem to, že v tento moment nevíme, zda je přístup ke Klinice (a tím pádem squattingu) totožný. Přestože *Lidovky.cz* a *iDnes.cz* spadají pod stejný vydavatelský dům a obě redakce můžeme zařadit do středopravé až pravicové části politického spektra, nemusí to nutně znamenat, že nenajdeme rozdíly.

Analýza *A2larmu* a *Deníku referendum* bude sloužit jako doplněk dvou předchozích částí, neb se domnívám, že nám (předpokládaný) kontrast pomůže identifikovat pozici pravicových médií v otázce squattingu, avšak vzhledem k jasným sympatiím levicových médií k aktivistické scéně není nutná tak podrobná analýza. Nutno podotknout, že *A2larm* je názorový web, v jeho případě tedy nebudou analyzovány texty z rubriky zpravodajství.

Nesmíme zapomenout, že abychom našli odpověď na námi stanovenou otázku, zda se do textů promítá vlastnictví médií Andrejem Babišem, musíme texty zkoumat v pořadí tak, jak byly vydávány, abychom byli schopni upozorovat případné proměny.

Analyzovat budeme deset textů na *Lidovky.cz*, deset textů *iDnes.cz* a u *A2larmu* a *Deníku referendum* se analýzy dočkají shodně dva texty. U prvních dvou jmenovaných budou texty vybírány tak, aby zahrnuly co nejdelší období, tedy 2014-2017. U textů vydavatelství MAFRA bude vždy uvedeno, zda měla Klinika v době publikování článku podporu Andreje Babiše.

7 Postup CDA

7.1 Deskriptivní část

Podle Fairclougha bychom měli při analýze textu věnovat pozornost čtyřem hlavním kategoriím. Těmi jsou slovní zásoba, gramatika, koheze a struktura textu. U slovní zásoby nás zajímají jednotlivá slova. U gramatiky je předmětem zájmu, jak jsou tato slova skládána dohromady, v případě koheze pak to, jak jsou tyto prvky spojeny do slovních spojení a celých vět. U struktury textu se zaměřujeme na to, jak jsou organizovány větší části textu. Dále můžeme zkoumat sílu ('force' of utterances) - to znamená, jaký typ řečových aktů se v textu nachází (sliby, prosby, výhrůžky). Též se můžeme zaměřit na koherenci textů a intertextualitu. Tímto analýza pokryje všechny aspekty produkce a interpretace. (Fairclough, 1992, s. 75)

Slovní zásobu můžeme zkoumat mnoha různými způsoby a sám Fairclough předkládá jen pár možností. Zdůrazňuje ovšem, že bychom o slovní zásobě neměli uvažovat omezeně jako o slovech zaznamenaných v jednom slovníku, protože slovníků je celá řada a navzájem si konkurují. (ibid, s. 76)

Navrhuje, abychom se u slovní zásoby zajímali o zkušenostní hodnoty slov, relační hodnoty slov, expresivní hodnoty slov nebo použité metafory. U gramatiky na zkušenostní hodnoty, relační hodnoty, expresivní hodnoty a spojení jednoduchých vět. Nakonec by nás měly zajímat interakční konvence a textové struktury. (Fairclough, 2001, s. 14-35) Zkušenostní hodnotou u slov myslíme, jak autor reflektuje své zkušenosti v textu. Relační hodnotou myslíme odkazování k sociálním vztahům, například odkazování k významným osobnostem, které vede ke zvýšení věrohodnosti.

Při analýze je vskutku důležité, jak je informace čtenáři prezentována. Fairclough uvádí jako příklad titulky „*The Soviet Army Reduces its Armed Forces*“ a „*The Soviet Union Gives Up 5 Divisions*“. (Fairclough, 1992, s. 75)

U prvního titulku si můžeme všimnout, že tak činí armáda, tedy autorita a nic neznačí, že by na tom bylo něco špatně, zatímco druhý titulek zmiňuje Sovětský svaz jako celek a redukce je prezentována jako prohra, potupa pro národ.

7.2 Interpretační část

V interpretační části nás bude zajímat interpretace vztahů mezi textem a interakcí. Pro nás bude hrát velkou roli intertextualita. Tu Fairclough dělí na dva typy. Ta první je manifestovaná – to znamená, že je přítomnost jiných textů explicitně označena (např.

přímá řeč), tou druhou je intertextualita konstitutivní, též označovaná za interdiskursivitu. V druhém případě mluvíme o prolínání diskurzivních konvencí a typů diskurzu. (Fairclough, 1996, s. 75)

Fairclough radí, abychom si položili čtyři otázky, jež nám pomohou definovat kontext:

1. O co jde? („What’s going on?“),
2. Koho se to týká? („Who’s involved?“)
3. V jakém vztahu? („In what relations?“)
4. Jaká je role jazyka? („What’s the role of language?“)

(Fairclough, 2001, s. 122)

Takto zjistíme potřebné informace o použitých diskurzivních typech, vztazích mezi jednotlivými účastníky diskurzu, a také, zdali se diskurzivní typy mění změnou účastníka diskurzu.

7.3 Explanační část

V explanační fázi nás zajímá vztah mezi interakcí a sociálním kontextem. Jednodušeji řečeno, vliv diskurzu na udržení nebo změnu mocenských vztahů. Definujeme zde tři složky diskurzu – sociální determinanty, jež formují diskurz, ideologie jako část diskurzu ideologického charakteru a konečně efekty jako pozice diskurzu v rámci mocenských vztahů. (Vašát, 2008)

V druhé části práce se tedy pokusíme o „zviditelnění ideologie“, abychom byli s to určit, jakou optikou je viděn squatting v námi sledovaných médiích. Ale to by podle Fairclougha nemělo být konečným cílem CDA, naopak by to mělo být začátkem – jakýmsi vybídnutím k akci.

V tomto konkrétním případě, ať už bude výsledek jakýkoliv, nebude mít smysl k čemukoliv vybízet, neboť už teď panuje konsenzus, že by aktivní politik neměl vlastnit média. Stejně tak považují za zbytečné obracet se na novináře, protože bych opakoval pouze to, co se učili na žurnalistice a co je součástí novinářského kodexu.

Jestliže ale dojdeme ke zjištění, že média skupiny MAFRA píšou o Klinice, respektive squatterech, pozitivně – nebo alespoň pozitivněji, než jak tomu bylo v případě textů, jež zkoumal Teun A. van Dijk, (van Dijk, 1988) nebylo by od věci napsat práci, která by se věnovala otázce, proč tak tomu je.

8 Analýza textů

8.1 Lidovky.cz

Opuštěnou kliniku v Praze 3 obsadili aktivisté, chtějí tu kulturní centrum (Ludvík, 2014)

(před vyjádřením podpory ze strany Andreje Babiše)

Titulek začíná korektní slovem „opuštěnou“, nesnaží se o „clickbait“. Toto slovo by autor mohl v titulku vynechat - a informaci o tom, že je budova opuštěná, mohl uvést až v článku. Taktéž mohla být uvedena pouze skutečnost, že se objekt nachází v Praze, aby si čtenáři z Prahy otevřeli článek ze strachu, že mají sousedy aktivisty. Slovo „obsadili“ nemůžeme vnímat jako neutrální, v daném kontextu to působí, že nemusí jít o legitimní činnost. Kombinací slov „obsadili“ a „aktivisté“ dává autor nebo editor čtenáři informaci, že jde o obsazení s politickým záměrem, k tomu přispívá i slovo „chtějí“, které představuje požadavek, u kterého je pochybná jeho legitimita.

Samotný text pak začíná slovy „Pět let prázdnou polikliniku“, což posiluje legitimitu jejich chování. Zajímavostí je, že název iniciativy je v textu správně napsán jako KLiNiKA, což svědčí o dobré informovanosti autora o iniciativě. Hned poté, co se z textu dozvídáme, kdo budovu obsadil, se zde píše, že „k překvapení místních obyvatel začali odklízet nepořádek, který zde zůstal po bezdomovcích a narkomanech“. Slovo „překvapení“ můžeme buďto chápat tak, že se od squatterů neočekává pořádek, nebo že sami aktivisté/squatteré jsou spojováni s drogami. Významná je i skutečnost, že se něco pozitivního o aktivistech dozvídáme hned na začátku článku. V tento moment je už krajně nepravděpodobné, že text bude kritikou aktivismu.

Dále v textu stojí, že „se v budově nepřetržitě střídají a doufají, že by zde v dohledné době mohlo vzniknout sociální a kulturní centrum. Od úředníků ale dostali ultimátum, do středečního poledne musí objekt vyklidit.“ Informace o střídání navozuje pocit, že to nemusí dopadnout dobře a že nejsou spjati s tímto místem. Na druhou stranu, o větu dřív bylo použito slovo „sousedí“, které nám říká pravý opak. Slovo „doufají“ pak posiluje nejistotu. Zatímco v titulku stojí pouze „kulturní centrum“, v textu se objevuje i „sociální“, což naznačuje, že autora zajímají plány kolektivu a že vychází z vyjádření aktivistů. Úředníci jsou zde prezentováni jako autorita, slovo „ultimátum“ posiluje

legitimitu jejich rozhodnutí. Slovo „vyklidit“, stejně jako „ultimátum“, zde značí, že tu není prostor pro dialog. Také se dozvídáme, že „v sobotu ráno dorazila před oprýskanou budovu v Jeseniově ulici na Praze 3 skupina mladých lidí se smetáky a igelitovými pytli a začali odstraňovat hory odpadků. Ty se tu vrší už od roku 2009, kdy místní poliklinika zanikla a místo se stalo volně přístupným.“ Slovem „oprýskanou“ zdůrazňuje, že budova neslouží svému účelu a že přítomnost mladých lidí je nezvyklá. Volba spojení „mladí lidé“ je zvláštní. Je pravda, že na české aktivistické scéně převažují právě mladí lidé, ale v tomto případě není úplně zřejmé, čím byla tato volba motivována. V této části jsou aktivisté znovu spojení s aktem uklízení.

Opět se tu opakuje informace, že místo je už dlouho prázdné a nově se dozvídáme, že místo je volně přístupné, tedy že se dovnitř nedostali aktem násilí, ale pouze otevřeli dveře a začali uklízet. Tentokrát už nejsou zmíněni bezdomovci a narkomané, budova najednou není prezentována jako místo, kterou někdo obývá. Čteme, že aktivisté zde „chtějí vytvořit nové sociální a kulturní centrum, o jeho vznik ale usilují zvláštním způsobem.“ Slovo „zvláštní“ se zde vztahuje ke squattingu. Jeho užití svědčí o tom, že squatting jako politický akt zde stále není příliš rozšířený, ale v tomto případě není zpochybňována jeho legitimita.

Následně autor o Klinice píše jako o „vyklizeném prostoru,“ dozvídáme se tedy, že vykonali akt uklízení, čímž se změnil status budovy. Prostřednictvím citátu Arnošta Nováka se dozvídáme, že zabrání objektu byl politický akt, přičemž je u něj uváděno, že vyučuje environmentální sociologii na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy. Má jméno, je to akademik, je prezentován jako partner pro diskuzi.

Z textu výrazně vyčnívá podnadpis „Strážníci je podpořili,“ který napsán tučně. To může napovídat sympatie autora vůči aktivistům a zároveň to podporuje legitimitu obsazení budovy. O této podpoře se dozvídáme z citátu Arnošta Nováka. V další části se dozvídáme, že „brzy ráno dorazila ještě státní policie, která všechny osoby legitimovala a následně o situaci informovala zástupce vlastníka objektu, kterým je stát.“ Státní policie je zde prezentována jako hodnotová opozice nejen vůči aktivistům, ale také vůči strážníkům, jež je podpořili. Též je zmíněno, že došlo k legitimizaci, policisté zde tedy využívají svého statusu. O zástupcích úřadu se dozvídáme, že ti „už tak vstřícní nebyli.“ Aktivisté a úředníci tu tak jsou prezentováni jako nepřátelské skupiny.

Poté, co úředníci „odmítli vyjednávat“ a dali „ultimátum“, jsou aktivisté autorem označeni za „nezvané nájemníky“, čímž je dán vztah k budově. V textu se objevuje, co všechno si aktivisté přejí v objektu provozovat: „Kavárnu, lidovou jídelnu, knihovnu,

cyklodílnu, tělocvičnu nebo klub pro rodiče s dětmi.“ Dostávají od autora prostor vyjádřit, co chtějí. Přímé citace jsou v článku pouze od dvou osob – aktivisty Arnošta Nováka a zástupkyně magistrátu, která však pouze říká, že nic o Klinice neví. Jedinou opozici tak tvoří úředníci a policisté jsou jejich nástrojem. Též je zmíněno, jakým způsobem by mohla být Klinika financována, přičemž je zmíněn i crowdfunding, což se dá vnímat jako skrytá podpora. Situace kolem Kliniky je vyprávěna z pohledu aktivistů, a to napomáhá čtenářům se s nimi ztotožnit.

**Podpora pro Kliniku. Svůj vzkaz připojil Brabenec, Vladimír 518 i ,Tonda Blaník‘
(Kabátová, 2014)**

(před vyjádřením podpory ze strany Andreje Babiše)

Tento text, který informuje o podpoře Klinice od známých osobností, už dle svého nadpisu dovede čtenáře k přesvědčení, že půjde o článek, ve kterém bude Klinika vylíčena jako pozitivní projekt. Volba uvést jméno „Tondy Blaník“ namísto Marka Daniela se může jevit jako drobná provokace, neboť nejde o zrovna kladnou postavu českého seriálového universa, ale výskyt uvozovek napovídá, že to není výsměch podporovatelům centra. To dokazuje i skutečnost, že na prvních místech jsou uvedeny pozitivně vnímané osobnosti - Brabenec a Vladimír 518, který je se squatterstvím těsně spjat.

V samotném článku je jako podporovatel první zmíněn John Bok, čímž je odkazováno k českému disentu. Můžeme říct, že jeho citát „podporuji kliniku a tím zdravý rozum a soucit“ dělá z Kliniky (v určitém smyslu) pokračovatele českého předlistopadového disentu.

Dále se dozvídáme, že za Klinikou stojí „desítky osobností, mezi nimi herci, hudebníci či filmaři.“ Kliniku podpořila též řada intelektuálů, zmínka o hercích, hudebnících či filmařích na začátku textu tak svědčí o tom, že se autorka domnívá, že tyto osobnosti budou pro čtenáře „přitažlivější“, nebo to říká něco o jejich osobních preferencích. První část textu je postavena především na citátech osobností, které projektu vyjádřily podporu - a je v nich vysvětlován důvod této podpory.

Z textu je zřejmé, že autorka s nimi nebyla v kontaktu, čteme tak slepenec názorů několika osobností, přičemž všichni říkají: „Klinika by tu měla zůstat.“ V textu jsou uvedeny odkazy na webové stránky Kliniky i na petici, autorka tedy není vůči ní v opozici.

V druhé části textu pak shrnuje události kolem Kliniky. Pozornost je věnována především její kulturní činnosti, jež je prezentována výrazně pozitivně, ale opět jsou jako nechtěné skupiny zmíněni narkomani a bezdomovci. Autorka uvádí, že bezdomovci a narkomané místo „nelegálně obývali.“ Legitimita pobývat v objektu je dle autorky pravděpodobně podmíněna tím, že její obyvatelé provozují „pozitivní“ činnost. Narkomané a bezdomovci jsou zmíněni i na závěr článku, kde jsou opět označeni za problémové osoby

V textu jsou jako opozice vůči aktivistům opět uvedeni úředníci, kteří budovu „zabezpečili“. Výběr tohoto slova napovídá, že autorka neupírá státu vlastnické právo. Dokonce se zde uvádí, že je budova vlastněna státem a že je spravována úředníky Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, čili stát je prezentován jako něco, co stojí nad úředníky a že rozhodnutí úředníků je ve jménu státu.

Squatting je legitimní, demonstrovaly stovky lidí na podporu Kliniky (Lidovky.cz, ČTK)

(dva dny po vyjádření podpory ze strany Andreje Babiše)

Už z titulku je zřejmé, že článek nebude kritikou squattingu - je nám prezentován pohled aktivistů. Titulek se neodvolává jen ke Klinice, ale také ke squattingu jako takovému. Též je uvedeno, že se dané demonstrace účastnily stovky lidí, tedy že nešlo o nepodstatnou akci.

V prvním odstavci se již nepíše přímo o podpoře squattingu, ale o podpoře autonomního sociálně-kulturního centra Klinika, dozvídáme se tedy o jeho funkci. Píše se zde, že v průvodu „šli mladí i rodiče s dětmi“, což pomáhá Kliniku legitimizovat. Není to jen squat, ve kterém blbnou mladí, ale jde o projekt, který má podporu i u jiných skupin.

Podle článku se demonstrace účastnilo 600 lidí, ale píše se zde, že jde o odhad pořadatelů, řada čtenářů tak bude o tomto čísle pochybovat. V podobných článcích je běžné, že se uvádí i odhad účastníků demonstrace podle policie, nicméně v tomto případě je přítomen pouze pohled pořadatelů. Dozvídáme se jen, že policie demonstranty doprovázela, čímž čtenář nabude dojmu, že akce byla bezproblémová.

Uvedena jsou i hesla „Ve službách Kliniky“ nebo „Jste-li nakaženi systémem, klinika vás vyléčí“, autor tak nezamlčuje, že Klinika má protisystémový a kolektivistický charakter.

Autor píše, že „z amplionů hrála hlasitá hudba a lidé pochod doprovázeli bubnováním, tancem nebo pískáním.“ Užití slova „hlasitá“ přispívá k tomu, aby čtenář tento fakt vnímal jako něco negativního. Podrobný popis činností, jež demonstraci doprovázely, napovídá, že se autor průvodu účastnil.

Též se dozvídáme, že demonstrace vedla převážně vedlejšími ulicemi a že doprava byla ve městě omezena minimálně, tedy že demonstranti nijak výrazně neomezovali fungování města, čímž autor říká, že problémy, které podobné demonstrace přináší, jsou omluvitelné.

Píše, že na demonstraci budou (používá budoucí čas) navazovat kulturní akce, zmíněny jsou i konkrétní podniky, text tak funguje i jako pozvánka.

Článek se také věnuje squattingu obecně. Dozvídáme se, že organizátoři chtějí „poukázat na dekriminlizaci squattingu a prázdné budovy, které by se mohly v zimě využívat“, za touto částí následuje citát členky iniciativy o tom, že se stát chová laxně k povinnostem vlastníků a že každou zimu zemře několik bezdomovců. Tento fakt není autorem nijak zpochybňován. Text vychází z vyjádření členky (či členů) kolektivu Klinika a v článku není žádný prostor pro vyjádření oponentů.

Pouze se dozvídáme, že Kliniku obsadili aktivisté a že ji následně vyklidili policisté. Opět jsou zmíněny úřady a stát, aby bylo zřejmé, jaké skupiny proti sobě stojí, ale zdá se, že hlavním důvodem, proč je to zde uváděno, je to, aby byla demonstrace uvedena do kontextu.

V textu zazní, že aktivisté jednají se zástupci GIBS a ÚZSVM a ministrem financí Andrejem Babišem. Autor mohl napsat, že jednají s ministerstvem financí, ale namísto toho zvolil přímo jméno ministra, čili prezentuje ho jako autoritu stojící nad úředníky. Hned po uvedení jména ministra se píše, že se prý otevřela možnost, že by si inspekce našla jiný objekt, což můžeme chápat tak, že je tato možnost vázaná na rozhodnutí Andreje Babiše. Zarážející je použití slova „prý“. To může být chápáno jako zpochybňování toho, co říkají aktivisté - především to ovšem znamená, že si autor tuto informaci neověřil a že to není zásadní informace.

V podnadrpisu dostává prostor tvrzení, že by se objekt hodil více komunitě. Toto tvrzení je přímo prisouzeno aktivistům a není autorem zpochybňováno.

V přímé citaci aktivistky se dozvídáme, že objekt je součástí parku Parukářka a že by měl sloužit kulturní činnosti, nikoli jako kanceláře, protože tak bude prospěšnější komunitě. Tvrzení opět není v textu autorem nijak zpochybňováno a zástupci úřadu nedostali k vyjádření žádný prostor.

V posledním odstavci je uvedeno, že petici na podporu Kliniky na internetu podepsalo přes 2 000 lidí, další se pak podepsali na papírové archy. Zmínka o tom, že šlo o internetovou petici, trochu zpochybňuje výši podpory, neboť internetové petice nejsou brány tak vážně jako ty papírové, v případě papírových archů chybí údaj o tom, kolik lidí se podepsalo. To může znamenat, že autor číslo nezná, nebo je to číslo tak malé, že by byl snižován význam petice.

Opět je zmíněno, že objekt byl dříve obýván narkomany a bezdomovci – autor se vůči nim vymezuje.

Text je ukončen tím, že autor vyjmenovává, čemu se chce Klinika věnovat. Píše o přednáškách, koncertech, jídelně či knihovně, což funguje jako obhajoba obsazení objektu.

**Uprchlíci? Řízená invaze a Klinika jim pomáhá, tvrdí zastupitel. Chce proti centru bojovat
(Zelenka. 2015)**

(prosinec 2015, po vyjádření podpory ze strany Andreje Babiše)

Tentokrát je titulek vyjádřením zastupitele, který Kliniku kritizuje. Z titulku se nedozvídáme jeho jméno ani jaké strany je členem, ale význam této kritiky je dán tím, že jde právě o zastupitele. Kromě Kliniky se v titulku vymezuje vůči uprchlíkům a použitím slov „řízená invaze“ dělá z kolektivu Klinika kolaboranty, se kterými je nutné bojovat.

V první větě článku se dozvídáme, že oním kritikem je zastupitel Prahy 3 Mojmír Mikuláš, ale stále se nedozvídáme, kterou politickou stranu zastupuje. Figuruje tak jako zástupce všech občanů Prahy 3, ne jako zástupce svých voličů. Znovu se zde píše, že chce proti centru bojovat, je zde tedy jasné dělení my/oni, přičemž konflikt je prezentován jako zásadní.

Mikuláš se odvolává na hlasy lidí, kterým Klinika vadí, ale autor píše, že „reflektuje prý hlasy lidí,“ slovo „prý“ tak zpochybňuje, že k něčemu takovému skutečně dochází. Na to hned reaguje přímá citace člena kolektivu, ve které oponuje, že stížností přišlo jen jedenáct.“ Slovo „jen“ se snaží nabudit dojem, že jedenáct stížností není důvod k jakékoliv politické akci. Zásadní je to, že ke zpochybňování tvrzení Mojmíra Mikuláše dochází hned, jakmile zazní.

Autor uvádí: „Kliniku obývají radikálové s radikálními protispolečenskými postoji a možná se tam nacházejí i nelegální migranti, píší lidé podle zastupitele Mojžíra Mikuláše (Svobodní) na radnici Prahy 3.“ Poprvé se dozvídáme, že Mikuláš je členem pravicové strany Svobodní, což společně se slovy „píší lidé podle...“ což znamená, že autor toto nepotvrzuje. Mikuláš se odvolává k lidem, ale nejmenuje nikoho konkrétního, a to oslabuje důvěryhodnost jeho tvrzení. Klinikáři jsou zastupitelem označeni za nepřátele společnosti, říká tedy, že pomoc uprchlíkům je vlastizradou. Slovem „možná“ přiznává, že své tvrzení, že se tam nacházejí uprchlíci, nemá o co opřít. Sám autor pak píše, že své tvrzení nedokáže Mikuláš zdůvodnit.

Následuje přímá citace Mojžíra Mikuláše, ve které je zopakováno, že žádné podklady, které by to potvrzovaly, nemá. Prý jen reflektuje to, co říkají občané. Opakování této informace jasně ukazuje, že nejdůležitější informací textu je – Mojžír Mikuláš nemá pro své tvrzení žádné důkazy.

Mikuláš následně odkazuje k webovým stránkám Kliniky, což dle něj má potvrzovat, že Klinikáři pomáhají uprchlíkům. Čtenáře informuje, že migraci považuje za řízenou invazi, ale od autora se nedočkává žádného zastání.

Aktivista Tadeáš Polák v přímé řeči reaguje, že z těch jedenácti stížností jich je většina od jedné rodiny, která vlastní kus zahrady na Klinice a že jí vadí, že za využití zahrady aktivisté neplatí. Samotný autor neuvádí, kolik těch stížností ve skutečnosti bylo a kdo je jejich autorem, slova Poláka nejsou nijak zpochybňována. Polák je navíc konkrétnější, co se týče autora/autorů stížností, působí tak důvěryhodněji než Mikuláš.

Zaznívá, že areál vlastní stát a že ho spravuje prostřednictvím Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, ale též čteme, že kolektiv má budovu pronajatou - vztah aktivistů a úředníků/státu není prezentován jako antagonistický.

V textu se objevuje i tweet Petra Vrabce, fotografa kolektivu: „ehm... radikální protispolečenské názory? radnice chce regulovat co se děje na Klinice? Pray for Žižkov? uprchlíci...“ Přítomnost tohoto tweetu má čtenáře informovat, že obvinění o protispolečenských názorech je dle členů kolektivu absurdní. Tímto dostává prostor i druhý člen kolektivu, zatímco Mikuláš stojí osamocen a oproti aktivistům má mnohem méně prostoru.

Dozvídáme se, že migranti se čas od času na Klinice objeví, ale jde jen o přespání a obvykle jde o osoby propuštěné z detenčních zařízení, kteří musí opustit Českou republiku. Autor zmiňuje, že migranti tu jsou legálně, čímž nepřímou podporuje jednání aktivistů.

Polák pak v přímě řeči dodává, že šlo jen o pár desítek lidí, čímž reaguje na tvrzení, že jde o invazi. Mikuláš nedostává prostor pro reakci.

Naopak prostor opět dostává Polák, který tvrdí, že se Svobodní chtějí tímto způsobem zviditelnit. Dodává, že podporu radnice Klinika nepotřebuje, neb patří státu a nedostává na provoz ani peníze. Tentokrát se tedy aktivisté vymezují vůči radnici, ne vůči státu. Vlastnictví státem používají jako obhajobu své činnosti. Ani tentokrát Mikuláš nedostává prostor, aby reagoval na tvrzení, že se chce zviditelnit.

Pouze se dozvídáme, že: „Mikuláš míní, že podobná symbolická gesta podpory, jakou dostala od Prahy 3 klinika, by měla směřovat spíše k organizacím zabývajícím se sportem či práci s dětmi či seniory.“ Symbolická gesta podpory nic nestojí, jde tedy čistě o ideologickou výtku. Mikuláš se snaží navodit dojem, že jde o situaci „buď – anebo.“ Na to autor nijak nereaguje. Jen informuje, že aktivisté přijdou na jednání zastupitelstva, aby dali najevo, že s Mikulášem nesouhlasí.

Útok na komunitní centrum Klinika: maskovaní lidé zaútočili zápalnými lahvemi (Samek, 2016)

(Krátce před odřeknutím podpory ze strany Andreje Babiše)

V titulku se hned dvakrát mluví o útoku, což jednak přidává na atraktivitě textu, jednak zdůrazňuje, že jde o závažný čin. Dozvídáme se, že útočili maskovaní lidé, titulek tak čtenáře přímo nenavádí k závěru, kdo za útokem stojí, byť se odpověď nabízí.

V prvním odstavci se píše o „neznámé skupině“, tedy opět je motivace nejasná, ale čteme, že podle policie tato skupina hodila do objektu zápalné láhve. Policie je zde prezentována jako důvěryhodný zdroj, autor dává přednost jejímu vyjádření před aktivisty či svědky. Čteme, že na místě byla i záchranka, jež ošetřila jednoho zraněného – a zasahovali i hasiči, ale ti nedostali žádný prostor k vyjádření. V závěru prvního odstavce je zmíněno, že sociální centrum „mimo jiné pořádalo sbírku pro uprchlíky,“ čímž autor chce čtenáře dovést k závěru, že byl útok politicky motivovaný.

Dále píše o zprávě, že se něco chystá, jež oběhla lidi kolem centra. Též zmiňuje, že se objevila krátce po demonstraci na podporu uprchlíku. Tím spojuje podporu uprchlíku s centrem a opět potvrzuje, že byl útok motivován politicky. Události jsou prezentovány z pohledu aktivistů.

Následuje citát organizátora zmíněné demonstrace, ve kterém se nepřímou hlásí ke Klinice. Verzi o útoku, kterou prezentoval, v textu potvrzuje mluvčí pražské policie, čímž z ní činí téměř nezpochybnitelnou verzi. K aktivistům je takto přiřazena vlastnost pravdomluvnosti.

Autor zmiňuje, že jeden ze svědků při útoku slyšel například „Drž hubu, Arabe!“ Autor čtenáře vede k tomu, že šlo o protiimigrační extremisty. Svědek není jmenován, některými tak může být chápán jako nedůvěryhodný zdroj. Na druhou stranu, prostřednictvím přímé citace policie se dozvídáme, že policie posbírala občanky svědků, čímž citovaný svědek nabývá určité identity.

Článek končí zprávou o několika demonstracích odpůrců a příznivců uprchlíků, tím čtenáře opět vede k tomu, že je vztah mezi uprchlíky a útočníky. V posledních dvou větách se dozvídáme, že maskovaní antiislamisté napadli při demonstraci podporovatele uprchlíků – a to, klacky, kameny a lahvemi. Jelikož je zmíněno, že byli maskovaní a měli masky, čtenář může dojít k přesvědčení, že právě oni zaútočili na Kliniku. Aktivisté jsou prezentováni jako oběť, prvek násilí je přisouzen útočníkům.

K článku je přiložena on-line reportáž ze zmíněných demonstrací – tím je opět vytvořen vztah mezi nimi a útoky.

Zmatky kolem Kliniky. Ministerstvo ani aktivisté nevědí, kdo má a nemá zájem (Kopřiva, 2016)

(bez podpory Andreje Babiše)

Autor v titulku nevyklučuje aktivisty z debaty o tom, komu Kliniky náleží. Nevyplývá z něj ani to, že ministerstvo a aktivisté stojí proti sobě.

Autor na začátku vychází z vyjádření aktivistů, podle kterého nemá jedno z ministerstev zájem o daný objekt, hned je však oponováno, že ministerstvo by rádo budovu využívalo - a že netuší, kde se tato nová informace vzala. Aktivisté nepůsobí důvěryhodně, avšak nejsou obviněni ze lži. Vyznívá to spíše tak, že získali nepravdivé informace.

V dalším odstavci autor cituje prohlášení aktivistů, podle kterého jednali se zástupkyně Ministerstva práce a sociálních věcí a při tomto jednání se dozvěděli, že ministerstvo nemá o objekt zájem. Též se objevuje, už ne však jako přímá citace, že jsou

zprávy o převodu budovy manipulace za účelem zastavení Kliniky. Následují citace dvou aktivistů, jež potvrzují autorem citovaná a parafrázovaná tvrzení. Prohlášení z webových stránek tak není prezentováno jako dostatečný zdroj.

Na to reaguje v podobě citace mluvčí ministerstva a odkazuje na webové stránky resortu, podle kterého zájem trvá. Dál v textu už nenajdeme žádné vyjádření mluvčího, jen text z webových stránek ministerstva. Aktivisté dostávají více prostoru, dokonce jsou citováni dva členové kolektivu, i když vyjádření jednoho z nich nepřináší nic nového.

Autor odkazuje k prohlášení ministerstva, dle kterého ministerstvo zájem o objekt má, odstavec ale končí větou: „Podle ministerstva se ale jedná jen o jednu z možných variant.“ Tím čtenáři říká, že zájem není takový, jak se mohlo jevit z vyjádření mluvčího ministerstva. Netvrdí, že by přímo lhal, ale převod budovy není prezentován jako hotová věc.

To je umocněno prohlášením ministerstva, podle kterého by muselo být splněno mnoho podmínek, aby k převodu došlo. Autor nezpochybňuje, že ministerstvo má na objekt právo, ale šance na převod se jeví jako mizivá.

Text končí shrnutím posledních událostí kolem Kliniky. Dozvídáme se, že pronájem aktivistům již skončil, ale že se odmítají vystěhovat a že jej chtějí využívat. Ze slova „aktivisté“ jasně vyplývá, že je to rozhodnutí politicky motivované. Zajímavostí je, že se nikde v textu nedozvídáme, k čemu jej chtějí využívat. Autor buď tedy předpokládá, že je Klinika natolik známá, že není nutné informaci sdělit, nebo se takto skrytě snaží její obsazení delegitimizovat. Vzhledem k vyznění článku je pravděpodobnější první varianta.

Nabízí se ještě jedna varianta. V článku je uveden odkaz na text, jehož titulek zní: „Klinika dostane cenu za občanskou statečnost od Nadace Charty 77,“ což je text, ve kterém je detailně rozvedeno, čím se Klinika zabývá, je tedy možné, že autor předpokládá, že na něj čtenář klikne.

Anonym vyhnal aktivisty z Kliniky. Policie jim bránila v návratu, budovu předala státu

(Golasovská, 2016)

(bez podpory Andreje Babiše)

V titulku se píše, že aktivisty vyhnal anonym, nikoli policisté. Ti se objevují až poté, jako ti, co aktivistům bránili v návratu. Autorka zvolila slovo „aktivisté,“ opět je

jejich jednání označováno za politické. Aktivisté a policisté zde jsou v antagonistickém vztahu. Policie je vykonavatelem vůle státu. Autorka mohla napsat, že budova byla předána úředníkům, ale zvolila slovo „stát“, což přidává na legitimitě.

Píše, že anonym aktivisty „vypudil“ a že budovu opustili dobrovolně. Informuje, že se řídili instrukcemi policie, v této části tedy stojí proti sobě aktivisté a anonym. Ve stejném odstavci píše, že policisté dostali předběžné soudní opatření, že výhradním majitelem objektu je stát. Informace o majiteli je v uvozovkách, což podtrhává důležitost tohoto sdělení a zároveň odkazuje přímo k dokumentu.

Událost je prvně komentována z pohledu policie. Její mluvčí informuje, že žádná bomba nalezena nebyla. Do článku je vložen tweet z účtu Kliniky, ze kterého se dozvídáme, že policie pustila dovnitř úředníky, ale kolektivu násilím vstup zakázala. To označují za zásah do soudního sporu. Do hry vstupuje prvek násilí, aktivisté stojí proti policii/úředníkům. Jako reakce opět slouží přímá citace mluvčího policie, který opatření brání a odvolává se k obvodnímu soudu.

Aktivisté nedostávají příležitost, aby na jeho slova reagovali, místo toho se v článku objevuje tweet, ve kterém uživatel označuje činnost kolektivu za nepřijatelnou a skutečnost, že se aktivisté dostali zpátky od objektu, považuje za selhání státu.

Redaktorka informuje o e-mailu anonyma, poté opět následuje reakce policie. Přímé reakce aktivistů se nedočkáme, redaktorka jen zmiňuje, že vyzývali své příznivce na Facebooku, aby přišli Kliniku podpořit. Z textu se ovšem ani nedozvídáme, kdo své příznivce vyzýval. Dále se odvolává na ČTK, dozvídáme se tak o počtu příznivců a jaká hesla skandovali.

Následně zmiňuje, že Klinika na Twitteru sdělila, že centrum bylo „osvobozeno“. To si zaslouží zvláštní pozornost, neboť jde o tweet, který není do článku vložen, jde o autorčinu parafrázi. Slovo „osvobozeno“ je navíc uvedeno v závorkách, působí to tedy tak, že redaktorka opětovné obsazení nepovažuje za osvobození.

Uvádí, že na místě byli i politici Matěj Stropnický a Vladislava Hůjová, ale o jejich motivaci se nic nedozvídáme. Jde ale o politiky, jež stojí ideologicky v opozici, to vede k polarizaci. Odstavec přispívá k tomu, aby byl konflikt chápán jako politické téma.

Prostor už poněkolkáté dostává mluvčí policie, který sděluje, že záleží na zástupcích úřadu, zda požádají o pomoc policie v případě protiprávního jednání aktivistů. Vůbec poprvé dostávají prostor k vyjádření aktivisté, to však zní: „Doufáme, že to policie nevyužije k tomu, abychom se nesměli vrátit.“ Následují ještě názory aktivistů (nejsou uvedena jména), podle kterých mají právo budovu užívat. Jde o vyjádření, která

pravděpodobně padla mnohem dřív, ale objevují se v článku až nyní. Motivace není kvůli následným odstavcům jasná.

Opět je odkazováno k Twitteru aktivistů, tentokrát je tweet přímo citován. Stojí v něm: „Násilím zabránila vstupu kolektivu. Jde o zásah policejní síly do probíhajícího sporu,“ text takto zdůrazňuje páchané násilí. Daný tweet je i přímo vložen v článku, přímá citace již uvedeného tak nedává moc smysl. Opakovaně čteme o „policejní síle“, tím sílí antagonistický vztah.

Za tím následuje další tweet, tentokrát vložený, ve kterém tvrdí, že žijeme v policejním státě. To není v textu nijak zpochybňováno – ani ze strany redaktorky, ani ze strany policie.

Další odstavec začíná slovy „í či koncerty“, na první pohled je zřejmé, že část textu chybí. Můžeme se tedy domnívat, že tato část byla zkopírovaná. Dozvídáme se o zaměření centra a o pomoci uprchlíkům, též je zmíněn útok ze strany extremistů. V případě demonstrací na podporu Kliniky se dozvídáme, že k nim došlo opakovaně, text pomáhá její činnost legitimizovat.

Opět je zopakována informace, že výhružka přišla mailem, tentokrát se však dozvídáme, že podle aktivistů vyzníval, že byl psán členem či členkou kolektivu, což v přímé řeči jeden z členů odmítá. Samotná autorka o obsahu e-mailu nic nepíše, přestože je pravděpodobné, že doputoval i do redakce Lidovek.

Článek končí shrnutím událostí, jež se týkají Kliniky – a to od vzniku v prosinci 2014. Shrnutí není kritikou, působí spíše jako obhajoba. Kromě informací o činnosti Kliniky se dozvídáme i to, že má podporu veřejnosti. Na úplném závěru čteme, že smlouva již vypršela, což ale není prezentováno jako kritika ze strany autorky.

**Zásah na Klinice. Na služebně jsme musely nahé dělat dřepy, tvrdí aktivistky
(Holinková, 2016)**

(bez podpory Andreje Babiše)

Titulek vychází z vyjádření aktivistek, jejich tvrzení není zpochybňováno. Z titulku se nedozvídáme, proč k zásahu došlo, ale použití slov „klinika“ a „aktivistky“ nás vede k tomu, že to souviselo právě s jejich činností.

V textu už se píše o ženách, nikoli aktivistkách – a jako důvod je uvedeno, že odmítly opustit budovy. Autorka uvádí: „Podle svého tvrzení musely před policistkami nahé dělat dřepy, nebyla jim ani dostatečně sdělena jejich práva.“ Autorka tak nepotvrzuje, že se tak skutečně stalo.

Autorka popisuje, jak probíhala evakuace Kliniky při nahlášení Kliniky a zmiňuje, že „policie k evakuaci nestandardně využila i těžkooděnce a policejní antony.“ Zde je zásadní slovo „nestandardně.“ Kdyby jej nepoužila, čtenář neznalý postupů policie by tak vůbec nezaregistroval, že nejde o standardní postup.

Též píše, že někteří aktivisté, včetně Němcové, se připoutali k sudům s betonem, aby je policisté nemohli vyvést. Ti použili rozbrušovačky a jinou techniku. Jelikož ale předtím upozornila, že bomba byla nahlášena už několikrát (a žádná se nenašla), odstavec vyznívá tak, že postup policie nebyl adekvátní.

Podnadpis zní: „Do naha a tři dřepy!“ Nezpochybňuje, zda k tomu skutečně došlo a odkazuje v ponižující činnosti.

Z přímé citace Němcové se dozvídáme, jak se k ní nevhodně chovali policisté, na což hned reaguje vyjádření mluvčího policie, který však jen vyjmenovává, na co měla právo. Nevhodné chování policistů nijak nekomentuje, což čtenáře vede k závěru, že to bylo přesně tak, jak popsala aktivistka.

V další přímé citaci se dovídáme o dalším ponižujícím chování. Na to mluvčí reaguje, že jde o standardní postup. Redaktorka dodává: „Po telefonu se mluvčí vyjadřovat příliš nechtěl, u dřepování však vyjádřil pochyby, zda se jedná o standardní postup.“ Mluvčí tak působí velmi nedůvěryhodně. Nevíme, jestli se nechtěl vyjadřovat proto, že neměl dostatek informací, nebo jestli mu byly otázky nepříjemné, ale čtenář to bude vnímat jako jeho selhání.

Následně je přiloženo vyjádření policie, které opět hájí postup příslušníků, ale nereaguje na nevhodné chování.

V další citaci Němcová uvádí, že ne všechny ženy se musely svlékat, a proto považuje jednání za nestandardní. To není v textu zpochybňováno. Namísto toho se od další aktivistky dozvídáme, že si prožila totéž.

Na to reaguje mluvčí policie, že by řešením bylo podat podnět ke kontrolním orgánům. To je naposled, co dostává v textu prostor. Verze aktivistek není dostatečně zpochybněna.

Němcová uvádí: „Nejde o soukromý, ale státní majetek, o jehož užívání vedeme občanskoprávní spor, ve kterém soud ještě nerozhodl. Chápeme, že policie musí takto

postupovat a držet se rozkazů a mrzí nás, že stát ji staví do takové pozice, že musí naběhnout v tak velkém počtu a úplně nesmyslné zbroji při nahlášení bomby.“ Tím jednak obhajuje přítomnost aktivistů v objektu, ale především říká, že policisté a aktivisté nestojí proti sobě. Policisté jsou jen nástrojem státu, musí vycházet z rozkazů.

Policisty hájí i dále, když jednoho z policistů označí za „milého a komunikativního.“ Poté ovšem kritizuje chování jiných příslušníků. Přesto můžeme říct, že pod heslo A.C.A.B. by se nepodepsala.

Nakonec vypráví, že: „Některé aktivisty podle ní policie přikryla nehořlavými dekami, aby je ochránila před jiskrami. Ty, na které deka nezbyla, polévali policisté vodou. A nevšimli si, že agregátor na pohánění nástrojů tak leží v kaluži vody.“

Na jednu stranu jsou dle Němcové policisté ohleduplní, na stranu druhou to vyznívá tak, že jsou nekompetentní.

V závěru se dozvídáme o nezvládnuté akci policie od další aktivistky. Její výpověď podporuje tvrzení Němcové a není nijak zpochybňováno. Článek její výpovědi končí.

PETRÁČEK: Boušek na Klinice. Policie vyčerpala svou ráznost při čínské návštěvě (Petráček, 2016)

(bez podpory Andreje Babiše)

Už titulek napovídá, že tentokrát jde o názorovou rubriku. Není z něj jasné, kdo má být tím „Bouškem“, stejně tak nic nevíme o jeho vztahu ke Klinice. Je však přítomna kritika policie. Autor tvrdí, že ráznost je vlastnost, jež by měla být policii vlastní. Je odkazováno k dřívějším událostem, kdy policie rázná byla – a autor takové chování předpokládá i ve vztahu ke Klinice.

V prvním odstavci píše: „Některé věci bývají racionálně neuchopitelné. Tak neuchopitelné, že občas nezbyvá než na ně pohlédnout očima někoho, kdo se na svět dívá jinak. Pro tento účel se nabízí dění kolem Kliniky, již proslulého nezákonně obsazeného sociálního centra na pražském Žižkově.“ Na rozdíl od předchozích textů nemáme jasno, kam přesně bude text směřovat, neboť nejsme s to určit, kdo je ten NĚKDO, kdo se dívá jinak. Nevíme, zda je odkazováno k Bouškovi, či autorovi. Je ale zřejmé, že text nebude glorifikací Kliniky, neboť je o ní psáno jako o „nezákonně obsazené.“ V tomto případě

bychom to neměli číst jen jako nelegální, ale též jako nelegitimní. Slovo „proslulý“ je použito pejorativně, ale zároveň z Kliniky dělá významný objekt.

Píše o nahlášení bomby anonymem, přičemž naznačuje, že existuje možnost, že to byl někdo z řad policie, čímž zpochybňuje, že se policie chová přesně tak, jak by měla. Autor ale opět odkazuje k NĚKOMU, přímo obvinít policii si nemůže dovolit. Byť autor ví, že šlo o planý poplach, označuje budovu za „ohroženou.“ To nemusí nutně odkazovat k bombě, ale může jít o narážku na aktivisty. O těch píše jako o „ilegálním osazenstvu,“ obsazení tak není prezentováno jako politicky motivované.

Píše, že byli vyklizeni podle pravidel, zákona a soudu, čili obsazení bylo nelegitimní. Navíc bylo zvoleno slovo „vyklidili,“ namísto třeba „evakuovali.“ Jak autoři Lidovek v předchozích textech přistupovali k narkomanům a bezdomovcům, tak Petrák přistupuje ke squatterům.

Vytýká policii, že aktivisté byli v budově hned zpátky. Čtenáři dokonce dává na výběr mezi slovy ilegálové-aktivisté-squatterři a vybízí ho, aby nehodící škrtnul. Tím dává najevo nezájem, jak o nich veřejnost smýšlí. Pro něj je legitimní to, co je legální.

Dále píše o druhém nahlášení bomby, přičemž používá stále stejný slovník – „vyklidit“ nebo „ilegální osazenstvo.“ Z odstavce si máme odnést, že to bylo už podruhé, co policie selhala. Nemá se vést debata o tom, jak s budovou naložit. Má se vyklidit a konec.

Vybízí, abychom nechali stranou „racionalitu squatterů,“ neb se vyvíjí podle očekávání. V tomto kontextu to nepůsobí jako kritika chování squatterů, ale chce tím ukázat na selhání policie. Squatterři dělají to, co se předpokládá, policisté nikoli. Poté odkazuje k čínské ráznosti, tedy události, kdy policie rázně jednala proti odpůrcům návštěvy čínské delegace, a to i v případech, kdy zákon nikdo nepřekročil. Říká tím, že policie má dvojitý metr – že možná dokonce se squattery sympatizují. Opakovaně je v textu zdůrazňováno selhání bezpečnostních složek.

Odstavec končí citací mluvčího policie, kde sděluje, že akce byla ukončena, protože objekt byl předán oprávněnému subjektu. To je dáno do vztahu k jednání během čínské návštěvy, tedy říká, že měli udělat víc.

Teprve v závěrečném odstavci autor čtenáře ponouká, aby se na to podíval jinýma očima: „A teď už se dívejme očima jiných. Co by na to řekl Jaroslav Hašek, kdyby ještě žil? Možná by připomněl ‚nějakýho Bouška z Libně‘, kterého osmnáctkrát za večer vyhodili od Exnerů a on se vždycky vrátil. Anebo se nabízí pohled těch, kteří se za každou cenu snaží dostat do Evropy a do plotů na hranicích najíždějí i auty. Při pohledu na dění

kolem Kliniky si mohou říkat asi toto: „Tohle že je ta země, která tvrdí, že si své hranice ohlídá? Tak to hurá do ní.““

Sám autor určitě ví, že Hašek zastával dost odlišnou ideologickou pozici – důvodem, proč jej však zmiňuje je, aby poukázal, jaká to je komedie. Nechce ale, aby si čtenář z textu odnesl jen to, že je to směšné, proto pokračuje. Migranti jsou prezentováni jako osoby, jež páchají násilí (do plotů najíždějí auty), a právě tyto osoby budou neschopnost státu a policie brát jako pozvánku.

Vedení Prahy 3 požádalo policii o vyklizení Kliniky, ta zatím vyčkává (Sattler, 2017)

(bez podpory Andreje Babiše)

Z titulku je zřejmé, že radnice není v pozici, že by si mohla diktovat, co se má s objektem stát a nečinnost policie vede k domněnce, že vyklizení by bylo neoprávněné. Nevyznívá to tak, že by policie byla spojencem Klinikářů, ale není zde prezentován nepřátelský vztah.

Autor píše: „Místostarosta Prahy 3 Alexander Bellu počátkem minulého týdne požádal policii, aby vyklidila budovu takzvané Kliniky na pražském Žižkově. Nelíbí se mu, že aktivisté, kteří dům obývají, již několik let porušují zákon a narušují bezpečí okolních obyvatel. Policie zasahovat nebude, čeká na pravomocné rozhodnutí soudu.“

Z prvního odstavce se dozvídáme, že o vyklizení požádal místostarosta Prahy 3, přitom titulek navozoval dojem, že jde o iniciativu celého vedení. Centrum je tentokrát označeno za „takzvanou Kliniku,“ což působí pejorativně. Je něčím, čím by neměla být. To, že aktivisté porušují zákon a narušují bezpečí, je výrok připisovaný místostarostovi, autor jej v tento moment nepotvrzuje, naopak informováním, že policie čeká na rozhodnutí soudu, zpochybňuje místostarostova tvrzení.

V dalším odstavci zazní, že aktivisté (přítomnost politické motivace) Kliniku obývají neoprávněně, ale ihned jsme informováni, že se odvolali – použitím slova „však“ je navozen dojem, že ještě není rozhodnuto.

Teprve v dalším odstavci se dozvídáme, že je Bellu členem ODS, tedy strany, jež ideologicky stojí proti kolektivismu aktivistů. Čteme, že Bellu zaslal policii žádost, aby

budovu vyklidila, nicméně o dvě věty dřív se píše, že aktivisté budovu neopustí, dokud nebude rozhodnutí pravomocné. Jeho požadavek tak zní absurdně.

V podtitulku se píše: „Policie čeká na pravomocné rozhodnutí.“ Hned pod ním se objevuje přímá citace místostarosty, ve které si stěžuje, že skupina lidí překračuje zákon, a stát s tím nic nedělá. Už podnadpis toto tvrzení zpochybňuje. Jednak spor stále trvá, jednak podnadpis potvrzuje, že o věci rozhodují soudy.

Z vyjádření policejní mluvčí je pak zřejmé, že požadavku na vyklizení nemůže být vyhověno, neboť k tomu nejsou zákonné důvody. I přes tuto skutečnost Bellu na zákroku trvá, neboť: „Těžko si dovedeme představit, že by tam jako vlastník přišli a vystěhovali lidi.“ Bellu tak požaduje něco, pro co nemá žádnou oporu. Stojí sám proti aktivistům, policii, soudům i autorovi. V textu sice stojí, že úředníci mají o objekt zájem, ale momentálně se nechtějí vyjadřovat, protože soud stále probíhá. I to delegitimizuje jeho požadavek.

V další části obviňuje aktivisty, že se kvůli nim v okolí budovy zvýšila kriminalita: „„Ono se zdá, že všechno utichlo, ale lidi to trápí,“ řekl Bellu s tím, že v okolí budovy se zvýšila kriminalita a na radnici se hromadí stížnosti místních občanů. Těm se mimo jiné nelíbí, že „klinikáři“ často zabírají veřejné prostranství. Mají také strach před budovou parkovat svá vozidla.“

Tato část může být matoucí, neboť celý odstavec odkazuje k vyjádření Alexandra Bellu, ale text působí, že poslední věty jsou popisem situace ze strany autora. Že nejde o vyjádření autora, ale dokazuje použití slova „klinikáři“, jež je součástí Bellova slovníku.

V další citaci se od místostarosty dozvídáme, že je nepřijatelné, aby se v blízkosti školy nacházely injekční stříkačky. Tím se snaží vytvořit pojítka mezi aktivisty a narkomany, přestože se členové kolektivu vůči drogám vymezují.

Bellu následně získává podporu starostky Prahy 3. Dozvídáme se, že je členkou TOP 09, což je též pravicově-konzervativní strana. Starostka se vymezuje i vůči státu – vadí jí, že budovu bezplatně vypůjčil. TOP 09 můžeme označit za stranu, jež prosazuje neoliberalní politiku, čtenář tak může nabýt dojmu, že Bellu a Hujová se vymezují vůči tomu, co Klinika představuje, neboť ji vnímají jako ohrožení svých hodnot.

O kulturní činnosti se dozvídáme ze samostatné tabulky, jež se nachází vedle posledních odstavců. Jako významná událost je zde uváděno, že došlo k útoku na Kliniku – a že útok byl pravděpodobně motivován tím, že aktivisté vyjádřili podporu uprchlíkům. V textu stojí i to, že jednání hlavního aktéra bylo vyhodnoceno jako přestupek. Přestože je veřejně známo, že útočníkem byl odpůrce migrace, autor používá slovo „pravděpodobně.“

Samotný článek se v závěru orientuje na spor o Kliniku. Spor je prezentován neutrálně, zaznívají i argumenty aktivistů. Vztah mezi aktivisty a SŽDC je dle textu nepřátelský.

8.2 iDnes.cz

Stát převede žižkovskou kliniku pod GIBS, aktivistům hrozí vystěhování (Váchal a Bureš, 2015)

(po vyjádření podpory ze strany Andreje Babiše)

Členové kolektivu Klinika jsou označeni za aktivisty, čili opět se ocitáme ve sféře politiky. Stát zde figuruje jako nezpochybněná autorita, jež deleguje rozhodnutí o budoucnosti Kliniky do rukou GIBS. Je nastíněn antagonistický vztah mezi aktivisty a GIBS, nicméně objevuje se zde slovo „hrozí“, GIBS je tedy tím, kdo má rozhodnout.

Dozvídáme se, že k převedení má dojít „do několika dnů“, to znamená, že ohrožení je reálné. Píší, že: „Budovu mají od března v pronájmu aktivisté, kteří si z ní udělali sociální centrum. Nyní objekt zřejmě budou muset opustit.“ Autoři použili slovo „zřejmě“, to znamená, že není zcela rozhodnuto.

V textu dostává jako první prostor mluvčí ÚZSVM, jenž říká: „V současné chvíli se připravujeme na předání budovy v Jeseniově ulici Generální inspekcí bezpečnostních sborů. Očekáváme, že to proběhne v řádu dní. V okamžiku, kdy bude budova převedena, musí nám aktivisté budovu předat. Tak je to uvedeno ve smlouvě o zápůjčce.“ Předání budovy je zde prezentováno jako hotová věc, což je v rozporu s tím, co říká předchozí část textu. Rozhodnutí najednou nenáleží inspekcí bezpečnostních sborů, namísto toho má být objekt předán ÚZSVM v momentě, kdy dojde k převodu. Úřad se odvolává ke smlouvě, tedy říká, že pokud by aktivisté odmítli budovu opustit, bylo by jejich jednání protiprávní a z pohledu úřadu i nelegitimní.

Autoři zmiňují, že aktivisté působí jen pár týdnů, zároveň uvádí, že uspěli ve výběrovém řízení na pronájem, čímž naznačují, že takovýto postup není úplně ideální. Též zmiňují, že aktivisté objekt uklidili, jejich činnost je tedy prospěšná.

Prostor dostává zástupce Kliniky, který jako argument pro to, aby zůstali, uvádí právě uzavřenou smlouvu. Ačkoliv by vystěhování dle smlouvy bylo v pořádku, neříká: „Mají na to právo“, namísto toho se odvolává k tomu, že je Klinika prospěšná. Zároveň obviňuje úřad, že očekával, že se aktivisté nebudou o objekt starat. Posunuje debatu z otázky legality do otázky legitimacy.

Též se dozvídáme, že se aktivisté setkají se zástupci ministerstva financí a ÚZSVM. Jsou tedy prezentováni jako partner pro diskuzi. V jednom z analyzovaných textů z Lidovek se v jednom případě místo ministerstva financí objevilo jméno Andreje Babiše, zde k němu vůbec odkazováno není. Jednání s ministerstvem nemá takovou váhu jako jednání se samotným Andrejem Babišem.

Od jiné členky kolektivu se dozvídáme: „Nemáme zatím žádnou strategii, jak budeme jednat. Čekáme, co přinese tento týden, poté se budeme bavit, co dál.“ Vystěhování tedy neberou jako jasnou věc, zároveň si můžeme povšimnout, že reakce není militantní. Akt obsazení budovy byl jasným porušením práva, proto by se dalo očekávat, že aktivisté rovnou prohlásí, že objekt neopustí, ale místo toho jsou zdrženliví. Když je systém na jejich straně, nebo jim alespoň dovoluje v budově zůstat, neútočí na něj, naopak se k němu odvolávají.

Dále v textu stojí: „Podle Jana Melši z GIBS je zbytečné předjímat další vývoj. ‚Když nemáme budovu ještě ani převedenou,‘ uvedl Melša pro ČTK. ‚Jsme bezpečnostní sbor, podstata naší činnosti vylučuje sdílet jeden objekt s jinými subjekty. ‘“

Dozvídáme se, že je vyloučeno, aby budovu obývali aktivisté i bezpečnostní sbory, což je možnost, se kterou jistě nikdo nepočítal. Toto prohlášení je mnohem opatrnější než prohlášení ÚZSVM, který převod prezentoval jako hotovou věc. Aktivisté jsou v ohrožení, budoucnost však není vůbec jasná.

V závěru článku se dozvídáme, že Klinika měla plně pracovat od května, zatím funguje v omezeném provozu – její potenciální není plně využito. Autoři píší: „Organizátoři počítali s vybudováním kavárny, jídelny, cyklojízdárny, kina, komunitní zahrady a sociální a právní poradny.“ Zvolili minulý čas – tím je zdůrazněno, že právě toto je v ohrožení. Důležité je i to, že zmínili velké množství projektů, jež mají pozitivní konotaci.

Na závěr je ale vloženo video ze zatýkání squatterů z Kliniky, které může změnit pohled na aktivisty. V popisku videa se navíc nepíše o aktivistech, ale o squatterech, představují zde nepřátelský prvek. Ve videu se objevují i podporovatelé Kliniky, ale prostor pro vyjádření dostávají pouze policisté. Legitimita jejich zákroku není zpochybňována.

O bývalý squat se aktivisté starají, mají elektřinu, vodu i kavárnu (Váchal, 2015)

(po vyjádření podpory ze strany Andreje Babiše)

V titulku se o aktivistech píše jednoznačně kladně. Za pozornost stojí především skutečnost, že podle autora objekt ztratil status squatu. Z titulku nevíme, čím je to dáno, ale navozuje dojem, že jej ztratil tím, že v objektu je přítomna elektřina, voda a kavárna.

Autor píše, že Klinika již nepřipomíná squat: „Zima, nepořádek, popraskané stěny a zabarikádovaná okna. Tak to už je minulost. Budova bývalé polikliniky v Jeseniově ulici na Žižkově se od března letošního roku, kdy ji dostali od státu do správy aktivisté, zásadně proměnila.“ Autor tedy squat chápe jako objekt, kde je zima či nepořádek, což v mnoha případech vůbec neodpovídá realitě. Namísto toho, aby definici vztahoval k vlastnictví, squatterství vztahuje ke stavu budovy.

Též zmiňuje, že se o budovu aktivisté starají oficiálně, legitimita je tak podle autora dána uzavřenou smlouvou. Zmiňuje se o vymalovaných místnostech i uklizených prostorech a pokračuje informováním o obchodu Zdrojovna, kde je vše zdarma. Je otázka, zda je vhodné užití slova „obchod“, když něco získává jen jedna strana. Aktivista v přímé citaci mluví o Freeshopu, což se jeví jako vhodnější výraz. Autor uvádí, že citovaný Jan chtěl zůstat v anonymitě, což je informace, kterou nebylo nutné uvádět. Čtenář si tak bude pokládat otázku, proč nechce říct celé své jméno, když se o prostor aktivisté starají na základě smlouvy? Navozuje to dojem, že aktivista něco tají. Patří k nějaké antisystémové skupině, či se dopustil porušení zákona?

Dále píše, že v kavárně nemusí zákazník platit, vše je dobrovolné. Kavárně se věnuje několik odstavců a v textu dokonce uvádí, že by kavárna mohla být otevřena každý den mezi 15. a 19. hodinou. Z článku se tím stává pozvánka, reklama. Sympatie, které autor chová ke Klinice (a obzvláště kavárně) jsou nepřehlédnutelné.

Autor píše, že v budově je voda i elektřina, což společně s definicí squatu, kterou dříve nabídl, vede čtenáře k závěru, že už nejde o squat.

Upozorňuje i na to, že investice do budovy jsou v desítkách tisíc, přičemž vše je placeno z dobrovolných příspěvků. Tím říká, že to nejsou parazité, nikomu nic neberou.

Následuje velký podnadpis: „Stovky akcí za půl roku“, poukazuje tím na prospěšnost. Hned pod ním píše: „Život v Klinice se od března, kdy aktivisté oficiálně převzali klíče od budovy, nijak nezpomalil. Naopak. Každý týden se v Jeseniově odehraje

několik akcí, ať už koncertů, přednášek, výstav nebo workshopů.“ Vidíme, že autor za zásadní považuje předání klíčů. Pro něj to je moment, kdy Klinika začala existovat. Stát/úředníci a aktivisté zde nejsou nepřáteli, nýbrž navzájem spolupracují.

Pokračuje dál s vyjmenováváním toho, co Klinika nabízí – a zdůrazňuje, že vše je zdarma. Článek působí spíše jako reklamní leták. Autor dokonce uvádí, že jde o „zlatou éru Kliniky.“

Varuje, že o budovu má zájem GIBS, a může tak o ni přijít, ale žádný prostor k vyjádření jeho zástupci nedostali.

Maskování násilníci podpálili centrum Klinika, které pomáhá běžencům (Němec a Trachtová, 2016)

(krátce před ztrátou podpory ze strany Andreje Babiše)

Jako v případě Lidovek, i zde se píše o maskovaných násilnicích. Z titulku je ovšem zřejmé, čím byl útok motivovaný, neboť je uvedeno, že Klinika pomáhá běžencům. Klinika je v titulku za pasivní oběť.

Hned v první větě je zopakováno, že Klinika pomáhá běžencům, navíc je zmíněno, že se v ten samý den konaly demonstrace proti imigrantům. Uvádí se, že po pachatelích se pátrá, ale ačkoliv zatím nebyli identifikováni, už jim byl připsán motiv.

Jako první dostávají v přímě řeči prostor zástupci policie a hasičů, událost je prezentována z jejich pohledu. Z jejich strany nikdo obviněn není, ale autor odkazuje na Facebookový status Kliniky: „Skupina přibližně dvaceti neonacistických chuligánů zaútočila kameny a světlicemi, které zapálily část kavárny. Kameny létaly i do místnosti s lidmi. Jeden člověk utrpěl zranění hlavy a byl odvezen do nemocnice.“ Toto tvrzení není nikým dementováno ani potvrzeno. Policie ani hasiči nedostávají prostor k reakci, prostor dostává jen člen kolektivu.

V textu se objevuje obsah Tweetu tehdejšího premiéra Bohuslava Sobotky: „Násilí je v demokracii nepřijatelné, odsuzuji žhářský útok na centrum Klinika. Pevně věřím, že policie brzy vypátrá pachatele.“ Jde o standardní politické vyjádření, které se nedá brát jako podpora činnosti Kliniky, ale Tweet potvrzuje, že útok byl významnou událostí, zároveň z ní významnou událost činí.

Autor opět zmiňuje, že se konaly protesty proti imigrantům, čímž odkazuje k možné motivaci útoku. Dodává, že někteří odpůrci i příznivci se při několika potyčkách utkali, čímž přidává i možný motiv pomsty.

Na konci článku je shrnuto dění kolem sociálního centra. Jistě si zaslouží pozornost fakt, že obsazení se podle autora dopustili v roce 2014 „squatterů“, zatímco osoby, které vyhrály veřejnou soutěž na kulturní program, jsou již označeny za „aktivisty.“ Přitom se jedná o stejnou skupinu.

V poslední větě píše: „V souvislosti s přílivem běženců uspořádala Klinika humanitární sbírky na jejich pomoc.“ Tímto opět dává útok do souvislosti s uprchlíky, slovo „přiliv“ pak vyvolává dojem, že jsou počty běženců vysoké. To neodpovídá realitě.

Do článku je vložen Tweet Mladých zelených, autor tak navozuje dojem, že je mezi nimi a aktivisty ideologická přízeň.

Klinika po sobotních útocích funguje dál, lidé přispívají na její opravu (Hendrych, 2016)

(krátce před ztrátou podpory ze strany Andreje Babiše)

Z titulku se dozvídáme, že Klinika má podporu veřejnosti. Píše se o „lidech“, ne o nějaké konkrétní skupině.

Text začíná prohlášením, že Klinika stále funguje a útoky neměly na její chod žádný vliv. To není uvedeno jako popis situace od autora, ale odkazuje tím na tiskovou konferenci zástupce centra. Hned několik prvních odstavců vychází právě z tiskové konference, přičemž převážně je využívána přímá citace. Jím je nepřímým zdůrazňován komunitní charakter Kliniky a existující podpora ze strany lidí. Zmiňuje, že Klinika existuje na dobrovolnické bázi – je autonomní. Též se dozvídáme, že zástupce centra o vyšetřování policie vůbec nic neví. Dle autora to je reakce na dotaz, je tedy překvapivé, že se autor tohoto textu nezajímal o vyjádření policie.

Autor se vrací k útokům maskovaných radikálů a dává je do vztahu s demonstracemi proti uprchlíkům.

V podnadpisu stojí: „Policie totálně selhala.“ To tvrdí jak aktivisté, tak ministr spravedlnosti Pelikán. Ten prohlásil: „Došlo k selhání práce policie. Očekával bych, že bude vyvozena odpovědnost vůči velitelům zásahů.“ Vzhledem k příslušnosti k hnutí ANO

se nabízí možnost, že je kritika motivována tím, že ministrem vnitra byl v té době Milan Chovanec, člen ČSSD. Další člen kolektivu pak říká: „Je to vlastně až alarmující, že ta skupina neonacistů, která napadla už tu odpolední demonstraci, pak zaútočila i na lidi na hlavním nádraží... Až to vyvrcholilo tím násilím na Klinice. Takže z mého pohledu to bylo nezvládnuté. Teď asi policie v rámci té mediální vlny, která se pak odehrála, snaží tu situaci napravit.“ Kromě toho, že jde o další kritiku policie, která postrádá jakoukoli reakci, jsou tímto prohlášením spojováni odpůrci migrace a neonacisté.

Policisté nedostávají v textu žádný prostor pro reakci. Text tedy vychází z citací dvou aktivistů a ministra, který zde nefiguruje jako opozice, ale jako někdo, kdo má stejné stanovisko jako aktivisté.

Kurzy, freeshop i meditace. Klinika za rok ožila a čeká na verdikt úřadu (Trachtová, 216)

(krátce před ztrátou podpory ze strany Andreje Babiše)

Z titulku se dozvídáme, že Klinika je opět v ohrožení. Je prezentována jako rozvinutý, prospěšný projekt. Titulek je obhajobou Kliniky. Kurzy, freeshop a meditace mají pozitivní konotace – ohroženo je něco, co má pozitivní dopad. Budoucnost je spjatá s vůlí úřadu.

Na začátku textu autorka vyjmenovává, jaké činnosti Klinika bezplatně provozuje, což je ohroženo, neboť o budoucnosti rozhodují úřady. Autorka nepracuje s možností, že by aktivisté v objektu zůstali, i kdyby úřad rozhodl o vystěhování. Nedochozí k závěru, že by squatterři případně squatovali.

Autorka popisuje běžný provoz Kliniky. Jak vypadají jazykové kurzy, jak funguje kuchyňka. Autorka uvádí, že do budovy večer míří desítky lidí. Klinika tedy plní nějakou funkci, navíc jde o činnosti s pozitivními konotacemi.

Jde o reportáž, popisuje osobní zážitky, jež jsou výhradně pozitivní. Místo prezentuje jako živé. Opakovaně se objevuje, že program je bezplatný a text zdůrazňuje komunitní povahu Kliniky.

Píše, že v objektu narazila na cizince s lámanou češtinou. Uvádí, že pochází z New Yorku a píše doktorát z antropologie. Klinika je prezentována jako místo pro intelektuály, jež je otevřeno i cizincům.

Druhá třetina textu se věnuje ohrožení ze strany úřadu. V podnadpise stojí: „Budoucnost Kliniky se rozhodne příští týden. GIBS ji nechce.“ Dle něj je budoucnost závislá na rozhodnutí úřadu, Klinika je pasivní. Vystěhování/nevystěhování je závislé na rozhodnutí ÚZSVM, není zmiňována možnost občanské neposlušnosti.

Autorka sděluje, že vlastníkem je stát a ÚZSVM je označen za jeho prodlouženou ruku. Z přímé citace se dozvídáme, že GIBS o objekt již nestojí, nicméně není vyhráno. Osud objektu je podřízen rozhodnutí úřadu.

Autorka zmiňuje, že Klinika se od počátku potýkala s nedůvěrou sousedů a radnice, avšak zástupce kolektivu ihned dostává prostor pro reakci, kde sděluje: „Snažíme se všechno řešit. Od vedení Prahy 3 nikdy nebyly žádné konkrétní výtky.“ První věta je neověřitelná, druhá je pravdivá částečně. Jednotliví politici Kliniky kritizovali, viz jiné analyzované texty, ale šlo o výtky, jež neměly oporu v realitě. V tomto textu nijak slova aktivisty autorka nezpochybňuje a sousedi ani politici prostor k vyjádření nedostali.

Jako v předešlých textech, i zde je zmíněn útok maskovaných radikálů a opět je spojen s demonstrací proti uprchlíkům, přestože jejich identita stále nebyla známá.

V poslední části textu se opět dozvídáme, jakým činnostem se Klinika věnuje a autorka zmiňuje i ideologickou orientaci Kliniky. Zástupce Kliniky odkazuje k Marxovi, Engelsovi či anarchistické literatuře – autorka se vůči ní nevymezuje, ani ji nijak nekomentuje.

Žižkovskou Klinikou obsadí úředníci, Praha o ni nemá zájem (Šafhauser, 2016)

(bez podpory Andreje Babiše)

Titulek tenkrát vůbec neodkazuje k aktivistům, nejsou partnerem do diskuze. Je řeč pouze o vztahu Praha-úředníci.

V prvním odstavci se dozvídáme, že: „Budovu nyní nelegálně obsazenou squatery by ministerstvo využilo pro zaměstnance a Úřad práce.“ Slovo squatter většina čtenářů iDnes.cz vnímá pejorativně, navíc je zmíněno i to, že budovu obsadili nelegálně. V odstavci se sice dozvídáme, že aktivisté chtěli, aby budovu získala Praha, ale nevíme, zda je odkazováno přímo ke squatterům, nebo jen k sympatizantům.

Text pokračuje prohlášením mluvčího ÚZSVM: „Vládní dislokační komise rozhodla o převodu objektu z Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových (ÚZSVM) na MPSV, a to s podmínkou, že objekt bude bez osob - míněno bez stávajícího protiprávního užívání.“ Prohlášení nekončí u toho, že musí být prázdný, ale zmiňuje též, že je užíván protiprávně. Opakovaně jsou aktivisté označeni za nežádoucí, jednání probíhá pouze mezi ministerstvem a úřadem.

Následně však dostávají aktivisté prostor reagovat. V tomto případě je řeč o „kolektivu“, už ne o squatterech. Reakce je v přímé řeči, převod je označen za nelegitimní, neboť ministerstvo neuvedlo, k čemu budovu potřebuje. Legalitu text vůbec netématizuje.

Další odstavec se věnuje ideologické při zastupitelů. Na stranu aktivistů jsou přiřazeni členové Zelených či Pirátů, proti nim pak stojí ODS a ANO, jež vedou neoliberalní politiku. Není divu, že squatting považují za nelegitimní, neboť legitimita je u nich podmíněna legalitou.

Aktivisté jsou opět označeni za squattery, toto označení je pravděpodobně motivováno tím, že je řeč o obsazení budovy v listopadu 2014, kdy ještě nebyla platná smlouva o výpůjčce. V dalším odstavci, kde se mluví o vypršení smlouvy, jsou pak zase označeni za aktivisty. Možnou motivací střídání slov „aktivista“ a „squatter“ může být i to, že autor nechce stále opakovat stejná slova.

Článek končí informováním o demonstracích na podporu Kliniky. Oproti titulku, kde Klinika odkazuje k budově, se zde odkazuje k tomu, co představuje – autonomní sociální centrum. Taky je uvedeno, čemu se Klinika věnuje – přednáškám, koncertům apod., článek tak nepůsobí, že by se autor snažil Kliniku očernit.

Klinika se opět otevře veřejnosti, soud zrušil předběžné opatření

(Bůnová, 2016)

(bez podpory Andreje Babiše)

V titulku se odkazuje ke Klinice jako k sociálnímu centru, ne jako k objektu. Její fungování je legální.

V prvním odstavci je uveden celý název – autonomní sociální centrum Klinika. Stojí zde, že se po několika týdnech znovu otevře veřejnosti, což tak úplně neodpovídá

skutečnosti. Klinika v té době v omezeném režimu stále fungovala, jen nebyl její provoz legální. Autorka si tak spojuje otevření s legalitou.

Jako opozice vůči aktivistům je prezentován Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, o jehož žalobě na kolektiv se dozvídáme hned v druhém odstavci.

Jako první dostává prostor k vyjádření aktivista, který tvrdí, že kolaudační rozhodnutí, kvůli kterému byl provoz pozastaven, neexistuje. Mluvčí úřadu, ne však v citaci, oponuje, že úřad netvrdil, že nějaké kolaudační rozhodnutí existuje. V té době se ve veřejném prostoru skutečně objevoval argument v podobě kolaudačního rozhodnutí, ale autorka se této otázce vůbec nevěnuje a tvrzení mluvčího nerozpouje.

Prostor pak dostává další aktivista a v přímé citaci oznamuje, že je rád, že soud dal za pravdu argumentům členů kolektivu.

Dozvídáme se více o sporu – konflikt je prezentován jako neřešitelný, aktivista Ort dokonce říká: „Pozice úřadu je úplně neprůchozí. Není žádný prostor pro vyjednávání.“ Na toto tvrzení mluvčí reaguje, že pro úřad je prioritou, aby byla Klinika co nejdříve vyklizena, aby byl odstraněn současný protiprávní stav. Tím dává slovům aktivisty za pravdu. Je-li však stav skutečně protiprávní, není nikde v textu potvrzeno, či vyvráceno.

V textu se objevují pouze citace mluvčího úřadu a aktivistů, nikoli soudu, jak by se dalo očekávat. Je zde prezentován konflikt úřadu a kolektivu, ale chybí zde někdo, kdo by je rozsoudil.

Článek končí krátkým shrnutím událostí od konce roku 2014, přičemž nezaznává, že obsazení bylo nelegální. Autorka používá slovo aktivisté, ne squatterři. Sice zaznává, že je objekt využíván nelegálně, ale je to výrok připisovaný správci objektu. Na konci připomíná, že na Klinice byla několikrát nahlášena bomba, přičemž odkazuje k „někomu.“

**Aktivisté Kliniku neopustí. Naše centrum je lepší než kanceláře, tvrdí
(Šafhauser, 2016b)**

(bez podpory Andreje Babiše)

Titulek je prohlášením aktivistů. Informuje o záměru a jeho motivaci. Je použito slovo „aktivisté“, ne „squatterři“, není tak zpochybňována legitimita. Tvrzení je připsáno aktivistům, není prezentováno jako fakt.

Nový majitel, Správa železniční dopravní cesty (SŽDC), je dle textu v antagonistickém vztahu vůči aktivistům. Nový majitel vyzývá aktivisty k odchodu pod hrozbou sankcí, je tedy připraven využít zákonných prostředků, aby dostal aktivisty pryč. Ti to však označují za „plané výhružky“, jde tedy o odmítnutí hrát podle pravidel stanovených státem.

Jako první dostávají prostor aktivisté, členka kolektivu říká: „Rozhodli jsme se, že v budově zůstaneme. Myslíme si, že fungující autonomní sociální centrum má větší hodnotu pro město než kanceláře SŽDC.“ V dřívějších textech se aktivisté odvolávali k výrokům soudu, byl-li v jejich prospěch, tentokrát se odvolávají k „hodnotám.“ V minulosti nebylo zcela jisté, k čemu by měla budova sloužit, ale nyní již mají konkrétní účel, vůči kterému se mohou vymezovat.

Autor uvádí, že na výzvy k jednání nikdo nereagoval. Tvrzení je připísáno aktivistce, autor nic nepotvrzuje, ani nevyvrací.

Je uvedeno, že nový majitel v dopise oznámil, že bude po aktivistech vymáhat částku ve výši nájemného prostoru, kde sídlí zaměstnanci Správy železniční geodézie. V textu chybí reakce zástupců Kliniky, z jejich strany se v textu celkem objevuje jen jedna citace a jedna parafráze. Pro ně to je žádost o odstartování debaty o hodnotách, na tu však nikdo nereaguje. Ani úředníci, ani autor textu.

Autor místo toho informuje, že dluhy, které aktivisté měli vůči ÚZSVM, byly splaceny. Orientuje se tak na závazky vůči státu.

V závěru textu opět shrnuje události kolem Kliniky. Uvádí, že budova byla obsazena na konci roku 2014. Používá slovo „aktivisté“ a o budově píše jako o „prázdné“, nevyznívá to tedy tak, že šlo o něco špatného. Zajímavé je, že autoři v Lidovkách neoznačovali budovu za prázdnou, ale psali, že se v ní zdržují narkomané a bezdomovci, navíc se vůči nim vymezovali.

Opět zaznívá, jaké aktivity jsou na Klinice provozovány – všechny s pozitivní konotací.

Též se v závěru textu dočteme: „Smlouva o pronájmu Kliniky skončila letos v březnu, pak anonym v budově několikrát nahlásil bombu, policie ji vyklidila, ale aktivisté se tam vždy znovu vrátili.“ To může navozovat dojem, že výhružka bombou souvisí s koncem platnosti smlouvy.

Soud nařídil vyklidit centrum Klinika. Aktivisté neřekli, jestli poslechnou (Heller, 2017)

(bez podpory Andreje Babiše)

Soud vystupuje jako autorita, rozhodnutí není autorem zpochybňováno. Status aktivisty a absence vyjádření vede k pochybnostem, že se aktivisté podřídí.

Z prvního odstavce se dozvídáme, že aktivisté musí vyklidit budovu, ale chybí zde jakákoliv reakce z jejich strany. To působí, že se nutně musí podřídít, prostor pro diskuzi tady není.

Autor informuje o zamítnutí odvolání a odkazuje k majiteli, Správě železniční dopravní cesty (SŽDC). Aktivisté a správa jsou opět v nepřátelském vztahu – a SŽDC má navrch. V předchozích textech bylo zvykem, že se k verdiktům soudu vyjadřovali členové kolektivu, ovšem tentokrát dostává prostor Pavel Uhl, právní zástupce Kliniky, který říká: „Mrzí mě, že soudy rezignovaly na funkci, kterou jim společnost dala, a totiž rozhodovat sporné otázky. Skutečnost, že soud neposuzoval otázku rozporu s dobrými mravy, znamená rezignaci.“ Rozsudek je zpochybňován, výsledek je označen za selhání soudu. Je to nesplnění úkolu, jenž byl soudu svěřen. Společnost prohrála.

Autor píše i o dřívějším (nepravomocném) rozsudku, kdy vyhrály úřady, ale okamžitě zmiňuje i reakci aktivistů a jejich argumentaci. Dozvídáme se, že aktivisté odmítli v minulosti opustit objekt, neboť by pak přestali být partnery k vyjednávání.

Na to ihned navazuje odstavec, ve kterém autor vyjmenovává program Kliniky. Uvádí činnosti s pozitivními konotacemi a zmiňuje, že pomáhají migrantům. Reálně je vhodnější slovo „uprchlíci,“ aktivisté pomáhají těm, co utíkají před válkou, ale text nevyznívá jako kritika pomoci. Po informaci, že pomáhají migrantům, se objevuje, že v minulosti se budova stala terčem žhářů, tyto dvě skutečnosti jsou tak spojovány.

Pod poslední podkapitolu textu stojí aktivisté osamoceni. Klinika je dle konstatování úředníku „ve znepokojivém stavu,“ na což nepřichází od aktivistů žádná reakce. Odkazuje se ale k prohlášení: „Kolektiv vychází vstříc projektantům připravujícím podklady pro rekonstrukci, ale kvůli nutnosti změnit územní plán a projít procesem územního a stavebního řízení může autonomní centrum ve stávající budově fungovat několik dalších let.“ Tomu z pera autora předchází: „Zda aktivisté budovu skutečně opustí, zatím nikdo z nich nechce komentovat. Jejich prohlášení tomu však příliš nenasvědčuje.“ Je zřejmé, že titulek vychází právě z tohoto prohlášení, které se však jeví jako relativně jasné – aktivisté

budovu neopustí. Autor pravděpodobně ví, co to znamená, ale v případě novináře by bylo nekorektní, kdyby to prezentoval jako jasné ne. Stejný případ je i další vyjádření jiného aktivisty: „Myslíme si, že není důvod přikračovat k násilnému vyklizení. Nikoho nepoškozujeme, když to sociální centrum bude dál fungovat, ba naopak.“ Odpověď je jasná, ale zároveň neumožňuje novináři do titulku napsat: „Aktivisté budovu neopustí.“

Dále se dozvídáme, že SŽDC rozhodnutí vítá, což je samozřejmé. Tato věta stojí jako samostatný odstavec, je kratší než jiné, čímž je mnohem výraznější.

Další odstavec, jenž je citací mluvčí úřadu, říká to samé a dodává, že doufá, že aktivisté budou rozhodnutí respektovat. Za tím následuje vyjádření místostarosty Prahy Alexandra Bellu, který se staví na stranu úřadu. Poslední slovo tedy dostávají odpůrci aktivistů.

Aktivisté nemusejí platit 360 tisíc za nelegální užívání Kliniky (Vyroubalová, 2017)

(bez podpory Andreje Babiše)

Titulek nepopírá, že se aktivisté dopustili nelegální činnosti (alespoň tak jej budeme chápat, známe-li kontext), ale říká, že rozhodně nejde o adekvátní částku.

Z textu se dozvídáme, že soud zamítl žalobu úřadu ÚZSVM, opět je tedy nepřitelem aktivistů. V textu stojí, že rozhodnutí je nepravomocné a že se chystá odvolání, čili konflikt není u konce.

Jako první prostor pro reakci dostává mluvčí ÚZSVM, která říká: „S rozhodnutím a ani s jeho odůvodněním nesouhlasíme. Počkáme na písemné vyhotovení a s největší pravděpodobností se odvoláme.“ Předchozí sdělení, že se úřad chce odvolat, je tak trochu zavádějící.

Zástupkyně Kliniky reaguje slovy: „Jsem velmi ráda, že soudkyně prokoukla fakt, že stát nepřišel s oprávněným požadavkem, ale že šlo o nesmyslnou a absurdní pokutu, kterou na nás vymáhal. Ilustruje to hezky celou situaci - stát nedebatuje s občany, nejedná ve veřejném zájmu, ale zastrahuje nesmyslnými pokutami.“ Vidíme, že se aktivisté opět snaží posunout debatu někam jinak, tentokrát k otázce, jestli stát jedná ve veřejném zájmu. „MY“ není chápáno jako členové kliniky, nýbrž jako „MY, společnost.“ Aktivistka pak ještě pokračuje: „Odvolání mi připadá riskantní a v nesouladu s povinností řádného hospodáře, státu akorát budou dál růst náklady na naše právníky.“ Toto vyjádření se dá

chápat buďto jako rýpnutí, nebo naopak jako zájem o hospodaření státu. Nevíme, jaký vztah má ona aktivistka k státu, ale vidíme, že vyjádření aktivistů jsou často vybídnutí k otevření nějakého tématu, v analyzovaných textech k tomu však nedochází.

Autorka se namísto toho obrací ke Správě železnic a informuje, komu co aktivisté dluží a v poslední části píše, že objekt může kdykoli vyklidit policie.

Aktivisté se hájí, že mohou v budově zůstat, neboť potrvá měsíce či roky, než se začne opravovat. Na to v závěru článku reaguje mluvčí SŽDC: „Tohle jsou zcela nepodložené argumenty, připravujeme projekt a objekt vyklidit je nezbytné.“ Jde o těžko ověřitelné tvrzení, které však má výrazný vliv na vyznění článků. Podle titulku se zdálo, že šlo o triumfální vítězství aktivistů, ale tak vyznívá jen první část článku. Čím víc toho přečteme, tím více je jasná beznadějnost členů Kliniky. Aktivisté se ve většině svých vyjádření snaží nastolit otázku legitimacy, ale autorka nechce vystupovat mimo otázku legality.

8.3 A2larm.cz

Klinika, taktika, politika

(Hekrdla, 2014)

Titulek dává Kliniku do vztahu s politikou. Není odkazováno k jejím aktivitám jako je pořádání přednášek, ale vztahuje se k jejím ideologickým kořenům a politickým aspiracím. Klinika je zde jako prostředek k dosazování politických cílů. Už z titulku je zřejmé, že nejde o článek z rubriky „zpravodajství.“

Z perexu se dozvídáme, že všechno zlé je k němu dobré. Ze začátku textu se dá usuzovat, že se autor domnívá, že konflikty kolem Kliniky mají potenciál vést k úspěšné politické akci. Autor používá slovo „strkanice,“ jež prostřednictvím závorčky připisuje policejní mluvčí. Vnímání slova „strkanice“ je závislé na znalosti kontextu. U čtenářů A2larmu se dá předpokládat, že jej znají. Policie tímto slovem shazuje význam událostí kolem Kliniky, Hekrdla však díky tomu, že u tohoto slova používá uvozovky a zároveň odkazuje k mluvčí, pohled policistů odmítá. Říká, že jde o zásadní konflikt.

Píše, že: „Patří už v Česku ke všeobecnému vzdělání, že aktivisté (povýtce ukotvení v anarchistické a vůbec – obecněji – v levé libertariánské tradici) proměnili pět roků chátrající feťácké hnízdo v objektu bývalé žižkovské polikliniky, kterou po celou tu dobu legálně vlastnil a i nadále vlastní stát, v sice nelegální, leč veřejně prospěšné, životaschopné a kulturní epicentrum svobody. Vešlo ve známost, že tato bytostně demokratická, zdola vedená transformace „vředu“ (řekl by Jiří Čunek) nadchla žižkovské rezidenty, místní policejní pochůzkáře a nejednoho zastupitele či funkcionáře Prahy 3, ba i celostátní média hlavního proudu.“

Znalost událostí kolem Kliniky řadí ke „všeobecnému vzdělání,“ čímž zdůrazňuje význam Kliniky, na druhou stranu čtenáře o událostech kolem objektu informuje, tím přiznává, že to není tak úplně pravda.

Jeho popis událostí se zásadně liší od těch z pravicových médií. Je jím zdůrazněno ideologické ukotvení aktivistů – odkazuje k libertariánské tradici, což v analyzovaných pravicových médiích ze strany redaktorů nezaznívalo.

Autor objekt označuje za „pět roků chátrající feťácké hnízdo,“ vidíme tedy, že jeho vnímání drogově závislých je podobně negativní jako u redaktorů Lidovek.

Uvádí, že objekt „legálně vlastnil a i nadále vlastní stát,“ což v tomto případě nevyznívá jako kritika akce aktivistů, jde o kritiku pasivity státu. Právě ta legitimizuje

squatting. Upozorňuje, že zabrání objektu bylo nelegální, ale jelikož aktivisté vytvořili „veřejně prospěšné, životaschopné a kulturní epicentrum svobody,“ bylo to tak pořádku. Legitimita je stavěna nad legalitu.

Legitimitu posiluje i tím, že transformaci označuje za „demokratickou,“ byť mluví o „vředu“. To slovo ovšem označuje za součást slovníku Jiřího Čunka, který je v textu za nepřítele. Slovo „nadchla“ směřuje k rezidentům, pochůzkářům a funkcionářům, samozřejmě má přesně opačný význam, což je z kontextu zřejmé.

V dalším odstavci jsou policisté označeni za negativní postavy. Dny, kdy byla Klinika obsazena squatterem, autor označuje za „dny svobody,“ které ukončili příslušníci tím, že aktivisty vyvedli. Svoboda je hodnota, která je vždy považována za pozitivní, ať už stojíte na politickém spektru kdekoli, nepřítel svobody je tak v zemi, kde je stále velmi silný antikomunismus, někým, s kým se za žádných okolností nejedná. V námi analyzovaných textech pravicových médií jsme se nesetkali s tím, že by se někdo vyjadřoval o aktivistech tak negativně, jako se autor tohoto textu vyjadřuje o příslušnících policie. Vyklizení autor označuje za „tupé“ a tvrdí, že bylo vedeno pod heslem „vlastnictví budiž svato!“ U Protiextremistického útvaru pak uvádí „(sic!),“ tím se vymezuje vůči tvrzení, že je obsazení prázdného a nepoužívaného objektu extremistickým aktem.

Takto silný slovník můžeme vidět i napravo, dobrým příkladem je Václav Klaus ml., ten však není primárně publicistou.

Tvrdí, že ze strany aktivistů jde o snahu z legitimního udělat legální, ale pochybuje, že uspějí, neboť nejsou v postavení, kdy by mohli vyjednávat. Na první místo staví „moc,“ tou aktivisté nedisponují.

Za pozitivní považuje, že tento způsob aktivismu vede k debatě o problematice vlastnictví a že alternativci takto vstoupí do občanské společnosti (Samozřejmě má mnoho výhrad, text se snaží vyloučit co nejvíce lidí.).

To druhé se ukázalo jako správná úvaha, ale debata o problematice vlastnictví je živá jen na levé části politického spektra. U pravicových médií jsme viděli, že se aktivisté snažili toto téma nastolit, avšak neúspěšně.

V textu je velmi výrazné dělení na MY/ONI – slovo „pravice“ je vždy uvedeno v pejorativním významu, skupina MY navíc není moc inkluzivní.

Text končí prohlášením: „Navzdory všemu však nemohu jinak než prohlásit: Bylo to krásné. A ještě bude!“ Text ovšem čtenáře k takovému závěru vůbec nevede.

Když soudy (ne)soudí, zbývá občanská neposlušnost (Novák, 2017)

(autor je členem kolektivu Klinika)

Titulek napovídá, že text bude tematizovat legitimitu jednání občanů za situace, že soudy neplní svou funkci.

Už v perexu je použito slovo „legimita,“ což není překvapující, neboť právě o ní se chtěli aktivisté často bavit, když dostali prostor ve sledovaných pravicových médiích, ale vždy to skončilo pouze u otázky legality. Legimita je vztahována k občanské neposlušnosti – a ta je legitimní tehdy, jde-li o boj proti nespravedlnosti.

Autor začíná shrnutím událostí, kterým se text věnuje. Zajímavé je, že když píše o aktivistech, nevyužívá první osoby, přitom u článku je přiznáno, že autor je členem kolektivu Klinika.

V textu kritizuje, že soudy neplní základní funkci: „Soud rozhodl čistě formálně, opakovaně nevzal v potaz argumenty aktivistů a aktivistek z Kliniky ani kontext sporu.“ Podle něj je právě kvůli této skutečnosti legitimní občanská neposlušnost. Též se vymezuje proti SŽDC, je zde tedy opět antagonistický vztah. V textu zaznívá, že autor nevnímá občanskou neposlušnost jako pohrdání soudu, což je obhajitelné tehdy, když soudy skutečně neplní svou funkci. Pro tento závěr však zatím v textu nenajdeme oporu. Též zmiňuje, že občanská neposlušnost přispívá k „demokratizaci společnosti.“ Demokracie (stejně jako třeba svoboda) je něčím, proti čemu se vymezuje málokdo, toto vyjádření tak používá k posílení legitimacy.

V dalším odstavci píše, že chce nechat stranou politickou rovinu sporu, ale to nedodrží. Prezентuje zde boj vizí o fungování města, přičemž ono MY je prezentováno pozitivně, ONI pak představují zlo. ONI o městě rozhodují „shora.“

V odstavci, kde popisuje okolnosti vzniku Kliniky, klade důraz na její autonomii a odkazem na migrační krizi zdůrazňuje její sociální rozměr. Přiznává, že se objevovaly stížnosti, ale odvolává se na to, že ty většinou souvisely s migrační krizí. Konkrétně píše: „Většinu roku bylo fungování bez problémů, prvních pár stížností se objevilo až na podzim, ale spíš než s hlukem souvisely s tzv. migrační krizí, protože Klinika zorganizovala sbírku na pomoc lidem na útěku.“

Tím „ale spíš“ přiznává, že souvisely i s hlukem, ale logicky se snaží kritiku směřovat na migrační krizi, protože u čtenářů A2larmu si tím získá sympatie.

Politiky opět dělí na MY/ONI. Na jedné straně stojí Bohuslav Sobotka, Andrea Krnáčová nebo Strana zelených, na druhé pak stojí Vladislava Hujová a Alexander Bellu. Ti jsou označeni za „pravicové duo,“ což vyznívá v kontextu levicových médií pejorativně. Také zmiňuje, že Andrej Babiš přislíbil podporu Klinice – je zde jako autorita.

Dozvídáme se, že dle prohlášení úřadu nebyla Klinikářům prodloužena smlouva kvůli tomu, že stávající kolaudace to nedovoluje. Mluvčí prohlašoval, že tímto nikdy úřad neargumentoval, ale Novák v textu uvádí datum, kdy úřad veřejně s tímto argumentem přišel – to posiluje důvěryhodnost autora.

Dále v textu vyvrací důvody, proč nemohla být smlouva prodloužena. Autor argumentuje přesvědčivě, důvěryhodnost posiluje tím, že se odvolává na Občanský zákoník. Když jej zmiňuje, píše, že zákoník zakazuje jednání „na oko.“ Používá uvozovky, čtenář tak pochopí, že jde o laický výraz, ale v daném kontextu je jeho užití spíše chyba, neboť odborné výrazy by vedly k větší důvěryhodnosti.

Dále jsou zpochybňovány výroky soudu, odůvodnění rozsudků autor označuje za „chabé.“ Opět, užití jiného slova by vedlo k větší důvěryhodnosti.

Autor charakterizuje, co je ve sporu základní otázkou: „A proč nebyla smlouva prodloužena?“ Autor se vrací k tématu legitimacy.

Explicitně uvádí, že rozhodnutí soudu je legální, nikoli však legitimní.

Píše: „Důvodem pro ukončení smlouvy nebyla kolaudace, ale politické důvody, které jsou v metarovině sporu: zlikvidovat aktivity, které se dějí mimo kontrolu státu zdola (třeba i tím, že Klinika se odmítla zapojit do grantového systému jako klasická neziskovka). Pro tento politický důvod byly využity zástupné důvody, o kterých se vede spor u soudu. Nicméně jak uvedl Ústavní soud v kauze squatu Cibulka, soudy musejí brát tento kontext v potaz. To je také důvod, proč se Klinika odvolává a zůstává v domě.“

Je pochopitelné, že se text nakonec přece jen vrátil k otázce legitimacy, protože o otázku legality by v případě Kliniky vůbec jít nemělo, alespoň ne v případě, kdy mluvíme o levicově orientovaném tisku. Chtějí-li aktivisté změnit pohled společnosti na squatting, musí se snažit posunout pravcový mediální diskurz a uvést do něj otázku legitimacy obsazování budov, neboť jak jsme si všimli, legalita a legitimita v něm často splývají.

8.4 Denikreferendum.cz

Klinika pokračuje v jednání (Redakce, 2015)

Klinika je zde aktivní subjekt, jenž je partnerem k diskusi.

V textu stojí, že objekt byl původně prázdný – neodkazuje se k narkomanům či bezdomovcům, jak tomu bylo v případě Lidovek. V prvním odstavci se odkazuje k tiskové konferenci Kliniky, tlumočení jejich názorů probíhá prostřednictvím parafrází. Události jsou prezentovány z pohledu aktivistů, tomu odpovídá i slovník.

Stojí zde například: „Z Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových (ÚZSVM), pod který dnes objekt spadá, se jim dostává nejasných náznaků o jeho případném převedení na Generální inspekci bezpečnostních sborů (GIBS) v neurčitým časovém horizontu a především projevů neochoty plnit smluvně zakotvenou součinnost (např. zapojení vody, na kterém zde z doby správy budovy úřadem vznikl dluh).“

GIBS v textu nedostává žádný prostor pro reakci, což by v tomto případě, kdy je obviněn z neplacení, mělo být samozřejmé. ÚZSVM je stejný případ.

Sledovaná pravicová média často zdůrazňovala, že je objekt ve vlastnictví státu, zde čteme, že objekt pod někoho „spadá.“ Působí to tak, že se v textu snaží vyhnout slovům, jako je „vlastnictví“. Namísto toho se v textu často objevuje slovo „smlouva,“ čímž je spojována budova a aktivisté. Navíc není používáno slovo „aktivisté“ či „squatterů“, místo toho se zde často objevuje „iniciativa Klinika“ nebo „zástupci Kliniky,“ není tak rozlišováno mezi objektem a aktivisty s ním spojenými.

V textu se objevují dvě přímé citace, obě jsou na podporu Kliniky. Z citace Ivy Šimákové se pak dozvídáme, že dveře Kliniky jsou otevřeny každému. Je kladen důraz na to, že je inkluzivní.

Situace kolem Kliniky je označena za „Absurdní.“ Absurdní je zde samozřejmě chování úřadů.

Též se dozvídáme, že GIBS ztrácí svou legitimitu. Přímo zde stojí: „Celá situace je podle iniciativy Klinika ještě absurdnější vzhledem k fungování GIBSu, který stále výrazněji ztrácí svou legitimitu. Liga lidských práv GIBS otevřeně kritizuje a organizuje petici za odvolání ředitele Bílka. GIBS podle všeho neplní svou základní funkci a stížnosti občanů na zákroky ze strany policie permanentně shazuje pod stůl.“

To, kdo objekt obývá, by tak dle textu mělo být podmíněno „dobrým chováním,“ nikoliv tím, že má na něj vlastnické právo.

Jsou připojeny i dva případy, kdy GIBS selhal, přitom v jednom z nich jako oběť figuruje člen kolektivu Klinika.

V textu je také zmíněn program Kliniky. Uvádí se i to, že na ní funguje Lidová žižkovská univerzita, kde přednáší lidé z celého světa a jako příklad osobností, jež zde přednáší, uvádí filosofa Miroslava Petříčka a vedoucí fotografie FAMU Štěpánku Šimlovou. Klinika je prezentována jako intelektuální prostředí, což mezi čtenáři Deníku referendum přidává na legitimitě.

Klinika vyhrála soud. Nedopustila se bezdůvodného obohacení (Dvořáková, 2017)

Klinika je prezentována jako vítěz. Jako u předešlého textu, i tady splývá objekt Kliniky a aktivisté.

V perexu se píše: „Za využívání chátrajícího objektu pro neziskovou činnost požadoval Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových po zástupcích Kliniky 359 tisíc. Obvodní soud pro Prahu 3 se postavil na stranu aktivistů.“

Na první pohled je zřejmé, že autorka s aktivisty sympatizuje. Používá označení „chátrající objekt,“ snižuje tím jeho hodnotu. Je prezentován jako budova, jež není komerčně atraktivní. Na rozdíl od předešlého textu je zde používáno slovo „aktivisté,“ ale můžeme se dočíst i o „zástupcích Kliniky.“ Vztah mez úřadem a aktivisty je antagonistický, soud (jako autorita) stojí na straně aktivistů.

Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových nedostává v textu žádný prostor k vyjádření. Výjimkou je zaměstnankyně úřadu, jež svědčí ve prospěch členů kolektivu.

Požadavky úřadu autorka prezentuje jako absurdní. Například uvádí: „Za bezdůvodné obohacení úřad po aktivistech požadoval 359 tisíc korun. Vycházel z předpokladu, že přišel o zisk za potenciální nájem – v nezkolaudované budově špatného technického stavu bez topení.“ Autorčin komentář o stavu budovy jednoznačně odpovídá realitě, ale jeho uvedením se požadavek jeví ještě jako nesmyslnější.

Prostor v podobě přímé citace opakovaně dostává soudkyně. Ta v prohlášení sice uvádí, že okupace je protiprávní, ale vyznění citace/citací je ve prospěch aktivistů.

Část textu se věnuje soudnímu stání. Zde stojí: „První soudní stání proběhlo 21. září, kdy vypovídali právní zástupci obou stran. Obhájce úřadu Martin Raušer však nedokázal uspokojivě odpovědět na dotazy soudkyně.“ Nedožíváme se nic o tom, jaké dotazy to byly. Jestli neměl zástupce potřebné doklady, či snad nedokázal obhájit, proč úřad požaduje po aktivistech, aby zaplatili pokutu.

V případě Ivy Kubičkové, jež svědčila ve prospěch aktivistů, je opakovaně připomínáno, že je zaměstnankyní úřadu. Autorka v jejím případě využívá přímé citace, které buďto přiznávají selhání UZSVM, nebo dokazují, že je finanční požadavek, jež by měli aktivisté zaplatit, naprosto absurdní.

Prostor pro vyjádření dostává též členka kolektivu Klinika. Ta se vymezuje vůči UZSVM a staví aktivisty do pozice vítězů.

Autorka ke konci článku použila výraz „Squatterů“, ale ihned informuje, že pokračují v kulturním a sociálním programu, jsou tedy spojeni s pozitivní činností.

V posledním odstavci čteme: „Minulý týden se aktivisté konečně setkali se zástupci SŽDC. Usilovali o ně téměř rok. Vlastník Kliniky jejich návrh na kompromisní řešení, tedy setrvání v objektu do začátku rekonstrukce, zamítl.“

Jako problém jsou prezentováni zástupci SŽDC, neboť odmítají dialog. Varianta, že by aktivisté zůstali v objektu do začátku rekonstrukce, je autorkou označen za „kompromisní.“ Tím poukazuje na velkorysost aktivistů.

Závěr

V práci jsme prostřednictvím kritické diskurzivní analýzy (CDA) zkoumali podobu mediálního diskurzu ve vztahu k české radikálně-levicové scéně. K tomu nám sloužily texty o Autonomním sociálním centru Klinika.

K analýze byly vybrány texty pravicových (středo-pravicových) médií *Lidovky.cz* a *iDnes.cz* z vydavatelského domu MAFRA a texty z alternativních levicových médií *A2larm.cz* a *Deník referendum*. Primárně nás zajímal pravicový mediální diskurz, především pak vztah k otázce legitimacy squattingu.

U textů vydavatelství MAFRA nás též zajímalo, zda se v nich promítla skutečnost, že daná média vlastní/vlastnil Andrej Babiš, představitel antipolitiky. Ten na začátku roku 2015 vyjádřil Klinice podporu, kterou však mezi únorem a březnem 2016 stáhl. Texty byly analyzovány v pořadí, v jakém vycházely, byli bychom tak schopni identifikovat, kdyby tyto skutečnosti měly vliv na přístup médií k sociálnímu centru, potažmo squatterům.

V práci jsme zjistili, že námi sledovaný pravicový tisk odmítá otázku legitimacy squattingu vůbec otevřít, na druhou stranu se nedá říct, že by byl vůči squatterům a levicové aktivistické scéně nepřátelský. Nejdřív jsem se domníval, že je to dáno tím, že Kliniku podpořil Andrej Babiš, ale podíváme-li se na výsledky analýzy, zjistíme, že během sledovaného období nedošlo k žádné významné změně. Negativní postoj vůči squatterům můžeme zaznamenat u jednoho názorového článku z *Lidovky.cz*, ale to jde o výjimku.

Zatímco pravicový tisk odmítá otázku legitimacy vůbec otevřít, pro levicová média to je hlavní téma. Aktivisté se jej snaží jako téma „propašovat“ i do pravicových médií, avšak bezúspěšně.

Domnívám se, že důvod, proč pravicový tisk odmítá vůbec otevřít otázku legitimacy, souvisí s vlivem neoliberalismu na českou politickou scénu. Došlo k naturalizaci přesvědčení, že vlastnické právo je nedotknutelné.

Dle Normana Fairclougha je skutečným cílem CDA změna sociální reality. Samotná analýza nic nezmění, ale v mnoha případech může ukázat, kudy vede cesta. V této práci docházím k závěru, že jediným řešením je snažit se dostat do veřejného prostoru otázku legitimacy squattingu, neboť pouze tak může dojít k denaturalizaci přesvědčení, že bydlení není právo.

Analyzované texty

BŮNOVÁ, Michaela. *Klinika se opět otevře veřejnosti, soud zrušil předběžné opatření* [online]. 2016 [cit. 2017-12-19]. Dostupné z: https://praha.idnes.cz/klinika-se-opet-otevře-soud-zrusil-predbezne-opatreni-p10-/praha-zpravy.aspx?c=A160707_105955_praha-zpravy_nub

DVOŘÁKOVÁ, Petra. *Klinika vyhrála soud. Nedopustila se bezdůvodného obohacení* [online]. 2017 [cit. 2017-12-22]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/26419-klinika-vyhrala-soud-nedopustila-se-bezduvodneho-obohaceni>

GOLASOVSKÁ, Kateřina. *Anonym vyhnal aktivisty z Kliniky. Policie jim bránila v návratu, budovu předala státu* [online]. 2016 [cit. 2017-06-28]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/policie-ukoncila-prohledavani-kliniky-kvuli-bombe-budovu-predali-statu-1an-/zpravy-domov.aspx?c=A160520_191026_ln_domov_ELE

HEKRDLA, Martin. *Klinika, taktika, politika* [online]. 2014 [cit. 2017-12-22]. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2014/12/klinika-taktika-politika/>

HELLER, Jakub. *Soud nařídil vyklidit centrum Kliniky. Aktivisté neřekli, jestli poslechnou* [online]. 2017 [cit. 2017-12-21]. Dostupné z: https://praha.idnes.cz/klinika-vyklizeni-soud-0vk-/praha-zpravy.aspx?c=A170905_103457_praha-zpravy_zuf

HENDRYCH, Lukáš. *Klinika po sobotních útocích funguje dál, lidé přispívají na její opravu* [online]. 2016 [cit. 2017-12-12]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/klinika-funguje-dal-lide-prispivaji-na-opravy-fay-/domaci.aspx?c=A160208_183939_domaci_rych

HOLINKOVÁ, Petra. *Zásah na Klinice. Na služebně jsme musely nahé dělat dřepy, tvrdí aktivistky* [online]. 2016 [cit. 2017-06-29]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/zasah-na-klinice-na-sluzebne-jsme-musely-nahe-delat-drepy-tvrdi-aktivistky-1tx-/zpravy-domov.aspx?c=A160528_161516_ln_domov_ELE

KABÁTOVÁ, Šárka. *Podpora pro Kliniky. Svůj vzkaz připojil Brabenec, Vladimír 518 i ,Tonda Blaník'* [online]. 2014 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/podpora-pro-kliniku-pripojil-se-brabenec-vladimir-518-i-tonda-blanik-10o-/zpravy-domov.aspx?c=A141213_115524_ln_domov_sk

KOPŘIVA, Jakub. *Zmatky kolem Kliniky. Ministerstvo ani aktivisté nevědí, kdo má a nemá zájem* [online]. 2016 [cit. 2017-06-25]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/zmatky-kolem-kliniky-ministerstvo-ani-aktiviste-nevedi-kdo-ma-a-nema-zajem-1ud-/zpravy-domov.aspx?c=A160410_152707_ln_domov_ele

LIDOVKY.CZ, ČTK. *Squatting je legitimní, demonstrovaly stovky lidí na podporu Kliniky* [online]. 2015 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/klinika-pro-zdrave-mesto-demonstrovaly-stovky-lidi-na-podporu-centra-1ez-/zpravy-domov.aspx?c=A150124_182944_ln_domov_sk

LUDVÍK, Matěj. *Opuštěnou kliniku v Praze 3 obsadili aktivisté, chtějí tu kulturní centrum* [online]. 2014. [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/opustenu-kliniku-obsadili-aktiviste-chteji-tu-kulturni-centrum-stat-je-ale-proti-gk8-/zpravy-domov.aspx?c=A141202_162201_ln_domov_ml

- NĚMEC, Adam a Zdeňka Trachtová. *Maskování násilníci podpálili centrum Klinika, které pomáhá běžencům* [online]. 2016 [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/utok-na-centrum-klinika-0sf-/krimi.aspx?c=A160206_195931_krimi_ane
- NOVÁK, Arnošt. *Když soudy (ne)soudí, zbývá občanská neposlušnost* [online]. 2017 [cit. 2017-12-22]. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2017/10/kdyz-soudy-nesoudi-zbyva-obcanska-neposlusnost/>
- PETRÁČEK, Zbyněk. *PETRÁČEK: Boušek na Klinice. Policie vyčerpala svou ráznost při čínské návštěvě* [online]. 2016 [cit. 2017-06-29]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/petracek-bousek-na-klinice-police-vycerpala-svou-raznost-pri-cinske-navsteve-1y7-/nazory.aspx?c=A160526_083200_ln_nazory_ELE
- REDAKCE. *Klinika pokračuje v jednání* [online]. 2015 [cit. 2017-12-22]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/20198-klinika-pokracuje-v-jednani>
- SAMEK, Martin. *Útok na komunitní centrum Klinika: maskování lidé zaútočili zápalnými lahvemi* [online]. 2016 [cit. 2017-06-23]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/utok-na-komunitni-centrum-klinika-drw-/zpravy-domov.aspx?c=A160206_202820_ln_domov_sm
- SATTLER, Robert. *Vedení Prahy 3 požádalo policii o vyklizení Kliniky, ta zatím vyčkává* [online]. 2017 [cit. 2017-11-10]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/praha-3-pozadala-o-vyklizeni-kliniky-dbx-/zpravy-domov.aspx?c=A170630_140215_ln_domov_rsa
- ŠAFHAUSER, Roman. *Aktivisté Kliniky neopustí. Naše centrum je lepší než kanceláře, tvrdí* [online]. 2016b [cit. 2017-12-20]. Dostupné z: https://praha.idnes.cz/klinika-aktiviste-nehceji-opustit-db1-/praha-zpravy.aspx?c=A161110_112353_praha-zpravy_rsr
- ŠAFHAUSER, Roman. *Žižkovskou Kliniky obsadí úředníci, Praha o ni nemá zájem* [online]. 2016 [cit. 2017-12-19]. Dostupné z: https://praha.idnes.cz/budoucnost-kliniky-04f-/praha-zpravy.aspx?c=A160331_162452_praha-zpravy_rsr
- TRACHTOVÁ, Zdeňka. *Kurzy, freeshop i meditace. Klinika za rok ožila a čeká na verdikt úřadu* [online]. 2016 [cit. 2017-12-15]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/reportaz-z-kliniky-gibs-uzsvm-dee-/domaci.aspx?c=A160218_082205_domaci_zt
- VÁCHAL, Adam a Vítězslav Bureš. *Stát převede žižkovskou kliniku pod GIBS, aktivistům hrozí vystěhování* [online]. 2015 [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: https://praha.idnes.cz/zizkovskou-polikliniku-chce-stat-uz-brzy-prevest-pod-gibs-po0-/praha-zpravy.aspx?c=A150413_141309_praha-zpravy_bur
- VÁCHAL, Adam. *O bývalý squat se aktivisté starají, mají elektrinu, vodu i kavárnu* [online]. 2015 [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: https://praha.idnes.cz/o-byvaly-squat-klinika-se-staraji-aktiviste-fzz-/praha-zpravy.aspx?c=A151007_2196825_praha-zpravy_nub
- VYROUBALOVÁ, Martina. *Aktivisté nemusejí platit 360 tisíc za nelegální užívání Kliniky* [online]. 2017 [cit. 2017-12-21]. Dostupné z: https://praha.idnes.cz/obvodni-soud-pro-prahu-3-centrum-klinika-uzsvm-odskodneni-p30-/praha-zpravy.aspx?c=A171102_111139_domaci_mav
- ZELENKA, Jakub. *Uprchlíci? Řízená invaze a Klinika jim pomáhá, tvrdí zastupitel. Chce proti centru bojovat* [online]. 2015 [cit. 2017-06-22]. Dostupné z:

https://www.lidovky.cz/klinika-pomaha-uprchlikum-pro-me-rizene-invazi-tvrdi-zastupitel-phm-/zpravy-domov.aspx?c=A151204_143914_ln_domov_jzl

Použitá literatura

10 nejčtenějších článků roku [online]. 2014. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: <http://a2larm.cz/2015/09/10-nejctenejsich-clanku-roku/>

A2larm – kontakty [online]. 2017. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: <http://a2larm.cz/kontakt/>

A2larm [online]. 2017. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: <http://a2larm.cz/>

A2larm.cz - Návštěvnost Netmonitor [online]. 2017. [cit. 2017-12-20]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/netmonitor/a2larm-cz/total/>

A-kontra 1/1991

A-kontra 8 – 9/1992

*Alt*Pride: Prohlášení* [online]. 2016. [cit. 2016-09-02]. Dostupné z: http://www.alt-pride.cz/?page_id=32

Arnošt Novák: nebezpečí levicového terorismu je nafouklá bublina [online]. Rozhovor, 2015. [cit. 2016-09-02]. Dostupné z: <http://nazory.e15.cz/rozhovory/arnost-novak-nebezpeci-levicoveho-terorismu-je-umela-bublina-1190020>

Autonomie 0 /1991

Autonomní sociální centrum klinika [online]. 2016 [cit. 2017-06-05]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/domaci/autonomni-socialni-centrum-klinika/r~cd5ec59a224611e683920025900fea04/>

Babiš aktivistům z pražské Kliniky nepomůže, musejí se vystěhovat [online]. 2016. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/396519-babis-aktivistum-z-prazske-kliniky-nepomuze-museji-se-vystehovat.html>

Babiš koupil mediální skupinu MAFRA, vlastníka serveru Lidovky.cz [online]. 2013. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: http://byznys.lidovky.cz/babis-koupil-medialni-skupinu-mafra-vlastnika-serveru-lidovky-cz-p9n-/firmy-trhy.aspx?c=A130626_161929_firmy-trhy_khu

Babiš vložil Agrofert do svěřenských fondů. Dohlížet na ně bude i partnerka Monika [online]. 2017. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/babis-vlozil-akcie-svych-firem-do-sverenських-fondu-fh5-/zpravy-domov.aspx?c=A170203_121839_ln_domov_ELE

BĚLOHRADSKÝ, Václav. „*O politice politické a antipolitické.*“ In *Kapitalismus a občanské ctnosti*. Praha: Československý spisovatel, 1992, 31–34.

BĚLOHRADSKÝ, Václav. *Nemakačenkové a antipolitika* [online]. 2013 [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/kultura/salon/312809-vaclav-belohradsky-nemakacenkove-a-antipolitika.html>

BĚLOHRADSKÝ, Václav. *Čím má být Strana zelených?* [online]. 2014. [cit. 2016-09-02]. Dostupné z: http://www.multiweb.cz/hawkmoon/cim_ma_byt_strana_zelenych.htm

BĚLOHRADSKÝ, Václav. *O slovech a státech: JE U NÁS DOST SVOBODY?* [online]. 2001. [cit. 2016-09-02]. Dostupné z: <http://www.multiweb.cz/hawkmoon/slova-staty.htm>

BĚLOHRADSKÝ, Václav. *Říše dobra* [online]. 2004. [cit. 2016-09-02]. Dostupné z: http://www.multiweb.cz/hawkmoon/rise_dobra.htm

BONDY, Egon. *Týden v tichém městě*. Bratislava: PT, 1998. ISBN 80-88912-01-6.

BROWN, Wendy. *Edgework. Critical essays on Knowledge and Politics*. Princeton and Oxford, 2005. ISBN-9780691123615

BURTON, Graeme a Jan Jiráček. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal, 2001. Studium (Barrister & Principal). ISBN-80-85947-67-6

Cena Františka Kriegla [online]. 2016 [cit. 2017-06-05]. Dostupné z: <http://www.kontobariery.cz/Projekty/Ceny/Cena-Frantiska-Kriegla.aspx>

DIJK, Teun A. van. *News analysis: case studies of international and national news in the press*. Hillsdale, N.J.: L. Erlbaum, 1988. Communication (Hillsdale, N.J.). ISBN-978-0805800647

Faceboková stránka ASCK [online]. 2017. [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/klinika451/>

Faceboková stránka ASCK: reviews [online]. 2017. [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/klinika451/reviews>

- FAIRCLOUGH, Norman, WODAK, Ruth. Critical Discourse Analysis. In: VAN DIJK, T. A. *Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction. Volume 2*. London: Sage, 1996. str. 258–284. ISBN-13: 978-1848606494
- FAIRCLOUGH, Norman. *Critical discourse analysis: the critical study of language*. New York: Longman, 1995. ISBN-0582219809
- FAIRCLOUGH, Norman. *Discourse and social change*. Cambridge, MA: Polity Press, 1992. ISBN-0-7456-0674-1
- FAIRCLOUGH, Norman. *Language and power*. 2nd ed. New York: Longman, 2001. ISBN 978-0-582-41483-9.
- FAIRCLOUGH, Norman. *Language and neoliberalism* [online]. 2000. [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: https://www.academia.edu/11340839/Language_and_neoliberalism
- FAIRCLOUGH, Norman. *What is CDA? Language and Power Twenty-Five Years On* [online]. In: 2014 [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: https://www.academia.edu/8429277/What_is_CDA_Language_and_Power_twenty-five_years_on
- FEMIA, Joseph V. *Gramsci's political thought: Hegemony, consciousness and the revolutionary process*. Oxford: Clarendon Press, 1981. ISBN- 0198272510
- FOUCAULT, Michel. *Archeologie vědění*. Přeložil Čestmír PELIKÁN. V Praze: Herrmann, 2002. ISBN-9722087054431
- HARVEY, David. *Justice, Nature and the Geography of Difference*. Oxford: Blackwell. 1996. ISBN-13-978-1557866813
- HOFFMANNOVÁ, Jana. *Stylistika a--: současná situace stylistiky*. Praha: Trizonia, 1997. Jazykové příručky (Trizonia). ISBN-80-85573-67-9
- HORÁK, Jan. *Stát přitlačil, centru Klinika vypnul vodu. Aktivisté chystají demonstraci* [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/centrum-klinika-chysta-demonstraci-d65-/zpravy-domov.aspx?c=A170313_130414_ln_domov_jho&galerie

- JAK a VER. *Aktivisté odmítají opustit Kliniku. K odchodu je po jednání se starostkou vyzval i Babiš* [online]. 2016 [cit. 2017-06-05]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1711903-aktiviste-odmitaji-opustit-kliniku-k-odchodu-je-po-jednani-se-starostkou-vyzval-i>
- JØRGENSEN, Marianne. a Louise PHILLIPS. *Discourse analysis as theory and method*. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications, 2002. ISBN-0761971122
- Julius Šuman: *Twitter* [online]. 2017. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: <https://twitter.com/skupinasuman/status/861530435159044099>
- KALIVODA, Robert. *Moderní duchovní skutečnost a marxismus*. Praha: Československý spisovatel, 1968. Otázky a názory (Československý spisovatel), sv. 69.
- KIENLE, Eberhard. *Global competitiveness, the erosion of checks and balances, and the demise of liberal democracy* [online]. 2010. [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: www.opendemocracy.net/print/54203
- KLICNAR, Filip. *Policie vyklidila Kliniku a předala ji státu. Aktivisté jsou však zpět a slaví* [online]. 2016 [cit. 2016-09-02]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/bomba-na-klinice-aktiviste-se-boji-predani-statu-ftn-/domaci.aspx?c=A160524_182131_domaci_fka
- KRAUS, Jiří. *Rétorika a řečová kultura*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0898-7.
- Křišťálová Lupa* [online]. 2017. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: <https://kristalova.lupa.cz/>
- Lidovky.cz: wikipedie* [online]. 2017. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Lidov%C3%A9_noviny
- MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Vydání 1. Praha : Portál, 2003. 288 s. ISBN 80-7178-549-0
- Mav. *Neovlivní.cz, Reportér a další mají granty od NFNZ* [online]. 2016. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/2016/12/neovlivni-cz-reporter-a-dalsi-maji-granty-od-nfnz/>
- METELEC, Matěj. *Levice proti lidu* [online]. 2016. [cit. 2016-09-02]. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2016/18/levice-proti-lidu>
- MILLS, Sara. *Discourse*. New York: Routledge, 1997. ISBN 0-415-11053-x

Miroslav Petříček na Klinice [online]. Facebook, 2015. [cit. 2016-09-02]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/klinika451/photos/a.321472564727618.1073741828.321268518081356/375744255967115/?type=3&theater>

Nadační fond Nezávislosti Deniku Referendum [online]. 2017. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/nadacni-fond>

NÁPRAVNÍK, Milan. *Tvar*, 43 – 44/1993

NEKVAPIL, Jiří. 2006. *Norman Fairclough: Analysing Discourse. Textual Analysis for Social Research. Sociologický časopis / Czech Sociological Review* 42 (2): 435-438

Novou šéfredaktorkou portálu iDNES.cz se stala Naděžda Petrová [online]. 2015. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/novou-sefredaktorkou-idnes-cz-je-nadezda-petrova-fbb-/domaci.aspx?c=A150831_100727_zahranicni_cen

Obsad' a žij!. *Praha.squat.net* [online]. [b.r.] [cit. 2017-06-01]. Dostupné z: <https://praha.squat.net/2008/09/20/obsad-a-zij/>

Odmalička jsem expert na blbé nápady [online]. Rozhovor, 2015. [cit. 2016-09-02]. Dostupné z: <http://www.h7o.cz/od-malicka-jsem-expert-na-blby-napady/>

Paralelní Polis [online]. 2017. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: <https://www.paralelnipolis.cz>

PATOČKA, Jakub. *Pro DR začíná psát čtveřice cizinců, novou redaktorkou DR se stává Fatima Rahimi* [online]. 2015. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/nadacni-fond>

PATOČKA, Jakub. *Sláva, budeme mít zeleného europoslance. Jmenuje se Jan Keller* [online]. [cit. 2016-09-02]. 2014. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/17799-slava-budeme-mit-zeleneho-europoslance-jmenuje-se-jan-keller>

Podpořte nezávislou žurnalistiku dostupnou pro všechny [online]. 2017. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: <https://www.darujme.cz/projekt/1200221>

Profil na webu poslanecké sněmovny hnutí [online]. 2017. [cit. 2017-12-12]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?id=6150>

Redakce Deníku Referendum [online]. 2017. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z:
<http://denikreferendum.cz/stranka/redakce>

Rejstřík politických stran a politických hnutí [online]. 2017. [cit. 2017-06-06]. Dostupné z:
http://aplikace.mvcr.cz/seznam-politicky-stran/Vypis_Rejstrik.aspx?id=368

ROMAN, Šafhauser. *Na Klinice zůstáváme i po lhůtě pro vystěhování, vzkázali aktivisté* [online]. [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: https://praha.idnes.cz/klinika-szdc-vyklizeni-soud-rozhodnuti-odchod-flz-/praha-zpravy.aspx?c=A171018_102038_praha-zpravy_zuf

RŮŽIČKA, Vlastimil. *Squaty a jejich revoluční tendence*. 1. vydání. Praha : Triton, 2007. 207 s. ISBN 80-7254-859-X.

RYCHLÍKOVÁ, Apolena. *Když hoří Klinika, přichází důkazní nouze* [online]. 2017 [cit. 2017-06-05]. Dostupné z: <http://a2larm.cz/2017/02/kdyz-hori-klinika-prichazi-dukazni-nouze/>

Sebezařazení na levoprávé škále politické orientace – červen 2017 [online]. 2017 [cit. 2017-12-20]. Dostupné z:
https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4394/f9/po170811.pdf

SCHNEIDEROVÁ, Soňa. *Analýza diskurzu a mediální text*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2884-4.

SLÍŽEK, David. *Babiš angažoval dalšího investigativce: šéfredaktorem Lidových novin bude István Léko*. Lupa.cz [online]. 2013 [cit. 2017-06-06] Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/babis-angazoval-dalsiho-investigativce-sefredaktorem-lidovych-novin-bude-istvan-leko/>

Smlouva o výpůjčce [online]. ASCK, 2015 [cit. 2017-06-01]. Dostupné z:
<https://klinika.451.cz/2015/03/smlouva-o-vypujcce/>

SMLSAL, Matěj. *Babiš už Kliniku neřeší. „Vždy chci někomu vyhovět a dostanu po čumáku“* [online]. 2016. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z:
<http://www.blesk.cz/clanek/regiony-praha-praha-zpravy/375697/babis-uz-kliniku-neresi-vzdy-chci-nekomu-vyhovet-a-dostanu-po-cumaku.html>

Sračka 6 /1989

Status Hnutí ANO na Facebooku [online]. Facebook, 2015 [cit. 2017-06-01]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/anobudelip/photos/a.294102547326652.64192.211401918930049/764665693603666/?type=3>

Stovky lidí v Praze demonstrují za zachování komunitního centra Klinika [online]. 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/v-praze-demonstruje-za-zachovani-kliniky-asi-250-lidi-fhu-/zpravy-domov.aspx?c=A170409_154622_ln_domov_ELE

Svátek pracujících - Za konec špatné práce! [online]. Facebook, 2017 [cit. 2017-06-06]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/events/257928968011591/>

THOMPSON, John B. *Studies in the theory of ideology*. Berkeley: University of California Press, 1984. ISBN-9780520054110

THOREAU, Henry David. *Občanská neposlušnost a jiné eseje*. Přeložil Jan HOKEŠ. Praha: Paseka, 2014. ISBN 978-80-7432-340-9

TOMEK, Václav a Ondřej SLAČÁLEK. *Anarchismus: svoboda proti moci*. Praha: Vyšehrad, 2006. Dějiny idejí. ISBN 80-7021-781-2

TOY BOX. *Moje kniha Vinnetou*. V Praze: Labyrint, 2014. Komiks (Labyrint). ISBN 978-80-87260-64-7.

Twitterová stránka ASCK [online]. 2017. [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: https://twitter.com/centrum_klinika

V každém z nás je kousek svobody [online]. Rozhovor, 2015. [cit. 2016-09-02]. Dostupné z: <http://artikl.org/literarni/v-kazdem-z-nas-je-kousek-svobody>

VAN DIJK, Teun. „*Critical Discourse Analysis*.“ In: D. Schiffrin, D. Tannen, H. Hamilton (eds.). *The Handbook of Discourse Analysis*. Pp: 352–371. Oxford: Blackwell Publishing, 2001. ISBN- 9780470751985

VAŠÁT, Petr. *Kritická diskursivní analýza: Sociální konstruktivismus v praxi* [online]. 2008. [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www.antropoweb.cz/cs/kriticka-diskursivni-analyza-socialni-konstruktivismus-v-praxi>

VOSTAL, Bohumil. *Komentář: Europoslanec Keller „nic neví o brexitu, migraci ani Polsku, jde k holičům“* [online]. 2016. [cit. 2016-09-02]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/nazory/1805246-komentar-europoslanec-keller-nic-nevi-o-brexitu-migraci-ani-polsku-jde-k-holici>

Vyjádření Paralelní Polis k EET [online]. 2016. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: <https://www.paralelnipolis.cz/na-eet-nikdy-nepristoupime>

Výzkum návštěvnosti internetu: iDnes.cz – NetMonitor [online]. 2016. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: http://data.idnes.cz/soubory/mafra_all/A170113_TVE_014_IDNES.PDF

Výzkum návštěvnosti internetu: Lidovky.cz – NetMonitor [online]. 2016. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: http://data.idnes.cz/soubory/mafra_all/A170125_TVE_027_LIDOVKY.PDF

Výzva pro příznivce na Twitteru [online]. 2016. [cit. 2016-09-02]. Dostupné z: https://twitter.com/centrum_klinika/status/733710885475233792

Webová stránka ASCK: O nás [online]. ASCK, [b.r.] [cit. 2017-06-01]. Dostupné z: <https://klinika.451.cz/o-nas/>

Weby a noviny. Jak dlouho ještě? [online]. 2017 [cit. 2017-12-20]. Dostupné z: <http://www.ceskamedia.cz/clanek/10726/weby-a-noviny-jak-dlouho-jeste-2>

WIDDOWSON, H. G. *Discourse Analysis: A Critical View. Language and Literature*, roč. 4, č. 3, 1995

WODAK, Ruth *What CDA is about – a summary of its history, important concepts and its developments*. In: WODAK, R., MEYER, M. *Methods of Critical Discourse Analysis*. 2001. ISBN-13: 978-1847874559

ZÁBRODSKÁ, Kateřina. *Variace na gender: poststrukturalismus, diskurzivní analýza a genderová identita*. Praha: Academia, 2009. Průhledy (Academia). ISBN 978-80-200-1752-9.

Zpravodajský portál iDNES.cz: portfolio [online]. 2017. [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: <http://www.mafra.cz/portfolio.aspx?y=mafra/portfolio-idnes.htm&cat=internet>

ZWEIG, Stefan. *Triumf a tragika Erasma Rotterdamského: Svědomí proti násilí: Castelliův zápas s Kalvínem*. Přeložil Valter FELDSTEIN, přeložil Věra MACHÁČKOVÁ-RIEGEROVÁ. Praha: Odeon, 1970. Z díla Stefana Zweiga, sv. 2.

Použitá audiovizuální díla

Jimmy's Hall (Jimmyho tančírna, 2014, r. Ken Loach)

Obsad' a žij! (2013)